

Ελλάδα

THE PEOPLE LIVING WITH HIV STIGMA INDEX

Σεπτέμβριος 2017

Co-funded by the 2nd
Health Programme of
the European Union

PositiveVoice
people+HIV

Έκδοση:
Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας «Θετική Φωνή»
Αγίων Αναργύρων 13, 10554
Αθήνα, Αττική
Ελλάδα
Ιστοσελίδα: www.positivevoice.gr
Email: info@positivevoice.gr

Μερικά δικαιώματα διατηρούνται: Το παρόν έγγραφο μπορεί να μοιραστεί, να αντιγραφεί, να μεταφραστεί και να διανεμηθεί, εν μέρει ή στο σύνολό του, αλλά όχι προς πώληση ή χρήση σε συνδυασμό με εμπορικούς σκοπούς. Μόνο εξουσιοδοτημένη μετάφραση, προσαρμογή και επανεκτυπώσεις μπορεί να φέρουν τα εμβλήματα της Θετικής Φωνής, του GNP +, του Stigma Index ή των ιδρυτικών εταιρίων.

© 2017 Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας – Θετική Φωνή

Ακρωνύμια

ART	Αντιρετροϊκή Θεραπεία
GIPA	Μεγαλύτερη εμπλοκή των ανθρώπων που ζουν με τον HIV και το AIDS
GNP+	Παγκόσμιο Δίκτυο Ανθρώπων που ζουν με HIV
ICW	Διεθνής Κοινότητα Γυναικών που ζουν με HIV/AIDS
ΛΟΑΤ	Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφισεξουαλικοί, Τρανς
MIPA	Ουσιώδης συμμετοχή ατόμων που ζουν με τον HIV και το AIDS
ΑΣΑ	Άνδρες που κάνουν σεξ με άνδρες
SRHR	Σεξουαλικά και Αναπαραγωγικά Δικαιώματα
UNAIDS	Κοινό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το HIV/AIDS
UNGASS	Ειδική Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για το
HIV/AIDS	

Ευχαριστίες

Ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας «Θετική Φωνή», θα ήθελε να ευχαριστήσει το Παγκόσμιο Δίκτυο Ανθρώπων που ζουν με τον HIV (GNP +) για την τεχνική υποστήριξη που έκανε τη μελέτη αυτή δυνατή και το OptTest για την οικονομική υποστήριξη που επέτρεψε τη διεξαγωγή της μελέτης .

Είμαστε ιδιαίτερα ευγνώμονες στον Ραφαήλ Μπιλίδα, τον σύμβουλο που ηγήθηκε της ερευνητικής διαδικασίας μετά το 2016 και ανέπτυξε αυτή την έκθεση. Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε τον Γιάννο Λιβανό, Διευθυντή του Συλλόγου Οροθετικών Ελλάδας "Θετική Φωνή", που επέβλεπε τη μελέτη. Τον Αντώνη Παπάζογλου, Υπεύθυνο Ενδυνάμωσης της «Θετικής Φωνής» για την πολύτιμη συνεισφορά του στην υλοποίηση του Δείκτη Στίγματος για τα άτομα που ζουν με HIV στην Ελλάδα. Τον Julian Hows (GNP+), ο οποίος παρείχε περαιτέρω τεχνική υποστήριξη και αναθεώρηση των πορισμάτων. Τον Γιώργο Παπαδοπετράκη, Αντιπρόεδρο της "Θετικής Φωνής" και το Στέργιο Μάτη, ενημερωτή του AthCheckpoint, οι οποίοι ανέλαβαν τη διεξαγωγή ερωτηματολογίων στο Νοσοκομείο «Άγιος Παύλος» των Φυλακών Κορυδαλλού. Την Ελευθερία Ασήμου, Υπεύθυνη της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Νοσοκομείου «Άγιος Παύλος» των φυλακών Κορυδαλλού για την υποστήριξη της προσπάθειας μας.

Περαιτέρω εκτίμηση και ευχαριστίες πηγαίνουν στους 16 ερευνητές για την ιδιαίτερη προσοχή τους ώστε να αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια τις εμπειρίες των ερωτηθέντων. Είμαστε ευγνώμονες στον Νίκο Κουλούρα και τη Βαλεντίνη Σαμπεθαί για τις μεταφραστικές υπηρεσίες τους.

Θα θέλαμε να αναγνωρίσουμε τον πολύτιμο ρόλο των ανθρώπων που ζουν με τον HIV και των συντρόφων τους που συμμετείχαν σε αυτή τη μελέτη για το χρόνο τους και τις ιστορίες τους. Πιστεύουμε ότι αυτά τα ευρήματα θα συμβάλουν στη βελτίωση της υγείας και της ποιότητας της ζωής τους και της υγείας των ανθρώπων με HIV γενικότερα.

Περιεχόμενα

Ακρωνύμια	3
Ευχαριστίες	4
Περιεχόμενα.....	5
Συνοπτική Περίληψη	7
Η Έρευνα	7
Συμπεράσματα	7
01. Εισαγωγή	8
02. Υπόβαθρο	9
Στίγμα και διακρίσεις που σχετίζονται με τον HIV	9
Επιδημιολογία και Πρόσβαση στη Θεραπεία	9
Ο Δείκτης Στίγματος για τα Ατομα που ζουν με HIV στην Ελλάδα	10
03. Μεθοδολογία	12
Δειγματοληψία	12
Εργαλεία Συλλογής Δεδομένων.....	13
Πλάνο Ανάλυσης Δεδομένων	13
Περιορισμοί της μελέτης και προκλήσεις	14
04. Βασικά χαρακτηριστικά και σύνθεση των νοικοκυριών.....	15
Φύλο	15
Ηλικία.....	15
Τόπος Διαμονής.....	15
Χρονικό Διάστημα που ζουν με HIV.....	16
Κατάσταση σχέσης και τρέχουσα σεξουαλική δραστηριότητα.....	16
Βασικοί πλυθισμοί.....	17
Εκπαίδευση	18
Κατάσταση Απασχόλησης.....	19
Εισόδημα	20
05. Συμπεράσματα	21
5.1 Εμπειρία του στίγματος και της διάκρισης σε σχέση με τον HIV	21
5.2 Στίγμα ή διάκριση λόγω συμμετοχής σε πληθυσμό-κλειδί	23
5.3 Άλλες εμπειρίες στίγματος και διάκρισης σχετικά με τον HIV	24
5.4 Λόγοι για στίγμα ή διακρίσεις σχετικά με τον HIV.....	26
5.5 Πρόσβαση σε Στέγαση, Εργασία, και Υγειονομική Περίθαλψη.....	27
Πρόσβαση σε στέγαση	27
Εργασία, Εκπαίδευση, και Υγειονομική Περίθαλψη.....	28
5.6 Εσωτερικό στίγμα και φόβοι	30
Εσωτερικευμένο στίγμα	30
Δραστηριότητες που αποφεύγονται λόγω της οροθετικής κατάστασης	32
Φόβοι απόρριψης και διάκρισης εξαιτίας της οροθετικής κατάστασης.....	34

5.7 Νόμοι, Πολιτικές και Δικαιώματα, Πραγματοποιώντας Αλλαγή	35
Εμπειρία Παραβίασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	35
5.8 Πραγματοποιώντας Αλλαγή	37
Ψάχνοντας και προσφέροντας υποστήριξη	37
5.9 Απαντώντας στο Στίγμα και στις Διακρίσεις.....	38
5.10 Προτεραιότητες για την Αντιμετώπιση του Στίγματος και των Διακρίσεων.....	41
5.11 Εξέταση για HIV	42
Απόφαση για εξέταση HIV	43
Συμβουλευτική για το τεστ HIV	45
Εμπόδια στο να γίνει έλεγχος για HIV	46
Φόβος για στίγμα και διακρίσεις ως αποτέλεσμα της διάγνωσης HIV	47
5.12 Αποκάλυψη και Εμπιστευτικότητα	48
Εμπιστευτικότητα	51
Αντιδράσεις κατά την αποκάλυψη της οροθετικότητας.....	53
5.13 Κατάσταση Υγείας	56
Πρόσβαση στη Θεραπεία	58
Επικοινωνητικές συζητήσεις με Παροχής Υπηρεσιών Υγείας	59
Έναρξη παρακολούθησης.....	60
Εμπόδια στην πρόσβαση στην περίθαλψη	60
5.14 Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία και Δικαιώματα.....	61
06. Συμπεράσματα	63
Κοινωνικές Διακρίσεις.....	63
Εσωτερικευμένο Στίγμα	64
Διακρίσεις στην Απασχόληση.....	66
Επαγγελματίες Υγείας	66
Λόγοι Διάκρισης.....	67
Αμφισβήτηση του στιγματισμού και αυτο-συνηγορία	68
07. Συστάσεις	69
Θετική Φωνή – Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας	69
Κοινωνία των Πολιτών	70
Κέντρο Ελέγχου Ειδικών Λοιμώξεων	70
Κράτος	70
Πηγές	71

Συνοπτική Περίληψη

Η απόφαση για την υλοποίηση του Δείκτη Στίγματος για τα Άτομα που ζουν με τον HIV πάρθηκε από το διοικητικό συμβούλιο του Συλλόγου Οροθετικών Ελλάδας «Θετική Φωνή» το 2013. Παρόλο που μέχρι το 2016 δεν υπήρχαν πόροι για να υποστηρίξουν την υλοποίησή του, τα ευρήματα προέκυψαν από το συνολικό αριθμό των ερωτηματολογίων συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ολοκληρώθηκαν κατά την εν λόγω τριετή περίοδο, καθώς δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Ο δείκτης στίγματος για τα άτομα που ζουν με HIV αποτελείται από μια έρευνα της οποίας η διαδικασία εφαρμογής είναι τυποποιημένη και έχει σχεδιαστεί για να εξασφαλίζει την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων και την ιδιοκτησία της διαδικασίας και των δεδομένων από τα εθνικά δίκτυα ατόμων που ζουν με τον HIV. Η πρωτοβουλία αυτή αναπτύχθηκε από μια διεθνή σύμπραξη που αποτελείται από το Παγκόσμιο Δίκτυο Ατόμων που ζουν με τον HIV (GNP+), τη Διεθνή Ομοσπονδία Οικογενειακού Προγραμματισμού (IPPF), τη Διεθνή Κοινότητα Γυναικών που ζουν με το HIV/AIDS (ICW) και το κοινό πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με το HIV/AIDS (UNAIDS).

Η Έρευνα

Τα δεδομένα για το Δείκτη Στίγματος Ατόμων που ζουν με τον HIV συλλέχθηκαν μέσω συνεντεύξεων με ανθρώπους που ζουν με τον HIV, χρησιμοποιώντας ένα προκαθορισμένο ερωτηματολόγιο. Αυτή ήταν η πρώτη τέτοια πρωτοβουλία στην Ελλάδα. Η έρευνα διεξήχθη σε μια ομάδα 500 ατόμων στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, που είναι τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα. Εκτός από τα στοιχεία της έρευνας, συλλέχθηκαν 15 περιπτώσιολογικές μελέτες από αυτήν την ομάδα ερωτηθέντων. Από τους 500 ερωτώμενους 53 ήταν έγκλειστοι στο Νοσοκομείο «Άγιος Παύλος» των φυλακών Κορυδαλλού τη στιγμή της συνέντευξης.

Συμπεράσματα

Η Θετική Φωνή αναπτύσσει ένα σχέδιο προάσπισης δικαιωμάτων με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας. Το σχέδιο θα επικεντρωθεί στην προάσπιση των δικαιωμάτων των ατόμων που ζουν με HIV μαζί με τους εκπροσώπους κυβερνητικών υπηρεσιών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Η διάδοση των ερευνητικών αποτελεσμάτων ξεκίνησε με την παρουσίαση των προκαταρκτικών ευρημάτων του Δείκτη Στίγματος για τα άτομα που ζουν με τον HIV που εφαρμόστηκε σε φυλακισμένους ερωτηθέντες, σε ημερίδα που διοργάνωσε το Κέντρο Ζωής για τους οροθετικούς κρατούμενους το Μάρτιο του 2013. Ελπίζουμε ότι τα αποτελέσματα και η διάδοσή τους θα λειτουργήσει ως εργαλείο για την ευαισθητοποίηση γύρω από τις εμπειρίες που σχετίζονται με το στίγμα και τις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα που ζουν με HIV.

01. Εισαγωγή

Ο δείκτης στίγματος για τα άτομα που ζουν με τον HIV είναι μια κοινή πρωτοβουλία τεσσάρων οργανισμών-εταίρων, οι οποίοι συνεργάστηκαν από το 2005 έως το 2010 για να αναπτύξουν αυτήν την έρευνα και τη διαδικασία.

Τα ιδρυτικά μέλη της σύμπραξης ήταν:

- Το Παγκόσμιο Δίκτυο Ατόμων που ζουν με τον HIV (GNP+)
- Η Διεθνής Κοινότητα Γυναικών που Ζουν με HIV/AIDS
- Η Διεθνής Ομοσπονδία Οικογενειακού Προγραμματισμού (IPPF)
- Το Κοινό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το HIV / AIDS

Ο Δείκτης στίγματος είναι ένα πρόγραμμα που αναπτύχθηκε και υλοποιήθηκε από και για ανθρώπους που ζουν με τον HIV.

Ο σκοπός αυτού του δείκτη είναι διπλός:

- Να συλλέγει πληροφορίες απευθείας από άτομα που ζουν με τον HIV σχετικά με τις εμπειρίες τους σχετικά με το στίγμα, τις διακρίσεις και τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους.
- Να ενισχυθεί η ικανότητα των δικτύων ατόμων που ζουν με τον HIV να διεξάγουν αυστηρή επιστημονική έρευνα, να διαχειρίζονται και να διατηρούν την κυριότητα των δεδομένων που προκύπτουν και να χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα για την υπεράσπιση δικαιωμάτων βάσει τεκμηρίων.

Ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας «Θετική Φωνή», ηγήθηκε της εφαρμογής του δείκτη στίγματος για τα άτομα που ζουν με HIV στην Ελλάδα. Ο Σύλλογος, με γραφεία στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, αποτελείται από 400 μέλη και περίπου 350 εθελοντές σε όλη τη χώρα.

Η Θετική Φωνή ήταν ένα από τα πέντε δίκτυα ατόμων που ζουν με τον HIV στην Ευρώπη, τα οποία εφάρμοσαν το Δείκτη Στίγματος το 2016/2017. Σε αυτές τις πέντε χώρες – την Πολωνία, τη Λευκορωσία, την Πορτογαλία και την Εσθονία - συμπεριλήφθηκαν επιπλέον ερωτήματα στο τυποποιημένο ερωτηματολόγιο προκειμένου να εξεταστούν στενότερα τα εμπόδια που περιορίζουν την πρόσβαση σε υπηρεσίες εξέτασης, θεραπείας και φροντίδας για άτομα που ζουν με τον HIV.

Ο κύριος στόχος της συλλογής αυτών των πληροφοριών και της διάδοσης των αποτελεσμάτων είναι να διευρυνθεί η κατανόηση της έκτασης και των μορφών στίγματος και διακρίσεων που αντιμετωπίζουν τα άτομα που ζουν με τον HIV σε διάφορες χώρες. Οι συμμετέχοντες οργανισμοί σκοπεύουν να καταστήσουν ευρέως διαθέσιμο τον Δείκτη Στίγματος, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο εργαλείο υπεράσπισης για την προώθηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης για τα άτομα που ζουν με HIV στην Ελλάδα.

02. Υπόβαθρο

Στίγμα και διακρίσεις που σχετίζονται με τον HIV

Το στίγμα που σχετίζεται με το HIV μπορεί να οριστεί ως οποιαδήποτε αρνητική σκέψη, συναισθήμα ή ενέργεια εναντίον προσώπων που είτε έχουν μολυνθεί είτε επηρεάζονται από τον HIV/AIDS (Campbell et al., 2007). Το στίγμα που σχετίζεται με τον HIV/AIDS περιγράφεται όλο και περισσότερο ως ο κύριος κινητήριος μοχλός της πανδημίας του HIV/AIDS μέσω του περιορισμού της πρόσβασης των ανθρώπων στην πρόληψη, την επίσημη ή ανεπίσημη φροντίδα και πιο πρόσφατα την αντιρετροϊκή αγωγή (Deacon et al., 2005, Ogden and Nyblade, 2005, Rankin et al., 2005).

Η διακρίση περιλαμβάνει τη μεταχείριση ενός ατόμου με διαφορετικό και άδικο ή προκατειλημμένο τρόπο, συχνά με βάση την πραγματική ή την αντιλαμβανόμενη ένταξη του σε μια συγκεκριμένη ομάδα. Αποτελείται από πράξεις ή παραλείψεις που είναι αποτελέσματα στίγματος και απευθύνονται σε άτομα που στιγματίζονται. Με άλλα λόγια, η διάκριση είναι "θεσμοθετημένο στίγμα". (IPPF, 2008 · UNAIDS, 2005). Ωστόσο, ένα άτομο μπορεί να αισθάνεται στιγματιστικά έναντι ενός άλλου, αλλά να αποφασίζει να μην ενεργεί κατά τρόπο άδικο ή με διάκριση. Οι διακρίσεις μπορούν να εμφανιστούν σε διαφορετικά επίπεδα και σε διάφορες πτυχές της ζωής: ατομικές, οικογενειακές, κοινωνικές και θεσμικές (όπως οι ρυθμίσεις για την απασχόληση, την εκπαίδευση, τη θρησκεία ή την υγειονομική περίθαλψη, νομικές ή εθνικές) (UNAIDS, 2007).

Γεγονότα που αφορούν την άρνηση παροχής ιατρικών υπηρεσιών σε ασθενείς, την απόλυση των εργαζομένων λόγω της HIV κατάστασής τους και την παραβίαση της εμπιστευτικότητας από τους εργαζόμενους στον τομέα της υγείας και δημόσιους υπαλλήλους, έχουν ήδη αναφερθεί στην Ελλάδα. Ειδικότερα, τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι οροθετικοί κρατούμενοι κρίθηκαν ως ένας ξεχωριστός τομέας για διερεύνηση στην εφαρμογή του Δείκτη Στίγματος στην Ελλάδα.

Για να διασφαλιστεί η σωστή κατανομή στην ανάλυση των αποτελεσμάτων, προστέθηκε ένα ερώτημα στο σύστημα εισαγωγής δεδομένων έτσι ώστε αυτός ο πληθυσμός να μπορεί να αναγνωριστεί στο στάδιο ανάλυσης των δεδομένων.

Επιδημιολογία και Πρόσβαση στη Θεραπεία

Η επιδημία του HIV στην Ελλάδα έχει χαρακτηριστεί από ένα χαμηλού επιπέδου, συμπυκνωμένο μοτίβο, με τους ΑΣΑ να είναι η πλέον δυσανάλογα πληγείσα υπο-ομάδα. Η αναφορά κρουσμάτων AIDS τέθηκε σε εφαρμογή στην Ελλάδα το 1984, και κρουσμάτων HIV το 1998 (ΚΕΕΛΠΝΟ, 2015).

Σύμφωνα με την Έκθεση Επιτήρησης του HIV / AIDS του 2016 στην Ελλάδα, ο σωρευτικός αριθμός διαγνώσεων HIV (συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων AIDS) που

Δείκτης Στίγματος

αναφέρθηκαν στη χώρα ήταν 15.996. Από αυτούς, 13.213 (82.76%) ήταν άνδρες, 2706 (16.95%) ήταν γυναίκες και 5 (0.03%) ήταν τρανς, ενώ το φύλο δεν αναφέρθηκε για 42 (0.26%) HIV διαγνώσεις. (HDCDP, 2016)

Ο συχνότερα αναφερόμενος τρόπος μετάδοσης σύμφωνα με το ΚΕΕΛΠΝΟ ήταν το απροφύλαχτο σεξ μεταξύ ΑΣΑ. Συνολικά, το 47,4% των διαγνώσεων για τον HIV αφορά στους ΑΣΑ, ενώ το προαναφερθέν ποσοστό αυξάνεται έως 57,8% μετά τον αποκλεισμό περιπτώσεων μη καταγεγραμμένων τρόπων μετάδοσης του HIV (HCDCP, 2016).

Οι ετεροφυλοφιλικές μολύνσεις υπολογίζονται στο 21% των διαγνώσεων HIV και αποτελούν τη δεύτερη μεγαλύτερη υποομάδα, ενώ μόνο το 16,9% είναι Έλληνες υπήκοοι. Το ποσοστό των ατόμων με μη Ελληνική ιθαγένεια ανάμεσα στον ετεροφυλόφιλο οροθετικό πληθυσμό (A=1.194, 42.2%) είναι μεγαλύτερο από το συνολικό πληθυσμό (A = 2.831, 17.7%), μεταξύ ανδρών που έχουν σεξουαλική επαφή με άνδρες (A = 567; 20%) ή μεταξύ των ΧΕΝ (A = 469 · 16,6%) (HCDCP, 2016).

Ένα ξέσπασμα νέων περιπτώσεων HIV ανάμεσα σε χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών ουσιών στην Ελλάδα αναφέρθηκε το 2011, γεγονός που αύξησε σημαντικά τον επιπολασμό του HIV σε αυτόν τον πληθυσμό. Ειδικότερα, 315 νέες ορομετατροπές αναφέρθηκαν το 2011 και 519 το 2012, καθιστώντας το ΧΕΝ τον πλησιέστερο πληθυσμό, που αντιπροσωπεύει το 41% όλων των αναφερόμενων λοιμώξεων από τον HIV το 2012. Το ποσοστό διάγνωσης των ΧΕΝ μειώνεται από το 2014, φθάνοντας σε 77 ορομετατροπές το 2016 (HCDCP, 2016).

Τα άτομα με διαταραχές πήξης υπολογίζονται στο 1,5% του συνολικού πληθυσμού, ακολουθούμενα από άτομα που έχουν μολυνθεί από μεταγγίσεις αίματος (0,6%), ενώ οι κάθετες μεταδόσεις είναι 0,4%. Σύμφωνα με το ECDC, 53% (A=7488) των διαγνωσμένων ασθενών με HIV στην Ελλάδα βρίσκονται σε ART και 39% (A = 5499) έχουν επιτύχει ιολογική καταστολή (ECDC, 2017).

Είναι σημαντικό να μαθαίνουμε από τις φωνές των ανθρώπων που ζουν με HIV, προκειμένου να αναπτύξουμε προγράμματα κατά του στίγματος που θα αντιμετωπίζουν τις ιδιαίτερες ανησυχίες τους. Αυτό το ερευνητικό πρόγραμμα υποστηρίζει την αρχή της GIPA, επιτρέποντας στα άτομα που ζουν με τον HIV να σχεδιάσουν και να διεξάγουν μια μελέτη με άλλους ανθρώπους για να τεκμηριώσουν τις εμπειρίες τους σχετικά με το στίγμα και τις διακρίσεις για μια αποτελεσματική αντιμετώπιση του HIV/AIDS στην Ελλάδα. Τα αποτελέσματα της μελέτης θα αποτελέσουν ένα ισχυρό εργαλείο υπεράσπισης όσον αφορά το στίγμα και τις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα που ζουν με HIV.

Ο Δείκτης Στίγματος για τα Ατομα που ζουν με HIV στην Ελλάδα

Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν η συλλογή πληροφοριών σχετικά με το στίγμα και τις διακρίσεις κατά των ατόμων που ζουν με τον HIV. Το στίγμα και οι διακρίσεις αποτελούν εμπόδια στην πρόσβαση στις υπηρεσίες που σχετίζονται με το HIV/AIDS. Τα ευρήματα αυτής της μελέτης θα συμβάλλουν στη βελτίωση της καθολικής πρόσβασης στην πρόληψη,

Ελλάδα

τη θεραπεία, την περίθαλψη και την υποστήριξη στην Ελλάδα και παγκοσμίως.

Συγκεκριμένοι στόχοι:

- Να τεκμηριώσει τις διαφορετικές εμπειρίες ανθρώπων που ζουν με τον HIV σε σχέση με το στίγμα και τις διακρίσεις που βιώνουν λόγω του HIV στην Ελλάδα.
- Να συμβάλει σε μια βάση τεκμηρίωσης για την υπεράσπιση, την αλλαγή πολιτικής και τις προγραμματικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του στιγματισμού και των διακρίσεων που σχετίζονται με τον HIV.

03. Μεθοδολογία

Ο Δείκτης Στίγματος για τα άτομα που ζουν με HIV έχει σχεδιαστεί για να αυξήσει την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι που ζουν με τον HIV βιώνουν στιγματισμό και διακρίσεις. Αυτή η κατανόηση μπορεί με τη σειρά της να χρησιμοποιηθεί από τους εθνικούς εταίρους υλοποίησης για να διαμορφώσει μελλοντικές προγραμματικές παρεμβάσεις και να υποστηρίξει την αλλαγή πολιτικής.

Η μελέτη αυτή αποσκοπούσε στην ανάλυση του προβλήματος του στίγματος και των διακρίσεων μεταξύ των μελών των ενώσεων ατόμων που ζουν με τον ιό HIV. Η μελέτη χρησιμοποίησε το ερωτηματολόγιο έρευνας για το δείκτη Stigma για τη διεξαγωγή συνεντεύξεων, ακολουθώντας την τυποποιημένη μεθοδολογία και τις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή, όπως καθορίζεται στον οδηγό χρήσης του Stigma Index (www.stigmaindex.org) προσαρμοσμένο στις τοπικές συνθήκες σε συνεννόηση με το GNP+. Η σημαντική αρχή που υποστήριξε την υλοποίηση του έργου στην Ελλάδα ήταν ότι "τα άτομα που ζουν με τον HIV είναι στο επίκεντρο της διαδικασίας που συμμετέχουν ως ερευνητές και ερωτώμενοι, καθώς αποτελούν την κινητήρια δύναμη για τον τρόπο συλλογής, ανάλυσης και χρήσης πληροφοριών".

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από 16 ερευνητές στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη μεταξύ Απριλίου 2013 - Σεπτεμβρίου 2017. Συνολικά συμπληρώθηκαν 503 ερωτηματολόγια, με 3 από αυτά να αξιολογούνται ως ακατάλληλα για να συμπεριληφθούν στην ανάλυση δεδομένων.

Δειγματοληψία

Το μέγεθος του δείγματος καθορίστηκε επίσης από τον μέγιστο αριθμό οροθετικών ατόμων που θα μπορούσαν να έρθουν σε επαφή οι ερευνητές τη στιγμή της διεξαγωγής της μελέτης, λαμβάνοντας υπόψη τους διαθέσιμους πόρους. Οι ερωτηθέντες ήρθαν σε επαφή με τα δίκτυά τους, τα μέλη της Θετικής Φωνής προσεγγίστηκαν, οι μονάδες ειδικών λοιμώξεων και οι φυλακές με οροθετικούς κρατούμενους προσεγγίστηκαν επίσης μέσω των δραστηριοτήτων ενδυνάμωσης του Συλλόγου.

Αναγνωρίζεται ότι οποιοδήποτε δείγμα, ειδικά ένα, στο οποίο οι ερωτώμενοι επιλέγουν οι ίδιοι, έχει τους περιορισμούς του. Ειδικότερα, δεν υπάρχει τρόπος να γνωρίζουμε εάν τα άτομα που ζουν με τον HIV στην Ελλάδα, τα οποία ήταν προσβάσιμα στην ερευνητική ομάδα λόγω της συμμετοχής τους σε ομάδες υποστήριξης, μη κυβερνητικές οργανώσεις ή ιατρικά κέντρα, θα μπορούσαν να βιώνουν περισσότερο ή λιγότερο στίγμα και διάκριση από αυτά χωρίς τέτοια εμπλοκή. Δεν έχουμε, στην παρούσα έκθεση, να αναλύσουμε τις απαντήσεις των ατόμων που λαμβάνουν αντιρετροϊκή αγωγή σε αντίθεση με εκείνες που δεν λαμβάνουν. Ωστόσο, υποθέτουμε ότι, καθώς οι μέθοδοι πρόσληψης που συνάγαμε για να συγκεντρωθούμε συνεντεύξεις, μέσω των μελών μας και των κλινικών για το HIV (και ως εκ τούτου ενδεχομένως περισσότερο «αφοσιωμένα» στη θεραπεία και τη δραστηριοποίηση της κοινότητας) μπορεί να υπάρχουν διαφορές στον τρόπο με τον οποίο

αντιμετωπίζουν ή αισθάνονται ικανοί να αντιμετωπίσουν το στίγμα. Όσον αφορά τα ποσοστά που αναφέρονται στα άτομα που λαμβάνουν ART, σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του ECDC (ECDC 2017), μόνο το 53% των διαγνωσθέντων οροθετικών στην Ελλάδα ήταν σε θεραπεία, ενώ το 92% των ερωτηθέντων ήταν σε ART τη στιγμή της συνέντευξής τους.

Ως εκ τούτου, δεν υποστηρίζεται ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό όλων των ατόμων που ζουν με τον HIV στην Ελλάδα. Ωστόσο, το ευρύ φάσμα των ερωτηθέντων σημαίνει ότι αυτό το δείγμα παρέχει αποτελέσματα που είναι ενδεικτικά της ποικιλίας των εμπειριών των ανθρώπων που γνωρίζουν ότι ζουν με τον HIV.

Εργαλεία Συλλογής Δεδομένων

Η μελέτη χρησιμοποίησε τον Δείκτη Στίγματος για τα άτομα που ζουν με HIV ο οποίος αναπτύχθηκε από τους GNP+, ICW, IPPF και UNAIDS. Ο δείκτης στίγματος έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να μπορούν να εντοπίζονται περιπτώσιολογικές μελέτες για παρακολούθηση χρησιμοποιώντας ποιοτικές μεθόδους. Ως εκ τούτου, ο Δείκτης στίγματος χρησιμοποιεί τόσο ποσοτικές όσο και ποιοτικές ερευνητικές μεθόδους. Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται στις ακόλουθες τρεις ενότητες με τη δυνατότητα για επιπλέον ερωτήσεις για κάθε χώρα, εφόσον απαιτείται:

1. Γενικές πληροφορίες για τον ερωτώμενο και το νοικοκυριό του
2. Εμπειρίες σχετικά με το στίγμα και τις διακρίσεις που σχετίζονται με τον HIV κατά το προηγούμενο έτος, και συγκεκριμένα:
 - a. Διάκριση και στιγματιστική συμπεριφορά που απευθύνθηκε στους ερωτηθέντες.
 - b. Εσωτερικό στίγμα (αισθητό ή εσωστρεφές στίγμα που μπορεί να λειτουργήσει ως βάρος για την ψυχική υγεία του ΠΑΘΕ)
 - c. Η προστασία των δικαιωμάτων των ανθρώπων που ζουν με HIV / AIDS μέσω νόμου, πολιτικής ή / και πρακτικής.
 - d. Πραγματοποίηση αλλαγών σε επίπεδο νοικοκυριών και σε επίπεδο κοινότητας σε απάντηση σε στίγμα και διακρίσεις
3. Δείκτες που επικεντρώνονται στο στιγματισμό και τις διακρίσεις κατά το τελευταίο έτος αφορούσαν την εξέταση, την αποκάλυψη και την παροχή υγειονομικής περίθαλψης για τον HIV.

Πλάνο Ανάλυσης Δεδομένων

Ο συντονιστής του έργου διεξήγαγε ελέγχους ποιότητας μετά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, ενώ στο πεδίο και τα δεδομένα που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια εισήχθησαν, υποβλήθηκαν σε επεξεργασία και αναλύθηκαν χρησιμοποιώντας το Epi Info™.

Η ανάλυση βοήθησε:

- Στην εξαγωγή εμπειριών από ολόκληρο το σύνολο δεδομένων
- Να γίνουν συγκρίσεις μεταξύ των ομάδων σε σχέση με τα θέματα που εξετάζονται

Δείκτης Στίγματος

από τα τρία τμήματα του Ερωτηματολογίου Stigma Index

- Να προσδιοριστούν τα μεμονωμένα χαρακτηριστικά σε σχέση με την αναφερθείσα εμπειρία ανθρώπων που ζουν με HIV σχετικά με το στίγμα και τις διακρίσεις που σχετίζονται με το HIV κατά το τελευταίο έτος
- Να προσδιοριστεί ή σχέση τους με την εξέταση, την αντιρετροϊκή αγωγή και άλλες υπηρεσίες υγείας που σχετίζονται με τον HIV

Περιορισμοί της μελέτης και προκλήσεις

Καταβλήθηκαν προσπάθειες στη φάση σχεδιασμού της έρευνας και των συνεντεύξεων ώστε να συμπεριληφθεί το ευρύτερο φάσμα ατόμων που ζουν με τον HIV στο πλαίσιο της διαθέσιμης χρηματοδότησης και των χρονικών περιορισμών. Συνεπώς, τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας, αν και είναι ενδεικτικά του εύρους των εμπειριών των ανθρώπων που ζουν με τον HIV στην Ελλάδα, δεν μπορούν να γενικευθούν σε όλους τους ανθρώπους που ζουν με τον HIV στην Ελλάδα.

Υπάρχει μια σειρά περιορισμών της μελέτης που προκύπτουν από το σχεδιασμό, τη διαχείριση και την ανάλυση της μελέτης.

Σύμφωνα με το σχεδιασμό της μελέτης ορισμένες ομάδες ατόμων που ζουν με HIV δεν πόρεσαν να δώσουν συνέντευξη, όπως:

- Άτομα που ζουν με HIV αλλά δεν γνωρίζουν την κατάστασή τους
- Οι άνθρωποι που ζουν με τον HIV, οι οποίοι ακόμη και αν γνωρίζουν την κατάστασή τους, ενδέχεται να μην ζουν ανοιχτά με τον HIV και να παραμένουν απρόσιτοι.
- Άτομα που ζουν με HIV που δεν έχουν πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και δεν εμπλέκονται σε οργανώσεις που ασχολούνται με το HIV/AIDS.
- Άτομα που ζουν με HIV που δεν επιθυμούν να συμμετάσχουν στην έρευνα για προσωπικούς ή άλλους λόγους

Επιπλέον, το δείγμα περιελάμβανε πολύ μικρό αριθμό ατόμων από ορισμένες πληθυσμιακές ομάδες, γεγονός που καθιστούσε αδύνατη την παροχή ουσιαστικής στατιστικής ανάλυσης σχετικά με αυτούς τους πληθυσμούς. Δεν εντοπίστηκαν αρκετοί ερωτηθέντες που κατηγοριοποιήθηκαν ως τρανς, πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο ή μετανάστες εργαζόμενοι. Δεδομένου του γεγονότος ότι τα μέλη της Θετικής Φωνής είναι ως επί το πλείστον άνδρες, οι γυναίκες ήταν ιδιαίτερα δύσκολο να προσεγγιστούν από τα δίκτυά μας, οπότε μόνο το 8% των ερωτηθέντων αυτοπροσδιορίζονταν ως γυναίκες.

04. Βασικά χαρακτηριστικά και σύνθεση των νοικοκυριών

Φύλο

Οι συνολικοί ερωτηθέντες του Δείκτη Στίγματος για τα άτομα που ζουν με τον HIV ήταν 500. Από αυτούς το 93% (A=464) ήταν άνδρες και 7% (A=36) ήταν γυναίκες.

Ηλικία

Η μεγαλύτερη ομάδα ερωτηθέντων (37%, A=187) ήταν ηλικίας 30-39 ετών. Τα άτομα ηλικίας 40-49 ετών ήταν η δεύτερη μεγαλύτερη ομάδα ερωτηθέντων (23% A=113), ακολουθούμενη από άτομα ηλικίας 25-29 ετών (22% A =109). Οι ακόλουθες ομάδες ήταν άτομα ηλικίας 50+ ετών (11% A=55) και άτομα ηλικίας 20-24 ετών (7% A = 35). Υπήρχε μόνο 1 ερωτώμενος ηλικίας 15-19 ετών. Συνολικά το 29% των ερωτηθέντων (A=145) ήταν κάτω των 30 ετών (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Ηλικία των ερωτηθέντων

	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Σύνολο
Άτομα ηλικίας 15 – 19 ετών			-	-	-
Άτομα ηλικίας 20 – 24 ετών	33	7	2	4	7 A=35
Άτομα ηλικίας 25 – 29 ετών	103	23	6	11	22 A=109
Άτομα ηλικίας 30 – 39 ετών	155	35	32	60	37 A=187
Άτομα ηλικίας 40 – 49 ετών	103	23	10	19	23 A=113
Άτομα ηλικίας 50+ ετών	52	12	3	6	11 A=55

(Οι καφέ στήλες αναφέρονται σε φυλακισμένους ερωτηθέντες)

Τόπος Διαμονής

Το ενενήντα τρία τοις εκατό (A=417) των ερωτηθέντων ζούσαν σε μεγάλες πόλεις, 6% (A=24) σε μικρές πόλεις ή χωριά και μόλις 1% (A=6) ανέφεραν ότι ζουν σε αγροτικές περιοχές (Πίνακας 2).

Δείκτης Στίγματος

Πίνακας 2. Τόπος διαμονής ερωτηθέντων

	Αριθμός	Ποσοστό
Μεγαλούπολη ή πόλη	417	93
Αγροτική περιοχή	6	1
Μικρή πόλη ή χωριό	24	6

Χρονικό Διάστημα που ζουν με HIV

Το δεκαπέντε τοις εκατό των ερωτηθέντων (A=83) ζουν με τον HIV για περισσότερα από 10 χρόνια ενώ 59% (A=299) των ερωτηθέντων ζουν με HIV για λιγότερο από 4 χρόνια (Πίνακας 3).

Πίνακας 3. Διάστημα που ζουν με HIV

	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Σύνολο
0 – 1 χρόνο	62	14	10	19	14% A=72
1 – 4 χρόνια	199	45	28	53	45% A=227
5 – 9 χρόνια	104	23	14	26	24% A=118
10 – 14 χρόνια	38	8	-	-	8% A=38
15+ χρόνια	44	10	1	2	9% A=45
Σύνολο	447	100	53	100	100% A=500

(Οι καφέ στήλες αναφέρονται σε φυλακισμένους ερωτηθέντες)

Κατάσταση σχέσης και τρέχουσα σεξουαλική δραστηριότητα

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (60% A=294) δήλωσαν ότι δεν είχαν σύντροφο τη στιγμή της συνέντευξης. Το είκοσι τοις εκατό (A=95) των ερωτηθέντων ήταν σε σχέση αλλά δεν ζούσαν μαζί με τους συντρόφους τους και το δεκαπέντε τοις εκατό (A=74) ήταν παντρεμένοι ή συζούσαν με τους συντρόφους τους σε ένα κοινό νοικοκυριό. Μόνο το ένα τοις εκατό (A=6) ανέφεραν ότι είναι παντρεμένοι, αλλά ζουν/εργάζονται μακριά από τους συντρόφους τους προσωρινά. Ένα άλλο 4% (A=29) δήλωσαν διαζευγμένοι, χωρισμένοι ή χήροι.

Το εβδομήντα έξι τοις εκατό των ερωτηθέντων (A=380) ανέφεραν ότι ήταν σεξουαλικά ενεργοί. Πενήντα έξι γυναίκες δήλωσαν ότι δεν είναι σεξουαλικά ενεργές ενώ πάνω από το ένα τρίτο αυτών, δήλωσαν ότι είναι διαζευγμένες ή χήρες. Το εβδομήντα πέντε τοις εκατό των σεξουαλικά ενεργών γυναικών που ερωτήθηκαν ήταν σε σχέση ή παντρεμένες. Οι περισσότεροι άνδρες που ανέφεραν ότι ήταν σεξουαλικά ενεργοί ήταν άγαμοι/χωρίς σύντροφο (59% A=204). Οι άνδρες ερωτηθέντες που δεν ήταν σεξουαλικά ενεργοί ήταν άγαμοι/χωρίς σύντροφο στην μεγάλη τους πλειοψηφία (80% A = 52), ή διαζευγμένοι για το δείγμα που αναφέρεται σε φυλακισμένους ερωτηθέντες (Πίνακας 4).

Πίνακας 4. Σεξουαλική Δραστηριότητα και Κατάσταση Σχέσης

Παντρεμένος/η ή συζείτε αλλά ο/η σύντροφος σας ζει/εργάζεται προσωρινά μακριά απ' το σπίτι	1% A=4	-	-	2% A=1	-	3% A=1	1% A=6
							15% A=74
							20%
Διαζευγμένος/η Χωρισμένος/η	2% A=7	A=8	6% A=1	2% A=2	5% A=3	29% A=10	2% A=23
Χήρος/Χήρα	-	-	-	-	25% A=5	3% A=1	1% A=6
Σύνολο	100% A=346	100% A=16	100% A=18	100% A=65	100% A=20	100% A=35	100% A=500

(Οι καφέ στήλες αναφέρονται σε φυλακισμένους ερωτηθέντες)

Βασικοί πλυθησμοί

Το τριάντα επτά τοις εκατό των ανδρών ερωτηθέντων (A=187) δήλωσε ότι ήταν τότε ή προηγουμένως άνδρες που κάνουν σεξ με άνδρες. Εξήντα επτά τοις εκατό δήλωσαν ότι αυτοπροσδιορίζονται ως ομοφυλόφιλοι. Από το συνολικό αριθμό των ανδρών που ανέφεραν τρέχουσα ή παρελθοντική χρήση ενδοφλέβιων ναρκωτικών, 38% (A = 36) είχαν επίσης αναφέρει ότι ήταν άντρες που κάνουν σεξ με άνδρες και/ή αυτοπροσδιορίζονταν ως ομοφυλόφιλοι. Σχεδόν ένας στους πέντε ερωτηθέντες (19% A=95) ανέφερε επί του παρόντος ή προγενέστερα ενδοφλέβια χρήση ναρκωτικών, ενώ το 51% (A=48) ήταν κρατούμενοι σε σωφρονιστικό κατάστημα κατά τη στιγμή της συνέντευξης.

Οι ερωτηθέντες που ανέφεραν ενέσιμη χρήση ναρκωτικών από το κύριο δείγμα που προσδιόρισε ως ΑΣΑ ή/και ομοφυλόφιλοι ανέφεραν ότι χρησιμοποιούν ναρκωτικά σε σεξουαλικό περιβάλλον. Αυτό το ποσοστό δεν είναι αντιπροσωπευτικό της σεξουαλικοποιημένης χρήσης ναρκωτικών μεταξύ οροθετικών ΑΣΑ και/ή των ομοφυλόφιλων ανδρών, καθώς αναφέρεται ειδικά στην ενέσιμη χρήση ναρκωτικών (Πίνακας 5).

Πίνακας 5. Ποσοστό και αριθμός ερωτηθέντων αναλυτικά κατά βασικό πληθυσμό

Κατηγορία	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Σύνολο
ΑΣΑ	168	38	19	36	37

Δείκτης Στίγματος

					A=187
Gay ή Λεσβία	332	74	2	4	67 A=334
Trans	5	1	-	-	1 A=5
Εργαζόμενος/η στο σεξ	19	4	16	30	7 A=35
Χρήστης ενέσιμων ναρκωτικών	47	11	48	91	19 A=95
Πρόσφυγας ή σε αναζήτηση ασύλου	5	1	2	4	1 A=7
Μέλος εγχώριας/ιθαγενούς ομάδας	1	0	-	-	0
Εργαζόμενος μετανάστης	20	4	9	17	6 N=29
Φυλακισμένος/η / Κατάδικος/ Αποφυλακισμένος/η	17	4	53	100	14 A=70
Δεν ανήκω και δεν ανήκα στο παρελθόν σε καμία από αυτές τις κατηγορίες	24	5	-	-	5 A=24

(Οι καφέ στήλες αναφέρονται σε φυλακισμένους ερωτηθέντες)

Εκπαίδευση

Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες (65% A=325) είχαν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατείχαν πτυχίο από τεχνικό κολλέγιο ή πανεπιστήμιο και 27% (A=137) ολοκλήρωσαν την εκπαίδευσή τους σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το επίπεδο εκπαίδευσης ήταν σημαντικά χαμηλότερο για τους κρατούμενους ερωτηθέντες, καθώς το 42% είχε ολοκληρώσει μόνο το δημοτικό σχολείο, ενώ το 6% (A=3) δεν είχε λάβει καμία τυπική εκπαίδευση. Μόνο 3 ερωτηθέντες (6%) που ήταν κρατούμενοι τη στιγμή της συνέντευξης κατείχαν πτυχίο από τεχνικό κολλέγιο ή πανεπιστήμιο. (Πίνακας 6).

Πίνακας 6. Μορφωτικό Επίπεδο Ερωτηθέντων

Υψηλότερο επίπεδο τυπικής εκπαίδευσης που έχετε ολοκληρώσει	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Σύνολο
Καμία τυπική εκπαίδευση	-	0	3	6	1 A=3
Δημοτικό	13	3	22	41	7 A=35

Γυμνάσιο/Λύκειο	112	25	25	47	27 A=137
ΑΕΙ, ΤΕΙ, Κολλέγιο, ΙΕΚ, ΤΕΕ	322	72	3	6	65 A=325
Σύνολο	447	100	53	100	100 A=500

Κατάσταση Απασχόλησης

Το τριάντα τέσσερις τοις εκατό των ερωτηθέντων (A=155) ήταν σε πλήρη απασχόληση είτε ως υπάλληλοι (28% A=126) είτε ως αυτοαπασχολούμενοι (6% A=29). Σχεδόν το ήμισυ (48% A=215) των ερωτηθέντων ήταν άνεργοι ή δε δούλευαν καθόλου, ενώ το 9% (A=38) ήταν σε μερική απασχόληση. Οι καταγελλόμενοι ερωτηθέντες δεν περιλαμβάνονται στον πίνακα αυτό, καθώς δεν χρησιμοποιήθηκε κανένας από αυτούς (Πίνακας 7).

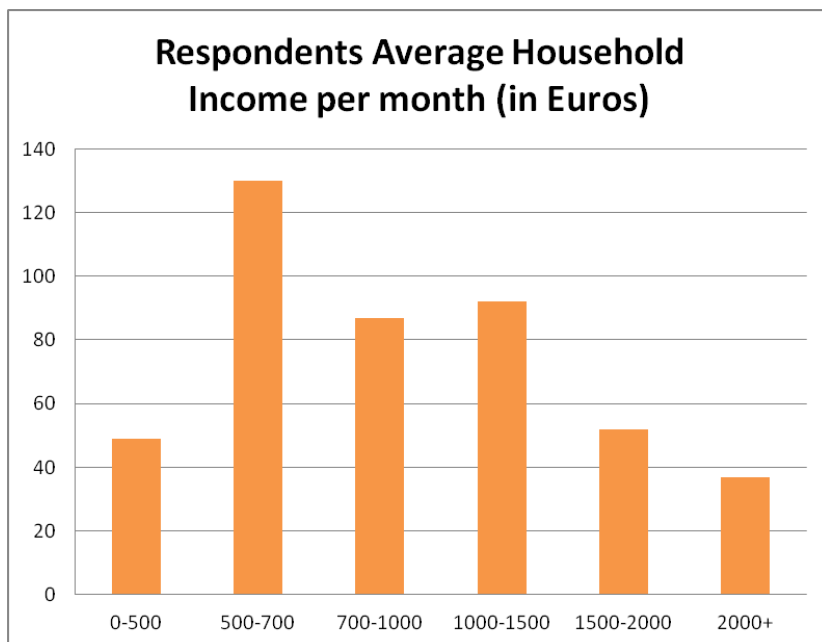
Πίνακας 7. Κατάσταση Απασχόλησης

Κατάσταση Απασχόλησης	Αριθμός	Ποσοστό
Πλήρη Απασχόληση (ως υπάλληλος)	126	28
Ημιαπασχόληση (ως υπάλληλος)	38	9
Πλήρη απασχόληση (ως αυτοαπασχολούμενος)	29	6
Σε περιστασιακή ή μερική απασχόληση	39	9
Άνεργος/Χωρίς κανενός είδους επίσημη εργασία	215	48
Σύνολο	447	100

Δείκτης Στίγματος

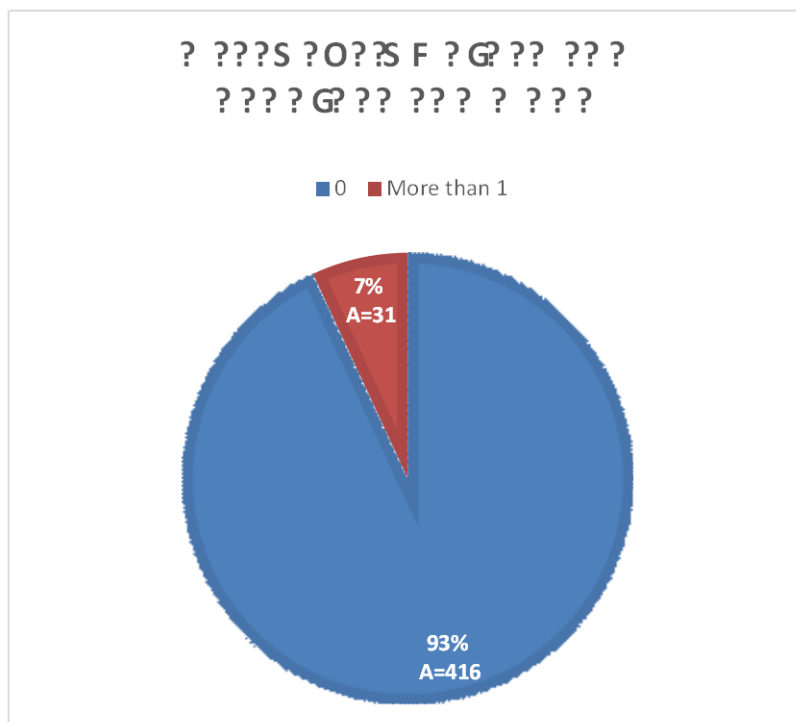

Εισόδημα

Το επτά τοις εκατό των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι τον τελευταίο μήνα υπήρχαν μια ή περισσότερες μέρες που δεν είχαν αρκετά τρόφιμα για να **(Διάγραμμα 2)**.

Διάγραμμα 2. Ανεπάρκεια τροφίμων τον προηγούμενο μήνα

05. Συμπεράσματα

5.1 Εμπειρία του στίγματος και της διάκρισης σε σχέση με τον HIV

Οι πίνακες 8α και 8β περιγράφουν την εμπειρία των αποκρινόμενων με το στίγμα και τη διάκριση σχετικά με τον HIV στο διάστημα των τελευταίων 12 μηνών. Για κάθε ερώτηση, οι αποκρινόμενοι ρωτήθηκαν το βαθμό στον οποίο είχαν βιώσει κάθε μορφή στίγματος ή διάκρισης τους τελευταίους 12 μήνες, και εάν η διάκριση ήταν αποτέλεσμα μόνο της κατάστασης τους ως προς τον HIV, ενός συνδυασμού της κατάστασης τους ως προς τον HIV και κάποιου άλλου λόγου, ή κάποιου άλλου λόγου ανεξάρτητα από την κατάσταση HIV τους. Οι αποκρινόμενοι είχαν επίσης την επιλογή να υποδείξουν ότι δεν ήξεραν το λόγο. Μετά από κάθε ερώτηση, παρατίθεται το ποσοστό των αποκρινόμενων που είχαν βιώσει αυτή τη μορφή διάκρισης και που είπαν ότι η διάκριση συνέβη αποκλειστικά εξαιτίας της κατάστασης HIV τους, όπως και το ποσοστό αυτών που αναφέρουν τον HIV και άλλους λόγους. Άλλοι λόγοι για στίγμα και διακρίσεις περιγράφονται στα τμήματα 5.2 και 5.3.

Αποκλεισμός από κοινωνικές συναθροίσεις αναφέρθηκε από το 7% των αποκρινόμενων (A=32), εκ των οποίων 2% (A=8) υπέδειξαν ότι βίωσαν αποκλεισμό μόνο εξαιτίας της κατάστασης HIV τους. Παρατηρούνται σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των εμπειριών διάκρισης των έγκλειστων αποκρινόμενων και αυτών του κυρίως δείγματος.

Πίνακας 8α. Εμπειρίες διάκρισης.

Εμπειρία διάκρισης	Ποτέ	Μια φορά	Μερικές φορές	Συχνά	Σύνολο
Αποκλεισμός από κοινωνικές συναθροίσεις	93% A=415	4% A=16	2% A=10	1% A=6	100% A=447
Εξαιτίας του HIV			2% A=8		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			2% A=9		
Αποκλεισμός από θρησκευτικές δραστηριότητες	99% A=441	0	0% A=2	1% A=4	100% A=447
Εξαιτίας του HIV			0% A=1		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			0		
Αποκλεισμός από οικογενειακές δραστηριότητες	95% A=423	2% A=8	3% A=12	1% A=4	100% A=447

Δείκτης Στίγματος

Εμπειρία διάκρισης	Ποτέ	Μια φορά	Μερικές φορές	Συχνά	Σύνολο
Εξαιτίας του HIV			1%		
			A=6		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			2%		
			A=8		
Αντικείμενο κουτσομπολιού	43%	24%	22%	11%	100%
	A=193	A=106	A=99	A=49	A=447
Εξαιτίας του HIV			9%		
			A=39		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			23%		
			A=101		
Λεκτικές προσβολές	67%	12%	18%	4%	100%
	A=298	A=53	A=79	A=17	A=447
Εξαιτίας του HIV			3%		
			A=12		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			8%		
			A=38		
Σωματική παρενόχληση	91%	7%	2%	0	100%
	A=409	A=30	A=8		A=447
Εξαιτίας του HIV			0%		
			A=1		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			2%		
			A=9		
Σωματική επίθεση	93%	5%	2%	0%	100%
	A=415	A=24	A=7	A=1	A=447
Εξαιτίας του HIV			0		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			1%		
			A=6		

Πίνακας 8β. Εμπειρίες διάκρισης (Εγκλειστοί αποκρινόμενοι).

Εμπειρία διάκρισης	Ποτέ	Μία φορά	Μερικές φορές	Συχνά	Σύνολο
Αποκλεισμός από κοινωνικές συναθροίσεις	64%	9.5%	9.5%	17%	100%
	A=34	A=5	A=5	A=9	A=53
Εξαιτίας του HIV			32%		
			A=6		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			32%		
			A=6		
Αποκλεισμός από θρησκευτικές δραστηριότητες	88%	4%	4%	4%	100%
	A=46	A=2	A=2	A=2	A=53
Εξαιτίας του HIV			33%		

Εμπειρία διάκρισης	Ποτέ	Μία φορά	Μερικές φορές	Συχνά	Σύνολο
			A=2		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			17% A=1		
Αποκλεισμός από οικογενειακές δραστηριότητες	72% A=38	2% A=1	6% A=3	21% A=11	100% A=53
Εξαιτίας του HIV			0% A=0		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			20% A=3		
Αντικειμενο κουτσομπολιού	26% A=14	2% A=1	21% A=11	51% A=27	100% A=53
Εξαιτίας του HIV			18% A=7		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			38% A=15		
Λεκτικές προσβολές	49% A=26	9% A=5	21% A=11	21% A=11	100% A=53
Εξαιτίας του HIV			19% A=5		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			33% A=9		
Σωματική παρενόχληση	85% A=45	7% A=4	4% A=2	4% A=2	100% A=53
Εξαιτίας του HIV			12% A=1		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			37% A=3		
Σωματική επίθεση	75% A=40	8% A=4	9% A=5	8% A=4	100% A=53
Εξαιτίας του HIV			8% A=1		
Εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων			8% A=1		

5.2 Στίγμα ή διάκριση λόγω συμμετοχής σε πληθυσμό-κλειδί

Αποκρινόμενοι που υπέδειξαν ότι είχαν γίνει αντικείμενο διακρίσεων για κάποιο λόγο άλλο του HIV τους τελευταίους 12 μήνες, ρωτήθηκαν εάν αυτή η διάκριση συνέβη λόγω της συμμετοχής τους σε έναν αριθμό πληθυσμών-κλειδιά. Ένα 63% όλων των αποκρινόμενων

Δείκτης Στίγματος

(A=177) δήλωσε ότι υπέστησαν διακρίσεις εξαιτίας του σεξουαλικού τους προσανατολισμού και/ή της ταυτότητας φύλου τους.

Οι έγκλειστοι αποκρινόμενοι υπέδειξαν τη χρήση ενδοφλεβίων ναρκωτικών ως τον πιο συχνό λόγο για το στίγμα και/ή τις διακρίσεις, πέρα από την κατάσταση HIV τους.

Πίνακας 9. Στίγμα και/ή διάκριση σε σχέση με συμμετοχή σε πληθυσμό-κλειδί

	Ποσοστό που υπέδειξε εμπειρία στίγματος/διακρίσεων για λόγους άλλους της κατάστασης HIV	Ποσοστό που υπέδειξε εμπειρία στίγματος/διακρίσεων για λόγους άλλους της κατάστασης HIV
Σεξουαλικός προσανατολισμός	63% A=177	4% A=2
Χρήση ενδοφλέβιων ναρκωτικών	7% A=21	70% A=37
Φυλακισμένος/η	-	8% A=4
Εργαζόμενος/η στο σεξ	-	8% A=4
Μετανάστης/στρια	1% A=2	6% A=3
Μέλος γηγενούς πληθυσμού	-	2% A=1
Άλλοι λόγοι	29% A=83	2% A=1

5.3 Άλλες εμπειρίες στίγματος και διάκρισης σχετικά με τον HIV

Ο **πίνακας 10^α** δείχνει ότι 11% των αποκρινόμενων (A=47) ανέφεραν ότι τους τελευταίους 12 μήνες, υπέστησαν ψυχολογική πίεση ή χειρισμό από τη/το σύζυγο ή σύντροφό τους, όπου η κατάστασή τους ως οροθετικών χρησιμοποιήθηκε εναντίον τους. Ένα σαράντα τοις εκατό (A=180) κάνουν αναφορά σε σεξουαλική απόρριψη ως αποτέλεσμα της κατάστασής τους ως οροθετικών τους τελευταίους 12 μήνες. Σαράντα δυο αποκρινόμενοι (10%) υπέδειξαν ότι είχαν υποστεί διάκριση από άλλα άτομα που ζουν με HIV. Όταν ρωτήθηκαν εάν ο/η σύζυγος ή σύντροφός τους, ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού τους είχε βιώσει διάκριση λόγω της κατάστασης HIV των αποκρινόμενων, 25 αποκρινόμενοι (6%) υπέδειξαν ότι αυτό είχε συμβεί τουλάχιστον μια φορά τους τελευταίους 12 μήνες.

Πίνακας 10^α. Άλλες εμπειρίες στίγματος και διακρίσεων

Άλλες εμπειρίες στίγματος	Ποτέ	Μια φορά	Μερικές φορές	Συχνά	Χωρίς δεδομένα	Σύνολο
---------------------------	------	----------	---------------	-------	----------------	--------

1. Πόσο συχνά έχεις υποστεί ψυχολογική πίεση ή χειρισμό από τον/την σύζυγο ή σύντροφό σου όπου ένιωσες ότι η κατάσταση ως οροθετικός/ή χρησιμοποιήθηκε εναντίον σου;	65% A=291	4% A=18	5% A=24	2% A=5	24% A=109	100% A=447
		11% A=47				
2. Τους τελευταίους 12 μήνες, πόσο συχνά έχεις βιώσει σεξουαλική απόρριψη ως αποτέλεσμα της οροθετικής κατάστασής σου;	60% A=267	15% A=68	22% A=97	3% A=15	0	100% A=447
		40% A=180				
3. Τους τελευταίους 12 μήνες, πόσο συχνά έχεις υποστεί διακρίσεις από άλλους ανθρώπους που ζουν με HIV;	90% A=405	5% A=21	4% A=17	1% A=4	0	100% A=447
		10% A=42				
4. Τους τελευταίους 12 μήνες, πόσο συχνά έχουν βιώσει διακρίσεις εξαιτίας της κατάστασής σου ως οροθετικός/ή ο/η σύζυγος, σύντροφος, ή άλλα μέλη του νοικοκυριού σου;	70% A=313	2% A=11	2% A=7	2% A=7	24% A=109	100% A=447
		6% A=25				

Ο πίνακας 10^β δείχνει ότι 17% των αποκρινόμενων (A=9) ανέφεραν ότι τους τελευταίους 12 μήνες, υπέστησαν ψυχολογική πίεση ή χειρισμό από τη/το σύζυγο ή σύντροφό τους, όπου η κατάστασή τους ως οροθετικών χρησιμοποιήθηκε εναντίον τους. Ένα εικοσιένα τοις εκατό (A=11) κάνουν αναφορά σε σεξουαλική απόρριψη ως αποτέλεσμα της κατάστασής τους ως οροθετικών τους τελευταίους 12 μήνες. Εννιά τοις εκατό των αποκρινόμενων (A=5) υπέδειξαν ότι είχαν υποστεί διάκριση από άλλα άτομα που ζουν με HIV. Όταν ρωτήθηκαν εάν ο/η σύζυγος ή σύντροφός τους, ή κάποιο μέλος του νοικοκυριού τους είχε βιώσει διάκριση λόγω της κατάστασης HIVτων αποκρινόμενων, 31% (A=16) υπέδειξαν ότι αυτό είχε συμβεί τουλάχιστον μια φορά τους τελευταίους 12 μήνες.

Δείκτης Στίγματος

Πίνακας 10β. Άλλες εμπειρίες στίγματος και διακρίσεων (Εγκλειστοί αποκρινόμενοι)

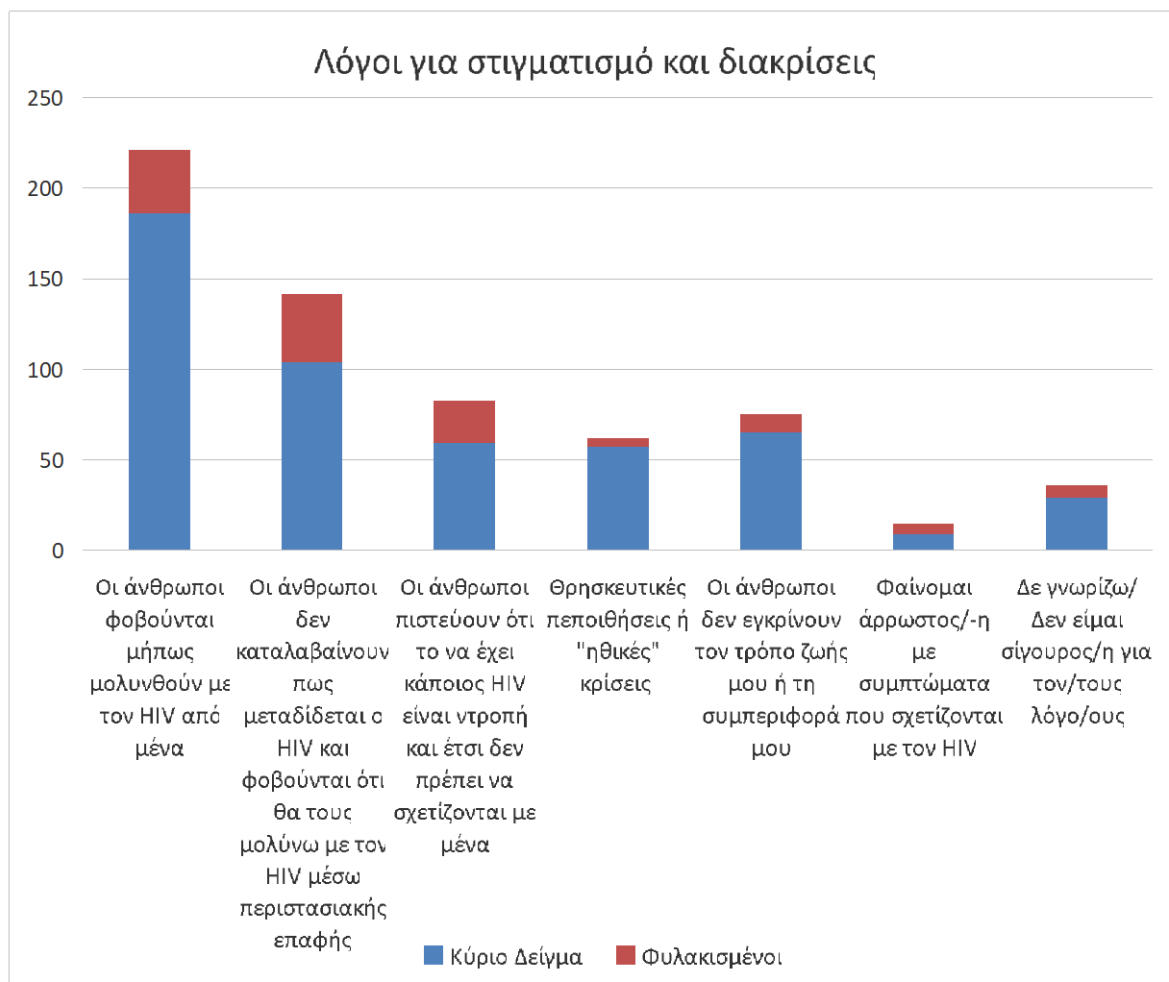
Άλλες εμπειρίες στίγματος	Ποτέ	Μια φορά	Μερικές φορές	Συχνά	Χωρίς δεδομένα	Σύνολο
1. Πόσο συχνά έχεις υποστεί ψυχολογική πίεση ή χειρισμό από τον/την σύζυγο ή σύντροφό σου όπου ένιωσες ότι η κατάσταση ως οροθετικός/ή χρησιμοποιήθηκε εναντίον σου;	81% A=43	4% A=2	9% A=5	4% A=2	2% A=1	100% A=53
		17% A=9				
2. Τους τελευταίους 12 μήνες, πόσο συχνά έχεις βιώσει σεξουαλική απόρριψη ως αποτέλεσμα της οροθετικής κατάστασής σου;	77% A=41	4% A=2	13% A=7	4% A=2	2% A=1	100% A=53
		21% A=11				
3. Τους τελευταίους 12 μήνες, πόσο συχνά έχεις υποστεί διακρίσεις από άλλους ανθρώπους που ζουν με HIV;	89% A=47	-	7% A=4	2% A=1	2% A=1	100% A=53
		9% A=5				
4. Τους τελευταίους 12 μήνες, πόσο συχνά έχουν βιώσει διακρίσεις εξαιτίας της κατάστασής σου ως οροθετικός/ή ο/η σύζυγος, σύντροφος, ή άλλα μέλη του νοικοκυριού σου;	66% A=35	4% A=2	19% A=10	8% A=4	3% A=2	100% A=53
		31% A=16				

5.4 Λόγοι για στίγμα ή διακρίσεις σχετικά με τον HIV

Όταν ζητηθηκε απο τους ερωτηθέντες να επιλέξουν μεταξύ ενός ή παραπάνω λόγων για τους οποίους αυτοί πιστεύουν ότι οι άλλοι άνθρωποι στιγματίζουν ή κάνουν διακρίσεις εναντίον των PLHIV, 221 από αυτούς συμφώνησαν ότι οι άνθρωποι φοβούνται μήπως μολυνθούν (44%). Πάνω από ένα τέταρτο των αποκρινόμενων (28% A=142) υπέδειξαν πως νιώθουν ότι ο κόσμος δεν καταλαβαίνει πώς μεταδίδεται ο HIV και ότι η στιγματιστική συμπεριφορά και οι διακρίσεις που δέχονται, προέρχεται από την πεποίθηση ότι μπορεί κανείς να μολυνθεί μέσω απλής συναναστροφής. Ογδοντατρείς (17%) συμφώνησαν ότι ο κόσμος πιστεύει ότι ο HIV είναι ντροπή, και ότι δεν πρέπει κανείς να συσχετίζεται με κάποιον που ζει με HIV, ενώ 62 (12%) υπέδειξαν θρησκευτικές πεποιθήσεις και/ή ηθικές κρίσεις ως κίνητρα για τέτοιες συμπεριφορές. Αποδοκιμασία για τους τρόπους ζωής και/ή τις συμπεριφορές των PLHIV ήταν ο τέταρτος πιο συχνά επιλεγμένος λόγος που δόθηκε από τους ερωτηθέντες για να δικαιολογήσει στιγματιστικές συμπεριφορές και διακρίσεις που έχουν δεχτεί (διάγραμμα 3).

Διάγραμμα 3. Λόγοι για την εμπειρία στίγματος και διακρίσεων σε σχέση με τον HIV τους τελευταίους 12 μήνες

5.5 Πρόσβαση σε Στέγαση, Εργασία, και Υγειονομική Περίθαλψη.

Πρόσβαση σε στέγαση

Τριάντα επτά από τους αποκρινόμενους του κυρίως δείγματος (8%), ανέφεραν ότι είχαν αναγκαστεί να μετακομίσουν ή δεν είχαν μπορέσει να νοικιάσουν κατάλυμα τους τελευταίους 12 μήνες. Από αυτούς, 30% υπέδειξε ότι οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν σε σχέση με τη στέγαση ήταν αποτέλεσμα της κατάστασης HIV τους, εν μέρει ή εξ ολοκλήρου (πίνακας 11^α).

Δείκτης Στίγματος

Πίνακας 11^α. Πρόσβαση σε στέγαση

	Ποτέ	Μια φορά	Μερικές φορές	Συχνά	Σύνολο
Τους τελευταίους 12 μήνες, πόσο συχνά αναγκάστηκες να αλλάξεις κατοικία ή αδυνάτησες να νοικιάσεις κατάλυμα;	92% A=410	6% A=27	1% A=6	1% A=4	100% A=447
		8% A=37			
Εξαιτίας του HIV (εν μέρει ή εξ ολοκλήρου)		30% A=11			

Τριάντα τέσσερα τοις εκατό των έγκλειστων ερωτηθέντων (A=18) ανέφεραν ότι είχαν αναγκαστεί να μετακομίσουν ή δεν είχαν μπορέσει να νοικιάσουν κατάλυμα τους τελευταίους 12 μήνες. Από αυτούς, 30% (A=5) υπέδειξαν ότι οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν σε σχέση με τη στέγαση ήταν αποτέλεσμα της κατάστασης HIV τους, εν μέρει ή εξ ολοκλήρου (πίνακας 11β).

Πίνακας 11β. Πρόσβαση σε στέγαση (Έγκλειστοι αποκρινόμενοι)

	Ποτέ	Μια φορά	Μερικές φορές	Συχνά	Χωρίς δεδομένα	Σύνολο
Τους τελευταίους 12 μήνες, πόσο συχνά αναγκάστηκες να αλλάξεις κατοικία ή αδυνάτησες να νοικιάσεις κατάλυμα;	64% A=34	8% A=4	11% A=6	15% A=8	2% A=1	100% A=53
		34% A=18				
Εξαιτίας του HIV (εν μέρει ή εξ ολοκλήρου)		30% A=5				

Εργασία, Εκπαίδευση, και Υγειονομική Περιθαλψη

Πενήντα τέσσερις αποκρινόμενοι (12.22%) δήλωσαν ότι είχαν χάσει τη δουλειά τους ή κάποια πηγή εισοδήματος τους τελευταίους 12 μήνες, με 28% από αυτούς να υποδεικνύουν ότι αυτό συνέβη εξαιτίας της κατάστασής τους ως οροθετικών, εν μέρει ή εξ ολοκλήρου. Πέντε ερωτηθέντες ανέφεραν ότι το περιεχόμενο ή η φύση της δουλειάς τους είχε αλλάξει, ή ότι τους αρνήθηκε προαγωγή εξαιτίας της κατάστασης HIV τους (πίνακας 12).

Πίνακας 12. Εργασία, Εκπαίδευση και Υγειονομική Περιθαλψη

	Ποτέ	Μια φορά	Μερικές φορές	Συχνά	Άνευ αντικειμένου	Σύνολο
Τους τελευταίους 12 μήνες, ποσό συχνά έχει χάσει δουλειά (αν είσαι εργαζόμενος/η) ή άλλη πηγή εισοδήματος (αν είσαι ελεύθερος επαγγελματίας ή εργάζεσαι ανεπίσημα/ευέλκτα);	50% A=222	10% A=45	2% A=8	0% A=1	38% A=171	100% A=447
Εξαιτίας του HIV (εν μέρει ή εξ ολοκλήρου)		28% A=15				
Τους τελευταίους 12 μήνες, πόσο συχνά έχει αλλάξει το περιεχόμενο ή η φύση της δουλειάς σου, ή σου έχει αρνηθεί προαγωγή, εξαιτίας της κατάστασης HIV σου;	58% A=258	1% A=4	0	0% A=1	41% A=184	100% A=447

Επιπροσθέτως των αναφορών για την απώλεια δουλειάς και εισοδήματος τους τελευταίους δώδεκα μήνες, τρία τοις εκατό των ερωτηθέντων (A=9) αναφέρουν ότι τους αρνήθηκε εργασία ή ευκαιρία εργασίας λόγω της κατάστασης HIV τους τους τελευταίους δώδεκα μήνες (πίνακας 13).

Πίνακας 13. Άρνηση εργασίας ή ευκαιρίας εργασίας εξαιτίας οροθετικής κατάστασης

	Συχνότητα	Ποσοστό
Όχι	270	97
Ναι	9	3
Σύνολο	279	100

Δείκτης Στίγματος

Πίνακας 13. Διακρίσεις στην εκπαίδευση

	Ποτέ	Μια φορά	Άνευ αντικειμένου	Σύνολο
<i>Τους τελευταίους 12 μήνες, πόσο συχνά έχεις απολυθεί, τεθεί σε διαθεσιμότητα, ή αποτραπεί από παρακολούθηση σε εκπαιδευτικό ίδρυμα εξαιτίας της κατάστασης HIV σου;</i>	32% A=142	0% A=2	68% A=303	100% A=447
<i>Τους τελευταίους 12 μήνες, πόσο συχνά έχει απολυθεί, τεθεί σε διαθεσιμότητα, ή αποτραπεί από παρακολούθηση σε εκπαιδευτικό ίδρυμα το παιδί/παιδιά σου εξαιτίας της κατάστασης HIV σου;</i>	11% A=48	0% A=0	89% A=399	100% A=447

Έντεκα τοις εκατό των ερωτηθέντων (A=48) ανέφεραν ότι τους αρνήθηκαν υγειονομικές υπηρεσίες, μεταξύ των οποίων οδοντιατρική φροντίδα, εξαιτίας της κατάστασης HIV τους, τουλάχιστον μια φορά τους τελευταίους 12 μήνες. Τριάντα τέσσερα τοις εκατό των ερωτηθέντων (A=154) δεν αποκάλυψαν η κατάστασή τους σε άλλους γιατρούς που ενδέχεται να είχαν επισκεφτεί, ώστε να αποφύγουν διακρίσεις (πίνακας 15).

Πίνακας 15. Διακρίσεις σε υγειονομικές υπηρεσίες

	Ποτέ	Μια φορά	Μερικές φορές	Συχνά	Άνευ αντικειμένου	Σύνολο
Πόσο συχνά σου έχουν αρνηθεί πρόσβαση σε υγειονομικές υπηρεσίες;	55% A=245	9% A=42	1% A=5	%1 A=1	34% A=154	100% A=447

5.6 Εσωτερικό στίγμα και φόβοι

Εσωτερικευμένο στίγμα

Όταν οι αποκρινόμενοι ρωτήθηκαν για τα συναισθήματα που έχουν νιώσει εξαιτίας της κατάστασης HIV τους, πάνω από 56% από αυτούς (A=251) είχαν κατηγορήσει τον εαυτό τους για την κατάσταση HIV τους τους τελευταίους 12 μήνες. Ο δεύτερος υψηλότερος αριθμός απαντήσεων αναφερόταν σε συναισθήματα ενοχής (51% A=230), ντροπής (46% A=206) και χαμηλής αυτοπεποίθησης (44% A=196). 19% των αποκρινόμενων είτε ότι είχαν νιώσει πως κατηγορούσαν άλλους στο διάστημα των τελευταίων 12 μηνών. 16% των ερωτηθέντων (A=71) υπέδειξε ότι είχαν αισθανθεί ότι πρέπει να τιμωρηθούν λόγω της κατάστασης HIV τους, ενώ 12% (A=55) είπε ότι είχαν τάσεις αυτοκτονίας εξαιτίας της κατάστασης HIV τους στο διάστημα των τελευταίων 12 μηνών (Πίνακας 16^α).

Πίνακας 16α. Εμπειρία συναισθημάτων εσωτερικευμένου στίγματος εξαιτίας της κατάστασης HIV

	Ναι	Όχι	Σύνολο
Νιώθω ντροπή	46% A=206	54% A=241	100% A=447
Νιώθω ενοχή	51% A=230	49% A=217	100% A=447
Κατηγορώ τον εαυτό μου	56% A=251	44% A=196	100% A=447
Κατηγορώ άλλους	19% A=83	81% A=364	100% A=447
Έχω χαμηλή αυτοπεποίθηση	44% A=196	56% A=251	100% A=447
Νιώθω πως θα έπρεπε να τιμωρηθώ	16% A=71	84% A=376	100% A=447
Έχω τάσεις αυτοκτονίας	12% A=55	88% A=392	100% A=447

Τα συναισθήματα εσωτερικευμένου στίγματος ήταν οριζόντια υψωμένα στους έγκλειστους αποκρινόμενους. Όταν ερωτήθηκαν σχετικά με τα αισθήματα που έχουν νιώσει λόγω της κατάστασης HIV τους, 87% από αυτούς (A=46) είχαν κατηγορήσει τον εαυτό τους λόγω της κατάστασης HIV τους τους τελευταίους 12 μήνες, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των αποκρινόμενων στο κυρίως δείγμα ήταν 56% (A=251). Ο δεύτερος υψηλότερος αριθμός απαντήσεων αναφερόταν σε αισθήματα ενοχής (77% A=41), χαμηλής αυτοπεποίθησης (64% A= 34) και ντροπής (58% A=31). Το ποσοστό των αποκρινόμενων που ανέφεραν ότι έχουν νιώσει πως θα έπρεπε να τιμωρηθούν ήταν αναλογικά σχεδόν διπλασιασμένο στους έγκλειστους αποκρινόμενους (30% A=16), ενώ το ποσοστό αυτών που ανέφεραν ότι είχαν τάσεις αυτοκτονίας στο διάστημα των τελευταίων 12 μηνών, ήταν σχεδόν τριπλάσιο (Πίνακας 16β).

Πίνακας 16β. Εμπειρία συναισθημάτων εσωτερικευμένου στίγματος εξαιτίας της κατάστασης HIV (Εγκλειστοι αποκρινόμενοι)

	Ναι	Όχι	Σύνολο
Νιώθω ντροπή	58% A=31	42% A=22	100% A=53
Νιώθω ενοχή	77% A=41	23% A=12	100% A=53
Κατηγορώ τον εαυτό μου	87% A=46	13% A=7	100% A=53
Κατηγορώ άλλους	21% A=11	79% A=42	100% A=53

Δείκτης Στίγματος

	Ναι	Όχι	Σύνολο
Έχω χαμηλή αυτοπεποίθηση	64% A=34	36% A=19	100% A=53
Νιώθω πως θα έπρεπε να τιμωρηθώ	30% A=16	70% A=37	100% A=53
Έχω τάσεις αυτοκτονίας	30% A=16	70% A=37	100% A=53

Δραστηριότητες που αποφεύγονται λόγω της οροθετικής κατάστασης

Ως μια επιπρόσθετη μέτρηση του εσωτερικευμένου στίγματος, του φόβου να βιώσουν στίγμα, και των διακρίσεων, οι αποκρινόμενοι ερωτήθηκαν αν είχαν αποφύγει οποιαδήποτε από μια σειρά καθημερινών δραστηριοτήτων εξαιτίας της κατάστασης HIV τους, τους τελευταίους 12 μήνες.

Σχεδόν οι μισοί από τους αποκρινόμενους (46% A=204) δήλωσαν όταν είχαν απομονώσει τον εαυτό τους από τους φίλους και την οικογένειά τους, ενώ 35% ανέφεραν ότι επέλεξαν να μην παρευρεθούν σε κοινωνικές συναθροίσεις (A=156). Δώδεκα τοις εκατό των αποκρινόμενων υπέδειξαν ότι σταμάτησαν να εργάζονται (A=55), ενώ 10% και 6% αντίστοιχα υπέδειξαν ότι είχαν αποφασίσει να μην κάνουν αίτηση για μια θέση εργασίας ή για προαγωγή (A=44), ή ότι αποσύρθηκαν από εκπαίδευση ή κάποιου είδους εκμάθηση (A=26). Σχεδόν τρία τέταρτα των ερωτηθέντων (73% A=326) έδωσαν αναφορά ότι αποφάσισαν να μην αποκτήσουν (άλλα) παιδιά και 37% αποφάσισε να μην κάνει σεξ (A=165).

Επιπλέον, 15% των αποκρινόμενων (A=66), υπέδειξε ότι απέφυγε να πάει σε τοπική κλινική και 11% (A=48) απέφυγε να πάει στο νοσοκομείο όταν το είχε ανάγκη εξαιτίας της κατάστασης HIV τους, τους τελευταίους 12 μήνες (**Πίνακες 17^α** και **17^β**).

Πίνακας 17^α. Δραστηριότητες που αποφεύχθηκαν λόγω της οροθετικής κατάστασης τους τελευταίους 12 μήνες.

	Ναι	Όχι	Σύνολο
Έχω επιλέξει να μην παρευρεθώ σε κοινωνικές συναθροίσεις	35% A=156	65% A=291	100% A=447
Έχω απομονώσει τον εαυτό μου από οικογένεια και/ή φίλους	46% A=204	54% A=243	100% A=447
Αποφάσισα να σταματήσω να εργάζομαι	12% A=55	88% A=392	100% A=447
Αποφάσισα να μην κάνω αίτηση για δουλειά ή για προαγωγή	10% A=44	90% A=403	100% A=447
Αποσύρθηκα από εκπαίδευση/ εκμάθηση ή δεν εκμεταλλεύτηκα μια ευκαιρία για εκπαίδευση /εκμάθηση	6% A=26	94% A=421	100% A=447
Αποφάσισα να μην παντρευτώ	11% A=50	89% A=397	100% A=447
Αποφάσισα να μην κάνω σεξ	37% A=165	63% A=282	100% A=447
Αποφάσισα να μην αποκτήσω (άλλα) παιδιά	73% A=326	27% A=121	100% A=447
Απέφυγα να πάω σε τοπική κλινική όταν το είχα ανάγκη	15% A=66	85% A=381	100% A=447
Απέφυγα να πάω στο νοσοκομείο όταν το είχα ανάγκη	11% A=48	89% A=399	100% A=447

Τα ποσοστά των έγκλειστων αποκρινόμενων που έδωσαν αναφορά σε αποφυγή δραστηριοτήτων λόγω της κατάστασης HIV τους ήταν σημαντικά υψηλότερα συγκριτικά με αυτά του κυρίως δείγματος. Παρόλα αυτά, πρέπει να ληφθεί υπόψιν ότι κάποιες από τις ερωτήσεις ερμηνεύτηκαν και απαντήθηκαν μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, εξαιτίας των περιορισμών στις κοινωνικές δραστηριότητες στις οποίες μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση όταν είναι στη φυλακή. Αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψιν κυρίως όσον αφορά τις ερωτήσεις που αναφέρονται σε ευκαιρίες εργασίας και εκπαίδευσης (**Πίνακας 17β**).

Δείκτης Στίγματος

Πίνακας 17β. Δραστηριότητες που αποφεύχθηκαν λόγω της οροθετικής κατάστασης τους τελευταίους 12 μήνες (Έγκλειστοι αποκρινόμενοι)

	Ναι	Όχι	Σύνολο
Έχω επιλέξει να μην παρευρεθώ σε κοινωνικές συναθροίσεις	34% A=18	66% A=35	100% A=53
Έχω απομονώσει τον εαυτό μου από οικογένεια και/ή φίλους	62% A=33	38% A=20	100% A=53
Αποφάσισα να σταματήσω να εργάζομαι	40% A=21	60% A=32	100% A=53
Αποφάσισα να μην κάνω αίτηση για δουλειά ή για προαγωγή	42% A=22	58% A=31	100% A=53
Αποσύρθηκα από εκπαίδευση/ εκμάθηση ή δεν εκμεταλλεύτηκα μια ευκαιρία για εκπαίδευση /εκμάθηση	8% A=4	92% A=49	100% A=53
Αποφάσισα να μην παντρευτώ	40% A=21	60% A=32	100% A=53
Αποφάσισα να μην κάνω σεξ	28% A=15	72% A=38	100% A=53
Αποφάσισα να μην αποκτήσω (άλλα) παιδιά	58% A=31	42% A=22	100% A=53
Απέφυγα να πάω σε τοπική κλινική όταν το είχα ανάγκη	30% A=16	70% A=37	100% A=53
Απέφυγα να πάω στο νοσοκομείο όταν το είχα ανάγκη	19% A=10	81% A=43	100% A=53

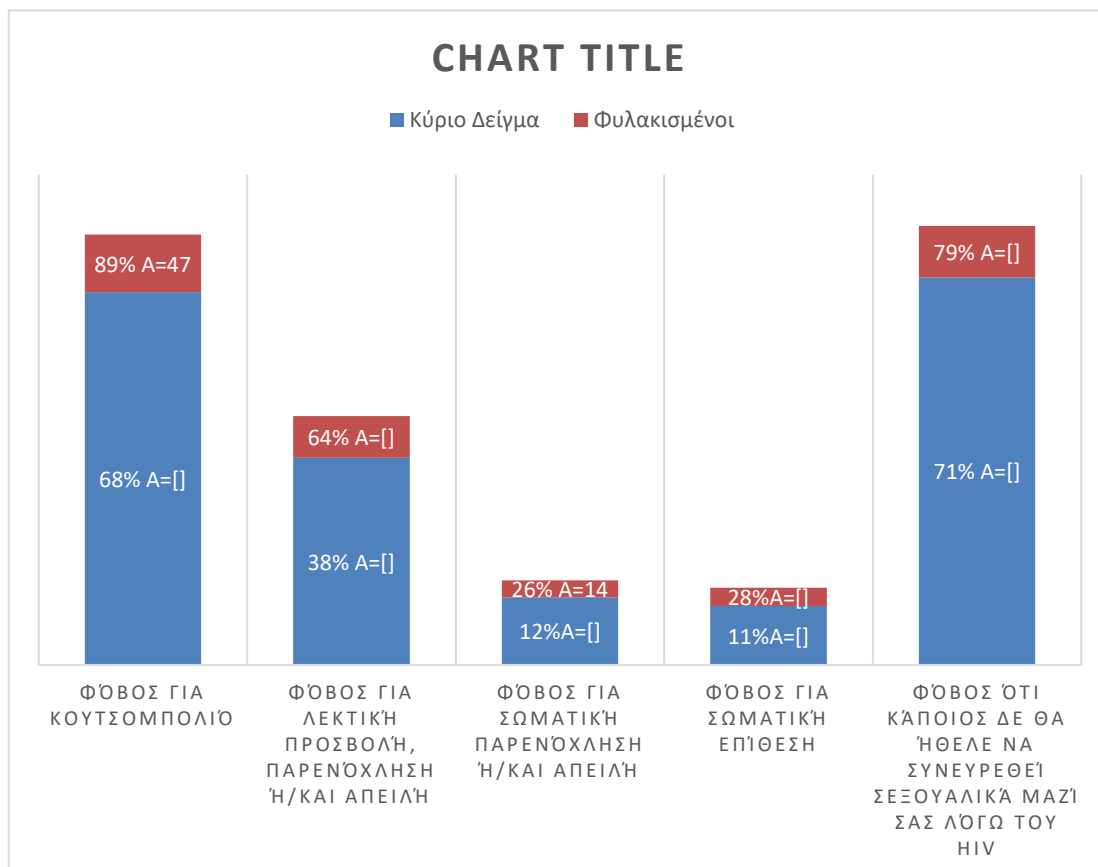
Φόβοι απόρριψης και διάκρισης εξαιτίας της οροθετικής κατάστασης

Οι αποκρινόμενοι ερωτήθηκαν για τους φόβους τους σχετικά με το πως θα τους φέρονταν οι άλλοι εξαιτίας της κατάστασης HIV τους, ανεξάρτητα από το αν αυτή η κακομεταχείριση συνέβη (**Διάγραμμα 4**).

68% (A=304) των ερωτηθέντων υπέδειξαν ότι φοβούνται μην γίνουν αντικείμενο κουτσομπολιού, ενώ το αντίστοιχο αναλογικό ποσοστό για έγκλειστους αποκρινόμενους ήταν 89% (A=47). Οι αποκρινόμενοι υπέδειξαν ότι φοβούνται λεκτική παρενόχληση (38% A=169), σωματική παρενόχληση (12% A=55) και σωματική επίθεση (11% A=48). Οι έγκλειστοι αποκρινόμενοι υπέδειξαν ότι φοβούνται τη λεκτική παρενόχληση (64% A=34), σωματική επίθεση (28% A=15) και σωματική παρενόχληση (26% A=14). Εβδομήντα-ένα τοις εκατό των αποκρινόμενων του κυρίως δείγματος φοβόντουσαν ότι κάποιος δεν θα ήθελε να έχει ερωτικές σχέσεις μαζί τους εξαιτίας της κατάστασης HIV τους, ενώ 79% των έγκλειστων αποκρινόμενων (A=42) δήλωσαν ότι είχαν τον ίδιο φόβο.

Διάγραμμα 4. Τους τελευταίους 12 μήνες, έχεις νιώσει φόβο ότι ένα από τα παρακάτω θα σου συμβεί – ανεξάρτητα με το αν συνέβησαν τελικά

5.7 Νόμοι, Πολιτικές και Δικαιώματα, Πραγματοποιώντας Αλλαγή

Εμπειρία Παραβίασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Ο Πίνακας 18 δείχνει ότι 46% των αποκρινόμενων (A=207) έχουν αναγκαστεί να υποβληθούν σε κάποια ιατρική ή υγειονομική επέμβαση (συμπεριλαμβάνοντας και τεστ για HIV). Ο συγκεκριμένος αριθμός μπορεί να μην αντανακλά υποβολή σε ιατρικές επεμβάσεις δια της βίας, καθώς η κατανόηση των ερωτηθέντων σχετικά με αυτό το θέμα συμπεριλάμβανε τις εξετάσεις παρακολούθησης που πρέπει να κάνουν ανά έξι μήνες ως 'δια της βίας', επειδή σύμφωνα με το συλλογισμό τους, δεν θα υποβάλλονταν σε αυτές υπό άλλες συνθήκες.

Για κάθε μια από τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων ξεχωριστά, τα ποσοστά ήταν χαμηλά (6% A=26), ενώ 49% των αποκρινόμενων (A=223) ανέφερε ότι κανένα από αυτά τα πράγματα δεν είχε συμβεί σε αυτούς.

Δείκτης Στίγματος

Οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τις οποίες δόθηκε αναφορά από τους έγκλειστους αποκρινόμενους ήταν ανησυχητικά υψηλές, καθώς 77% από αυτούς (A=41) δήλωσαν ότι είχαν τεθεί σε κράτηση ή καραντίνα, απομόνωση ή διαχωρισμό. Οι έγκλειστοι άνθρωποι που ζουν με HIV στην Ελλάδα κρατούνται σε ένα νοσοκομείο-φυλακή ξεχωριστά από τους υπόλοιπους τροφίμους.

Πίνακας 18. Παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

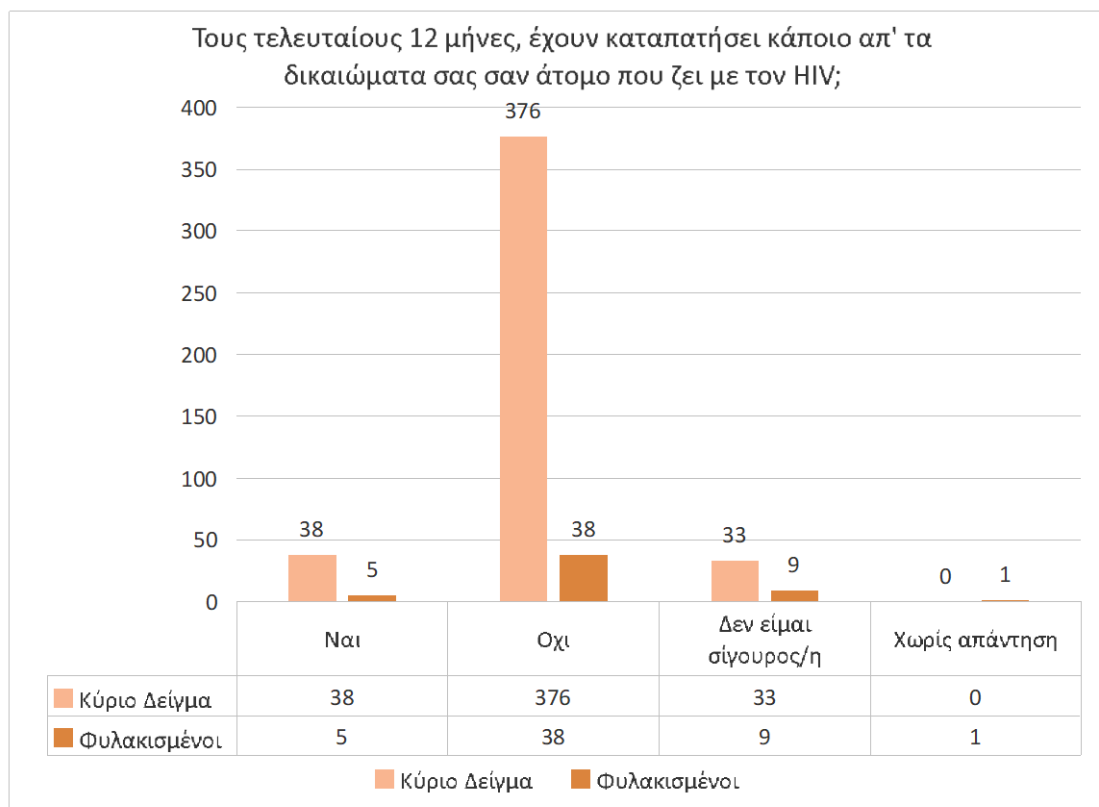
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Σύνολο
Αναγκάστηκα να υποβληθώ σε ιατρική ή υγειονομική επέμβαση (συμπεριλαμβάνοντας τεστ για HIV)	207	46%	18	34%	45% A=225
Μου αρνήθηκε ασφάλιση υγείας ή ζωής εξαιτίας της κατάστασης HIV μου	14	3%	1	2%	3% A=15
Με συνέλαβαν ή με πήγαν στο δικαστήριο με κατηγορία σχετική με την κατάσταση HIV μου	-	-	-	-	-
Χρειάστηκε να αποκαλύψω την κατάσταση HIV μου για να μου επιτρέψει είσοδος σε άλλη χώρα	4	1%	2	4%	1% A=6
Χρειάστηκε να αποκαλύψω την κατάσταση HIV μου για να κάνω αίτηση για άδεια διαμονής ή υπηκοότητα	4	1%	1	2%	1% A=5
Υποβλήθηκα σε κράτηση, καραντίνα, απομόνωση ή διαχωρισμό	4	1%	41	77%	9% A=45
Κανένα από αυτά δεν μου συνέβη	223	49%	8	15%	46% A=231

(Τα σύνολα ενδέχεται να είναι πάνω από 100% λόγω στρογγυλοποίησης)

Το **Διάγραμμα 5** δείχνει ότι μια μεγάλη πλειοψηφία των αποκρινόμενων (84% A=376) αναφέρει ότι κανένα από τα δικαιώματά τους ως άτομα που ζουν με HIV δεν παραβιάστηκε τους τελευταίους 12 μήνες. Τριάντα τρεις από αυτούς (7%) δεν ήταν σίγουροι και 9% (A=38) δήλωσαν ότι τα δικαιώματά τους είχαν παραβιαστεί. Εβδομήντα-δυο τοις εκατό από τους έγκλειστους αποκρινόμενους (A=38) υπέδειξε ότι τα δικαιώματά τους δεν είχαν παραβιαστεί τους τελευταίους 12 μήνες. Δεκαεφτά τοις εκατό από αυτούς δεν ήταν σίγουροι (A=9) και 9% (A=5) υπέδειξε ότι τα δικαιώματά τους είχαν παραβιαστεί.

Διάγραμμα 5. Τους τελευταίους 12 μήνες, έχει παραβιαστεί κάποιο από τα δικαιώματά σου ως άτομο που ζει με HIV;

5.8 Πραγματοποιώντας Αλλαγή

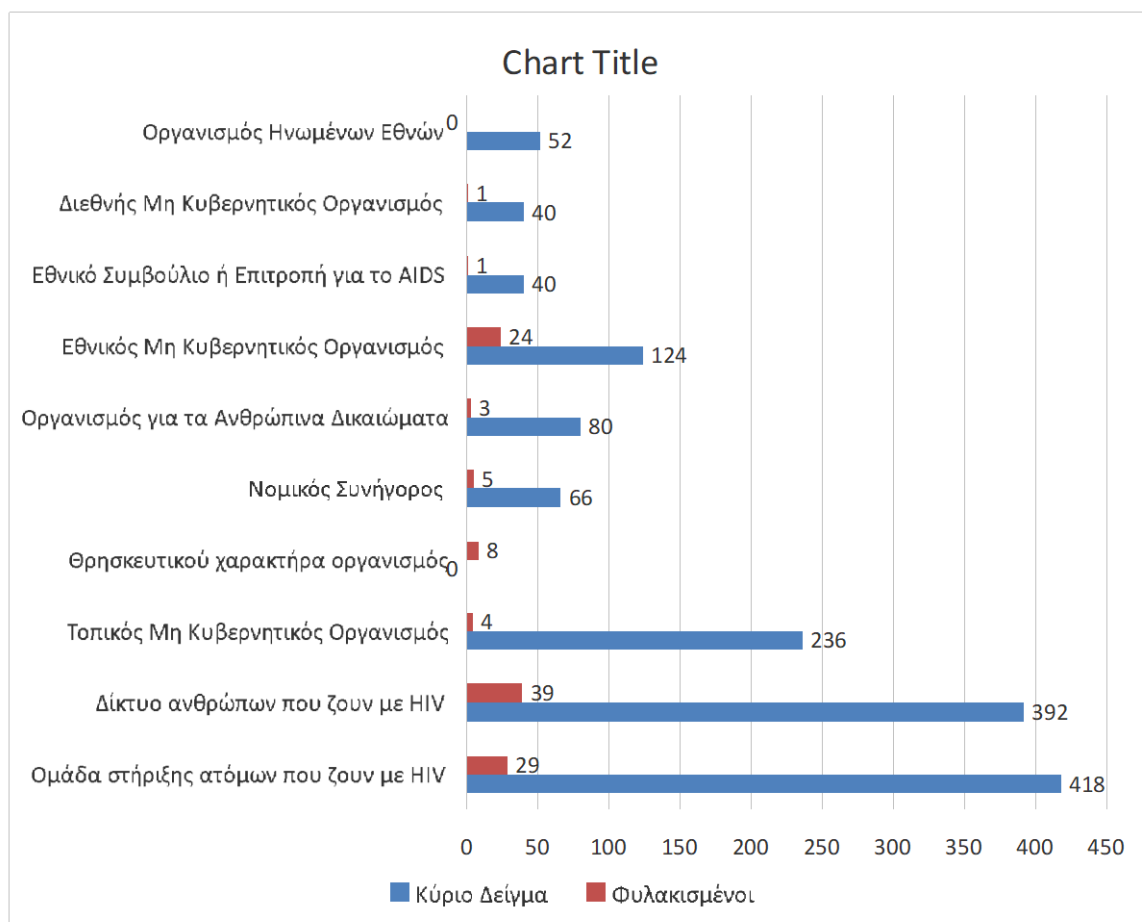
Ψάχνοντας και προσφέροντας υποστήριξη

Ενενήντα-πέντε τοις εκατό των αποκρινόμενων (A=474) ήξεραν οργανώσεις ή ομάδες στις οποίες θα μπορούσαν να καταφύγουν για βοήθεια αν αντιμετώπιζαν στίγμα ή διακρίσεις. Το Διάγραμμα 6 δείχνει τους τύπους των οργανώσεων που οι αποκρινόμενοι αναγνώρισαν ως χώρους που θα μπορούσαν να αναζητήσουν υποστήριξη. Ο πιο δημοφιλής τύπος οργάνωσης ήταν μια ομάδα στήριξης για ανθρώπους που ζουν με HIV (A=447), με ένα δίκτυο ανθρώπων που ζουν με HIV να ακολουθεί (A=431). Θα έπρεπε να σημειωθεί ότι συχνά η ομάδα στήριξης και το δίκτυο είναι ένα και το αυτό. Επιπροσθέτως, μικροί αριθμοί ανθρώπων (A=41) είχαν γνώση των Εθνικών οργανώσεων από τις οποίες θα μπορούσαν να λάβουν υποστήριξη.

Δείκτης Στίγματος

Διάγραμμα 6. Γνώση οργανώσεων στήριξης

Παρά το ότι μια μεγάλη πλειονότητα των αποκρινόμενων είχε γνώση σχετικά με τις οργανώσεις στήριξης, μόνο ένα 9% (A=43) από αυτούς είχε ζητήσει βοήθεια από κάποια για θέματα σχετικά με το στίγμα και τις διακρίσεις.

5.9 Απαντώντας στο Στίγμα και στις Διακρίσεις

Σαράντα-ένα τοις εκατό των αποκρινόμενων (A=183) ανέφεραν ότι είχαν έρθει σε σύγκρουση, είχαν προκαλέσει ή επιμορφώσει κάποιον που είχε στιγματιστική συμπεριφορά ή έκανε διακρίσεις εναντίον τους τους τελευταίους 12 μήνες, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους έγκλειστους αποκρινόμενους ήταν 34% (A=18).

Εβδομήντα τοις εκατό των αποκρινόμενων του κυρίως δείγματος (A=313) ανέφεραν ότι είχαν υποστηρίξει άλλους ανθρώπους που ζουν με HIV, ενώ 77% (A=41) των έγκλειστων αποκρινόμενων απάντησε θετικά στην ίδια ερώτηση. Από όλους τους αποκρινόμενους στο δείγμα, 95% (A=296) υπέδειξαν ότι παρείχαν συναισθηματική υποστήριξη σε άλλους ανθρώπους που ζουν με HIV τους τελευταίους 12 μήνες. 30% (A=95) υποστήριξε άλλους PLHIV με υλικό τρόπο, παρέχοντας χρήματα ή φαγητό, ή κάνοντας μικροδουλειές για αυτούς, και 65% (A=203) προσέφερε σύσταση σε άλλες υπηρεσίες. Ογδόντα-πέντε τοις εκατό των έγκλειστων αποκρινόμενων που δήλωσαν ότι είχαν υποστηρίξει άλλους PLHIV, είχαν

προσφέρει συναισθηματική υποστήριξη (A=35). 41% (A=17) είχαν υποστηρίξει άλλους PLHIV με υλικούς ή πρακτικούς τρόπους και 22% (A=9) είχαν δώσει συστάσεις για άλλες υπηρεσίες (Πίνακας 19).

Πίνακας 19. Απαντώντας στο Στίγμα και στις Διακρίσεις

	Ναι	Όχι	Ναι	Όχι	Χωρίς δεδομένα	Σύνολο
Τους τελευταίους 12 μήνες, έχει έρθει σε σύγκρουση, προκαλέσει ή επιμορφώσει κάποιον που είχε στιγματιστική συμπεριφορά ή έκανε διακρίσεις εναντίον σου;	41% A=183	59% A=264	34% A=18	64% A=34	2% A=1	100% A=500
Τους τελευταίους 12 μήνες, έχεις υποστηρίξει κάποιον άλλο που ζει με HIV;	70% A=313	30% A=134	77% A=41	21% A=11	2% A=1	100% A=500
Αν ναι, παρείχες συναισθηματική υποστήριξη;	95% A=296	5% A=17	85% A=35	-	-	100% A=354
Αν ναι, παρείχες υλική ή πρακτική υποστήριξη;	30% A=95	70% A=218	41% A=17	-	-	100% A=354
Αν ναι, παρείχες συστάσεις;	65% A=203	35% A=110	22% A=9	-	-	100% A=354

(Τα σύνολα ενδέχεται να είναι πάνω από 100% λόγω στρογγυλοποίησης)

Οι αποκρινόμενοι ρωτήθηκαν σχετικά με την ανάμιξή τους σε οργανώσεις και δραστηριότητες σχετικά με τον HIV. Πενήντα-εφτά τοις εκατό (A=257) των αποκρινόμενων του κυρίως δείγματος είπαν ότι αυτή τη στιγμή ήταν μέλη κάποιας ομάδας στήριξης για ανθρώπους που ζουν με HIV. Δεκαπέντε (28%) έγκλειστοι αποκρινόμενοι ήταν αυτή τη στιγμή μέλη κάποιας ομάδας στήριξης για PLHIV. Είκοσι-δυο τοις εκατό των αποκρινόμενων (A=97) ανέφεραν ότι είχαν συμμετάσχει, τους τελευταίους 12 μήνες, σαν εθελοντές ή εργαζόμενοι, σε κάποιο κυβερνητικό ή μη-κυβερνητικό πρόγραμμα που παρείχε βοήθεια σε PLHIV, με το αντίστοιχο ποσοστό για έγκλειστους αποκρινόμενους να είναι ένα 4% (A=2). Εφτά τοις εκατό (A=32) είχαν συμμετάσχει σε προσπάθειες να αναπτυχθεί νομοθεσία, πολιτικές ή οδηγίες σχετικά με τον HIV τους τελευταίους 12 μήνες, ενώ 8% (A=4) των έγκλειστων αποκρινόμενων ανέφεραν ανάλογα δραστηριότητα (Πίνακας 20).

Δείκτης Στίγματος

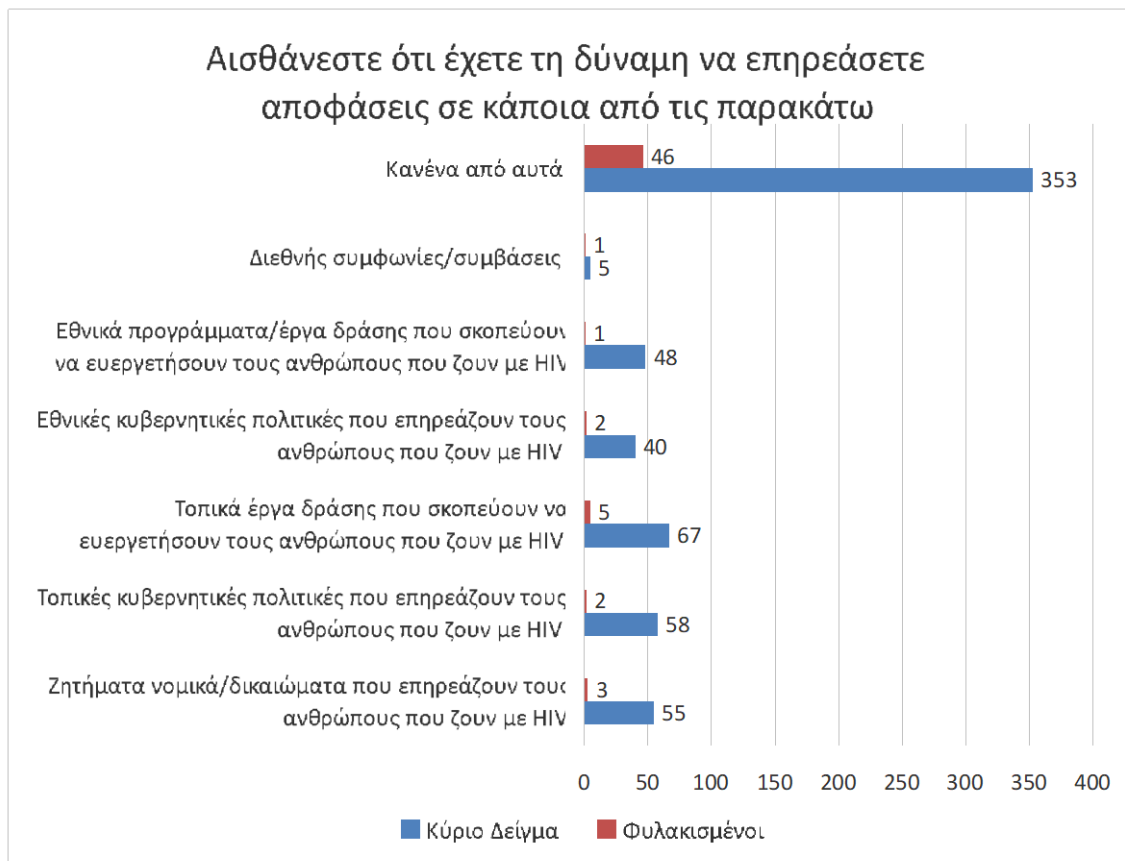
Πίνακας 20. Συμμετοχή σε οργανώσεις για τον HIV και πολιτική δραστηριότητα

	Ναι	Όχι	Ναι	Όχι	Χωρίς δεδομένα
Είσαι αυτή τη στιγμή μέλος κάποιας ομάδας στήριξης ή δικτύου για ανθρώπους που ζουν με HIV;	57% A=257	43% A=190	28% A=15	70% A=37	2% A=1
Τους τελευταίους 12 μήνες, έχεις συμμετάσχει ως εθελοντής ή εργαζόμενος, σε κάποιο πρόγραμμα ή πρότζεκτ (κυβερνητικό ή μη-κυβερνητικό) που να παρέχει βοήθεια σε ανθρώπους που ζουν με HIV;	22% A=97	78% A=350	4% A=2	94% A=50	2% A=1
Τους τελευταίους 12 μήνες, έχεις συμμετάσχει σε καμία προσπάθεια να αναπτυχθεί νομοθεσία, πολιτικές ή οδηγίες σχετικά με τον HIV;	7% A=32	93% A=415	8% A=4	91% A=48	2% A=1

Η πλειονότητα των αποκρινόμενων (79% A=353) ένιωθε ότι ήταν ανήμποροι να ασκήσουν επιρροή σε αποφάσεις που επηρεάζουν ανθρώπους που ζουν με HIV σε τοπικό, εθνικό, ή διεθνές επίπεδο. Περίπου 15% (A=67) των αποκρινόμενων ένιωθαν ότι είχαν τη δυνατότητα να επηρεάσουν τοπικά πρότζεκτς που έχουν σκοπό να οφελήσουν PLHIV, 13% (A=58) είτε το ίδιο για τοπικές κυβερνητικές πολιτικές, και 12% (A=55) όσον αφορά νομικά δικαιώματα/θέματα που επηρεάζουν PLHIV. Έντεκα τοις εκατό (A=48) ένιωθε ότι είχε τη δυνατότητα να ασκήσει επιρροή σε εθνικά προγράμματα που αποσκοπούν να οφελήσουν PLHIV και 9% (A=40) ότι μπορεί να επηρεάσει εθνικές κυβερνητικές πολιτικές που επηρεάζουν PLHIV. Συνολικά, 87% των έγκλειστων αποκρινόμενων υπέδειξαν ότι ένιωθαν ότι είναι ανήμποροι να ασκήσουν επιρροή όσον αφορά αποφάσεις που επηρεάζουν PLHIV, σε οποιοδήποτε επίπεδο (Διάγραμμα 7).

Διάγραμμα 7. Η αίσθηση των αποκρινόμενων σχετικά με τη δυνατότητα που έχουν να επηρεάσουν αποφάσεις σε τοπικό, εθνικό, και/ή διεθνές επίπεδο.

5.10 Προτεραιότητες για την Αντιμετώπιση του Στίγματος και των Διακρίσεων

Οι αποκρινόμενοι επέλεξαν, από μια λίστα επιλογών, την επιλογή που ένιωθαν πως αντιπροσώπευε το πιο σημαντικό πράγμα που θα έπρεπε να διεκπεραιωθεί από οργανώσεις έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί το στίγμα και οι διακρίσεις που στοχοποιούν PLHIV. Τα αποτελέσματα, καταταγμένα σε φθίνουσα σειρά με βάση τον αριθμό των αποκρινόμενων που τα επέλεξε, ήταν τα εξής:

- Ευαισθητοποίηση και επιμόρφωση του κοινού σχετικά με το AIDS (63% A=282)
- Η μόρφωση των ανθρώπων που ζουν με HIV για τη ζωή με τον HIV (συμπεριλαμβάνοντας γνώσεις για θεραπευτική αγωγή) (16% A=70)
- Υπεράσπιση των δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων που ζουν με HIV (10% A=45)
- Υπεράσπιση των δικαιωμάτων και/ή παροχή υποστήριξης σε ιδιαίτερα περιθωριοποιημένους πληθυσμούς (άντρες που κάνουν σεξ με άντρες, χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών, εργαζόμενους στο σεξ) (6% A=29)
- Παροχή υποστήριξης σε ανθρώπους που ζουν με HIV μέσω προσφοράς συναισθηματικής, υλικής και συστατικής υποστήριξης (5% A=21)

Δείκτης Στίγματος

Οι έγκλειστοι αποκρινόμενοι υπέδειξαν:

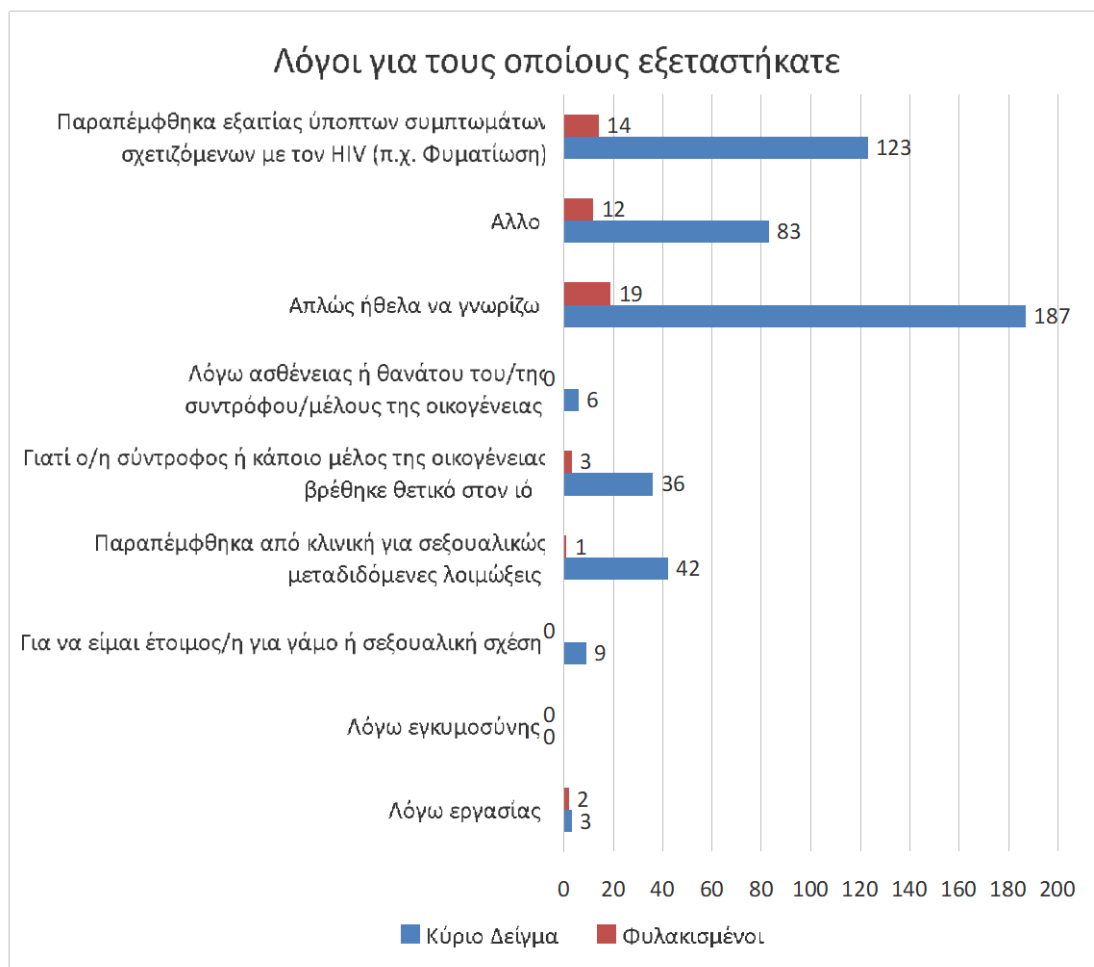
- Ευαισθητοποίηση και επιμόρφωση του κοινού σχετικά με το AIDS (58% A=31)
- Υπεράσπιση των δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων που ζουν με HIV (23% A=12)
- Υπεράσπιση των δικαιωμάτων και/ή παροχή υποστήριξης σε ιδιαίτερα περιθωριοποιημένους πληθυσμούς (άντρες που κάνουν σεξ με άντρες, χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών, εργαζόμενους στο σεξ) (9% A=5)
- Παροχή υποστήριξης σε ανθρώπους που ζουν με HIV μέσω προσφοράς συναισθηματικής, υλικής και συστατικής υποστήριξης (8% A=4)

5.11 Εξέταση για HIV

Ο βασικός λόγος για τον οποίο οι αποκρινόμενοι έκαναν τεστ για HIV ήταν ένα αίσθημα ότι απλά ήθελαν να ξέρουν (41% A=206). Είκοσι-εφτά τοις εκατό (A=137) ανέφεραν ότι τους δόθηκε σύσταση εξαιτίας συμπτωμάτων σχετικών με τον HIV, όπως η φυματίωση· 9% (A=43) έλαβε σύσταση αππ κάποια κλινική για σεξουαλικά μεταδιδόμενες μολύνσεις και 8% (A=39) επειδή ο/ή σύζυγος/σύντροφος ή οικογενειακό μέλος είχε θετικό αποτέλεσμα σε τεστ. Μικρότερα ποσοστά ανέφεραν ότι ελέγχθηκαν για λόγους εργασίας, εξαιτίας αρρώστιας ή θανάτου του/της συζύγου/συντρόφου τους ή κάποιου μέλους της οικογένειάς τους. Ένα συνολικό 19% των συμμετεχόντων (A=95) σημείωσε άλλους λόγους από αυτούς που αναγράφονται σαν πιθανές απαντήσεις (**Διάγραμμα 8**).

Διάγραμμα 8. Λόγοι για HIV testing

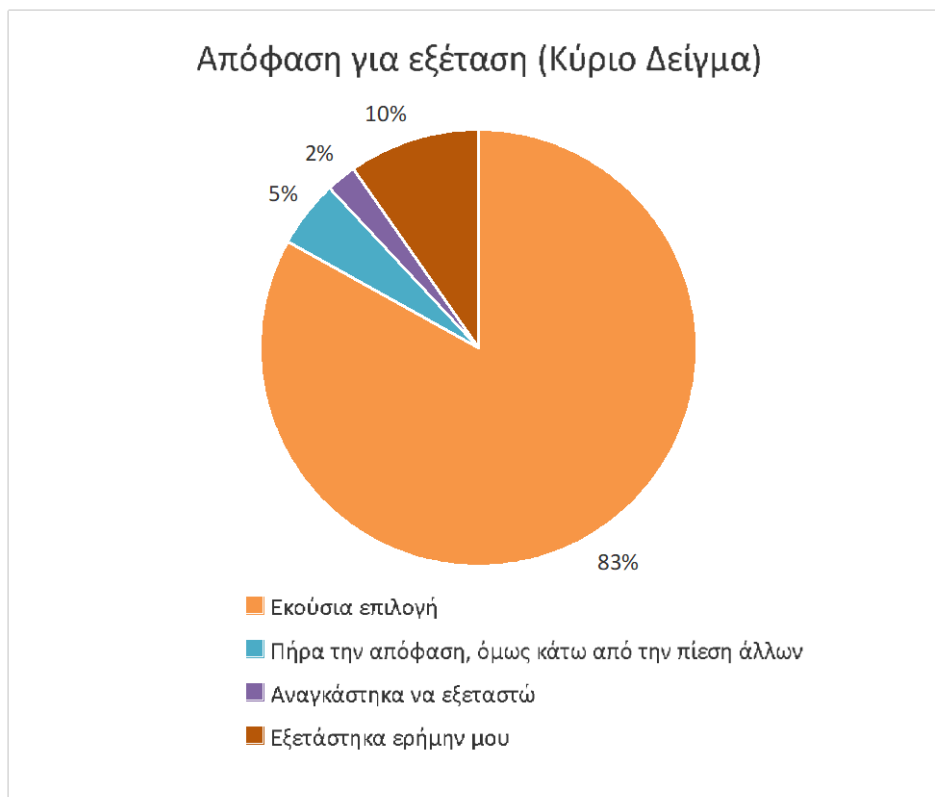
Απόφαση για εξέταση HIV

Ογδόντα-τρία τοις εκατό των αποκρινόμενων (A=371) ανέφεραν ότι πήραν οι ίδιοι την απόφαση να εξεταστούν για HIV. Εξέταση ενάντια στη θέλησή τους αναφέρθηκε από το 12% (A=54) των αποκρινόμενων, όπου 2% (A=10) αναγκάστηκαν να κάνουν τεστ για HIV και 10% (A=44) εξετάστηκαν χωρίς τη γνώση και τη συγκατάθεσή τους. Πέντε τοις εκατό (A=22) υπέδειξαν ότι πήραν αυτοί την απόφαση να εξεταστούν αλλά υπό πίεση από άλλους ανθρώπους (**Διάγραμμα 9α, 9β**).

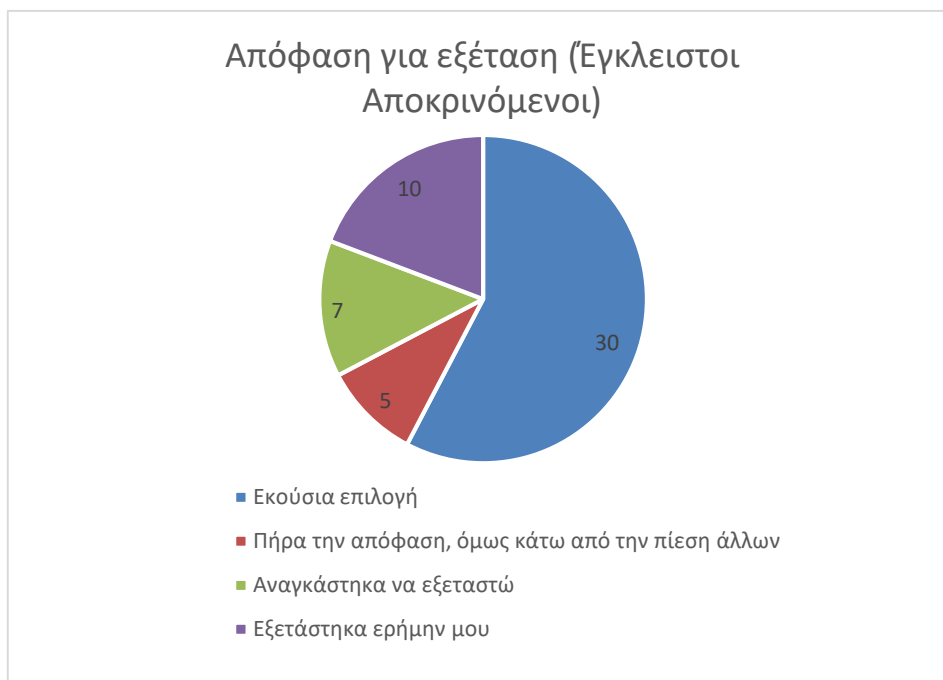
Δείκτης Στίγματος

Διάγραμμα 9^α. Απόφαση για εξέταση

Διάγραμμα 9^β. Απόφαση να γίνει τεστ HIV

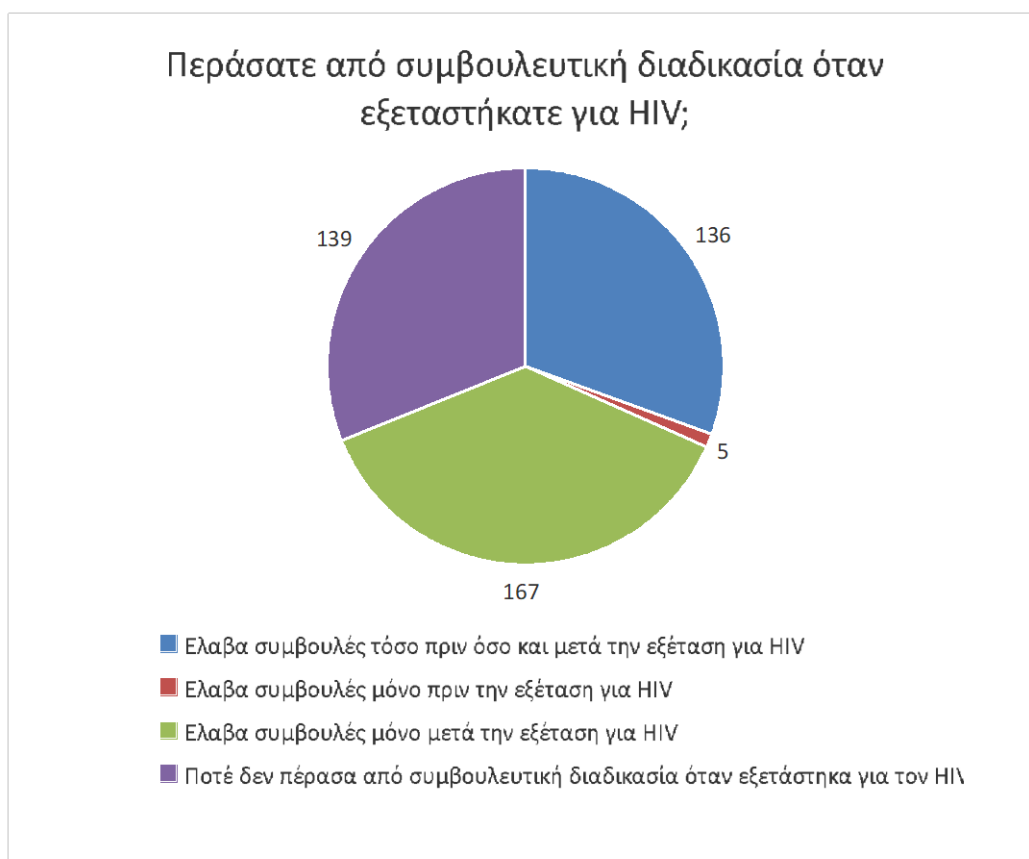

Συμβουλευτική για το τεστ HIV

Τριάντα-ένα τοις εκατό των αποκρινόμενων (A=139) ανέφερε ότι δεν έλαβαν κανενός είδους συμβουλευτική όταν ελέχθηκαν για HIV. Ένα πρόσθετο 1% (A=5) ανέφερε ότι έλαβε μόνο προελεγκτική συμβουλευτική και πέραν αυτού ένα 37% (A=167) υπέδειξε ότι έλαβε μόνο μεταελεγκτική συμβουλευτική. Συνολικά, μόνο 31% (A=136) των αποκρινόμενων ανέφερε ότι έλαβε και προελεγκτική και μεταελεγκτική συμβουλευτική (**Διάγραμμα 10^α**).

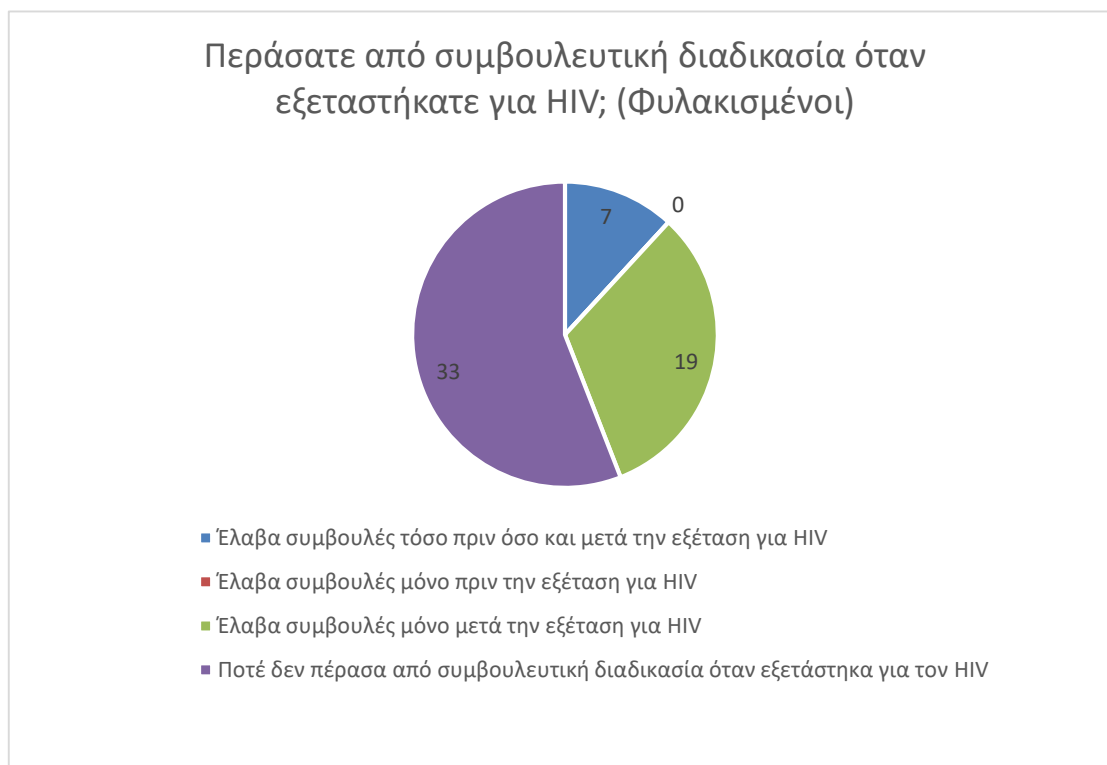
Διάγραμμα 10^α. Συμβουλευτική στον έλεγχο για HIV (Κύριο Δείγμα)

Δείκτης Στίγματος

Διάγραμμα 10^B. Συμβουλευτική στον έλεγχο για HIV (Εγκλειστοι Αποκρινόμενοι)

Παραπάνω από τους μισούς από τους εγκλειστούς αποκρινόμενους (56% A=33), ανέφεραν ότι δεν έλαβαν κανέναν είδους συμβουλευτική όταν ελέγχθηκαν για HIV. Τριάντα-δυο τοις εκατό των αποκρινόμενων (A=19) έλαβαν μεταελεγκτική συμβουλευτική μόνο, και μονάχα 12% (A=7) ανέφεραν ότι έλαβαν και προελεγκτική και μεταελεγκτική συμβουλευτική.

Εμπόδια στο να γίνει έλεγχος για HIV

Ενενήντα-τρία τοις εκατό των αποκρινόμενων (A=323) υπέδειξαν ότι είχαν κάνει το τεστ για HIV μέσα σε ένα διάστημα έξι μηνών από όταν πρωτοσκέφτηκαν ότι θα έπρεπε να ελεγχθούν, και 98% (A=337) μέσα στο διάστημα ενός χρόνου. Μόνο 2% (A=7) ανέφεραν ότι περίμεναν από 1 μέχρι παραπάνω από 5 χρόνια. Αυτά τα δεδομένα αντιπροσωπεύουν 77% του δείγματος καθώς πρόσθετες ερωτήσεις που εντοπίζουν εμπόδια στη διεξαγωγή ελέγχου συμπεριλήφθηκαν σε συνεντεύξεις που έγιναν το 2016 και το 2017.

Πίνακας 21^α. Χρόνος αναμονής μέχρι να ξεκινήσει η φροντίδα μετά τη διάγνωση HIV

	0-3 μήνες	4-6 μήνες	7-12 μήνες	1-2 χρόνια	2-5 χρόνια	Πάνω από 5 χρόνια	Σύνολο
Ποσοστό και αριθμός	86% A=297	7% A=26	4% A=14	1% A=5	0.5% A=1	0.5% A=1	344
Συγκεντρωτικό ποσοστό	86%	93%	98%	99%	99.5%	100%	344

Πίνακας 21^β. Χρόνος αναμονής μέχρι να ξεκινήσει η φροντίδα μετά τη διάγνωση HIV (Εγκλειστοι αποκρινόμενοι)

	0-3 μήνες	4-6 μήνες	7-12 μήνες	1-2 χρόνια	Πάνω από 5 χρόνια	Χωρίς δεδομένα	Σύνολο
Ποσοστό και αριθμός	83% A=30	6% A=2	3% A=1	6% A=2	3% A=1	31% A=17	36
Συγκεντρωτικό ποσοστό	83%	89%	92%	98%	100%	100%	36

Φόβος για στίγμα και διακρίσεις ως αποτέλεσμα της διάγνωσης HIV

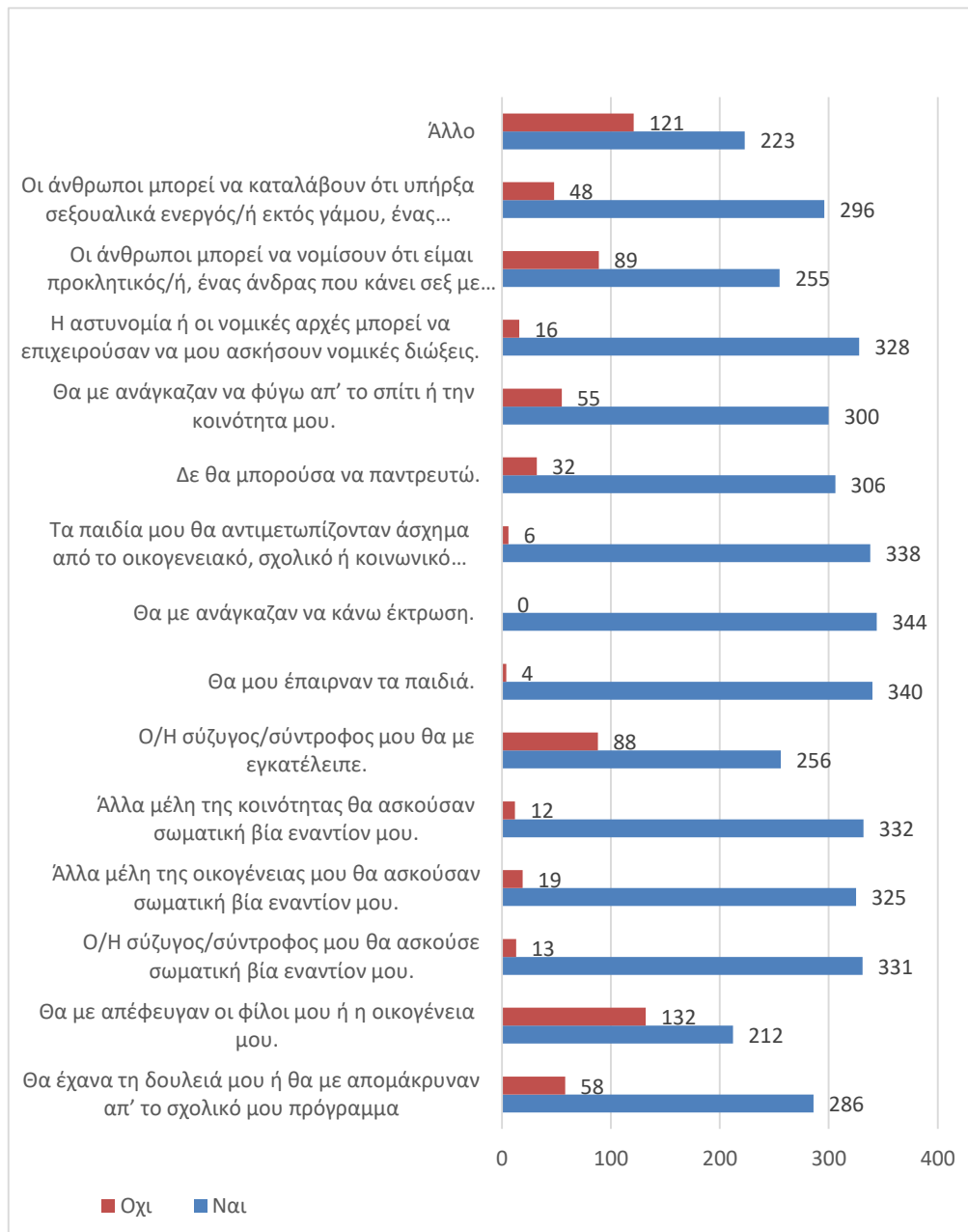
Εκατόν-τριάντα οχτώ αποκρινόμενοι ανέφεραν ότι είχαν διστάσει να ελεγχθούν για HIV επειδή φοβόντουσαν το πώς οι άλλοι άνθρωποι, για παράδειγμα φίλοι, οικογένεια, εργοδότες ή η κοινότητα θα αντιδρούσε στο θετικό αποτέλεσμα τους στο τεστ HIV.

Σε μια ξεχωριστή ερώτηση, 38% (A=132) των αποκρινόμενων ανέφεραν ότι, πριν ελεγχθούν, φοβόντουσαν ότι οι φίλοι ή η οικογένειά τους θα τους αποφεύγει αν το τεστ έβγαине θετικό. Είκοσι-έξι τοις εκατό (A=89) φοβόντουσαν ότι ο κόσμος θα πίστευε ότι έχουν πολλούς ερωτικούς συντρόφους, ότι είναι άντρες που κάνουν σεξ με άντρες, εργαζόμενοι στο σεξ, ή χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών. Το **Διάγραμμα 11** περιλαμβάνει μια λίστα με τις πιθανές επιλογές απαντήσεων που ήταν διαθέσιμες στους αποκρινόμενους της έρευνας και με το ποσοστό των αποκρινόμενων που υπέδειξαν ότι είχαν τον κάθε φόβο.

Δείκτης Στίγματος

Διάγραμμα 11. Φοβόσουν ότι κάποιο από τα παρακάτω θα συνέβαινε αν το τεστ έβγαине θετικό;

5.12 Αποκάλυψη και Εμπιστευτικότητα

Οι αποκρινόμενοι ερωτήθηκαν αν είχαν αποκαλύψει την κατάσταση HIV τους σε συγκεκριμένους ανθρώπους ή ομάδες ανθρώπων και με ποιο τρόπο πρωτοαποκαλύφθηκε η κατάστασή τους.

Πίνακας 22^α. Αποκάλυψη

Πως πρωτοενημερώθηκαν οι ακόλουθοι άνθρωποι ή ομάδες ανθρώπων για την HIV κατάστασή σου						
	Εγώ τους το είπα	Κάποιος άλλος τους το είπε, ΜΕ τη συγκατάθεση μου	Κάποιος άλλος τους το είπε, ΧΩΡΙΣ τη συγκατάθεση μου	Δεν γνωρίζουν την HIV κατάστασή μου	Δεν ισχύει	Συνολικός αριθμός απαντήσεων
Σύζυγος/Σύντροφος	66% A=296	1% A=4	1% A=5	25% A=111	26% A=115	531
Ενήλικα μέλη οικογένειας	53% A=238	3% A=12	7% A=31	67% A=300	6% A=25	606
Παιδιά στην οικογένεια μου	3% A=15	1% A=4	0% A=1	21% A=95	75% A=333	448
Φίλοι	81% A=364	4% A=16	10% A=45	63% A=283	2% A=7	715
Άνθρωποι με HIV	90% A=401	3% A=14	4% A=17	30% A=134	3% A=12	578
Συνεργάτες	15% A=65	0% A=2	2% A=10	45% A=199	45% A=200	476
Εργοδότες	8% A=35	1% A=3	3% A=14	39% A=174	51% A=229	455
Πελάτες	2% A=8	0% A=0	0% A=1	37% A=164	62% A=279	452
Άτομα με τα οποία κάνετε μαζί χρήση ενέσιμων ναρκωτικών	6% A=28	0% A=0	1% A=6	6% A=25	90% A=403	465
Θρησκευτικοί ηγέτες	4% A=17	0% A=0	0% A=1	7% A=31	89% A=400	449
Ηγέτες κοινοτήτων	2% A=9	0% A=1	0% A=0	6% A=28	91% A=409	447
Εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας	82% A=367	6% A=26	3% A=12	46% A=204	5% A=21	630
Κοινωνικοί λειτουργοί ή σύμβουλοι	52% A=232	2% A=11	0% A=1	4% A=18	43% A=190	452
Δάσκαλοι	5% A=2	0% A=0	0% A=1	8% A=38	87% A=388	449
Κυβερνητικά στελέχη	1% A=5	0% A=0	0% A=0	4% A=20	94% A=421	446
Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης	3% A=12	0% A=1	0% A=0	4% A=17	93% A=416	446

Ο συνολικός αριθμός απαντήσεων ποικίλει για δυο λόγους: 1) κάποιιοι δεν επέλεξαν καμία από τις απαντήσεις για κάποια από τις ομάδες και 2) πολλαπλές απαντήσεις ήταν δυνατές

Δείκτης Στίγματος

αν η απάντηση ήταν διαφορετική για διαφορετικούς ανθρώπους εντός μιας ομάδας. Να σημειωθεί ότι τα ποσοστά σε κάθε στήλη αντιπροσωπεύουν το ποσοστό των αποκρινόμενων μέσα από ολόκληρο το κυρίως δείγμα (A=447) που απάντησαν «ναι» σε κάθε απάντηση για κάθε ομάδα ανθρώπων.

Οι περισσότεροι αποκρινόμενοι είχαν αποκαλύψει την κατάστασή τους στον/στη σύζυγο ή σύντροφό τους (66% A=296), και άλλα ενήλικα μέλη της οικογένειάς τους (53% A=238). Είναι αξιοσημείωτο ωστόσο το ότι όχι παραπάνω από δυο τρίτα των αποκρινόμενων είχαν αποκαλύψει την κατάστασή τους ακόμα και σε αυτές τις ομάδες ανθρώπων. Σαράντα-πέντε και τριάντα ένας αποκρινόμενοι αντίστοιχα, ανέφεραν ότι η κατάσταση HIV τους είχε αποκαλυφθεί σε φίλους και γείτονες (10%), όπως και σε ενήλικα οικογενειακά μέλη (7%) χωρίς τη συγκατάθεσή τους. Πολλοί ανέφεραν ότι είχαν διατηρήσει εμπιστευτικότητα για την κατάστασή τους σε πολλές καταστάσεις: 67% δήλωσαν ότι τα ενήλικα μέλη της οικογένειάς τους δεν ήξεραν για την κατάσταση HIV τους (A=300)· 63% είπαν ότι ούτε οι φίλοι ή γείτονές τους δεν ήξεραν για την κατάσταση HIV τους (A=283), ενώ ένα τέταρτο των αποκρινόμενων είπε ότι οι σύζυγοι/σύντροφοι τους δεν ήξεραν για την κατάσταση HIV τους (25% A=111). Σχεδόν οι μισοί από τους αποκρινόμενους (46% A=204) ανέφεραν ότι δεν αποκάλυψαν την κατάσταση τους σε εργαζόμενους στον τομέα της υγείας (Πίνακας 22^α).

Πίνακας 22β. Αποκάλυψη (Εγκλειστοι Αποκρινόμενοι)

<i>Πως πρωτοενημερώθηκαν οι ακόλουθοι άνθρωποι ή ομάδες ανθρώπων για την HIV κατάστασή σου;</i>						
	Εγώ τους το είπα	Κάποιος άλλος τους το είπε ΜΕ τη συγκατάθεσή μου	Κάποιος άλλος τους το είπε ΧΩΡΙΣ τη συγκατάθεσή μου	Δε γνωρίζουν την HIV κατάστασή μου	Δεν ισχύει	Συνολικός αριθμός απαντήσεων
Σύζυγος/Σύντροφος	45% A=24	4% A=2	4% A=2	9% A=5	34% A=18	51
Ενήλικα μέλη οικογένειας	62% A=33	4% A=2	9% A=5	17% A=9	6% A=3	52
Παιδιά στην οικογένειά μου	19% A=10	2% A=1	6% A=3	34% A=18	38% A=20	52
Φίλοι	43% A=23	2% A=1	11% A=6	38% A=20	4% A=2	52
Άνθρωποι με HIV	81% A=43	4% A=2	6% A=3	0% A=0	8% A=4	52
Συνεργάτες	9% A=5	0% A=0	0% A=0	17% A=9	72% A=38	52
Εργοδότες	9% A=5	0% A=0	0% A=0	11% A=6	77% A=41	52
Πελάτες	2% A=1	0% A=0	0% A=0	15% A=8	81% A=43	52
Άτομα με τα οποία κάνετε μαζί χρήση ενέσιμων ναρκωτικών	60% A=32	2% A=1	2% A=1	13% A=7	23% A=12	53
Θρησκευτικοί ηγέτες	15%	0%	0%	23%	60%	52

Πως πρωτοενημερώθηκαν οι ακόλουθοι άνθρωποι ή ομάδες ανθρώπων για την HIV κατάστασή σου;

	Εγώ τους το είπα	Κάποιος άλλος τους το είπε ΜΕ τη συγκατάθεση μου	Κάποιος άλλος τους το είπε ΧΩΡΙΣ τη συγκατάθεση μου	Δε γνωρίζουν την HIV κατάστασή μου	Δεν ισχύει	Συνολικός αριθμός απαντήσεων
	A=8	A=0	A=0	A=12	A=32	
Ηγέτες κοινοτήτων	2% A=4	0% A=0	2% A=1	25% A=13	64% A=34	52
Εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας	81% A=43	9% A=5	4% A=2	2% A=1	4% A=2	53
Κοινωνικοί λειτουργοί ή σύμβουλοι	58% A=31	17% A=9	9% A=5	2% A=1	11% A=6	52
Δάσκαλοι	9% A=5	2% A=1	4% A=2	2% A=1	81% A=43	52
Κυβερνητικά στελέχη	2% A=1	0% A=0	0% A=0	4% A=2	92% A=49	52
Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης	0% A=0	0% A=0	0% A=0	4% A=2	94% A=50	52

Εμπιστευτικότητα

Το δεκαπέντε τοις εκατό των αποκρινόμενων δήλωσε ότι κάποιος επαγγελματίας υγείας είχε αποκαλύψει την HIV κατάστασή τους σε κάποιον άλλο χωρίς να έχουν συναινέσει οι ίδιοι, ενώ το 21% (A=96) δήλωσε ότι δεν ήταν σίγουροι σχετικά με το αν αυτό είχε συμβεί. Σχεδόν τα δύο τρίτα (64% A=284) των αποκρινόμενων δήλωσαν ότι η εμπιστευτικότητα και το απόρρητο ήταν προστατευμένα από τους επαγγελματίες υγείας που λάμβαναν φροντίδα. **(Διάγραμμα 12α).**

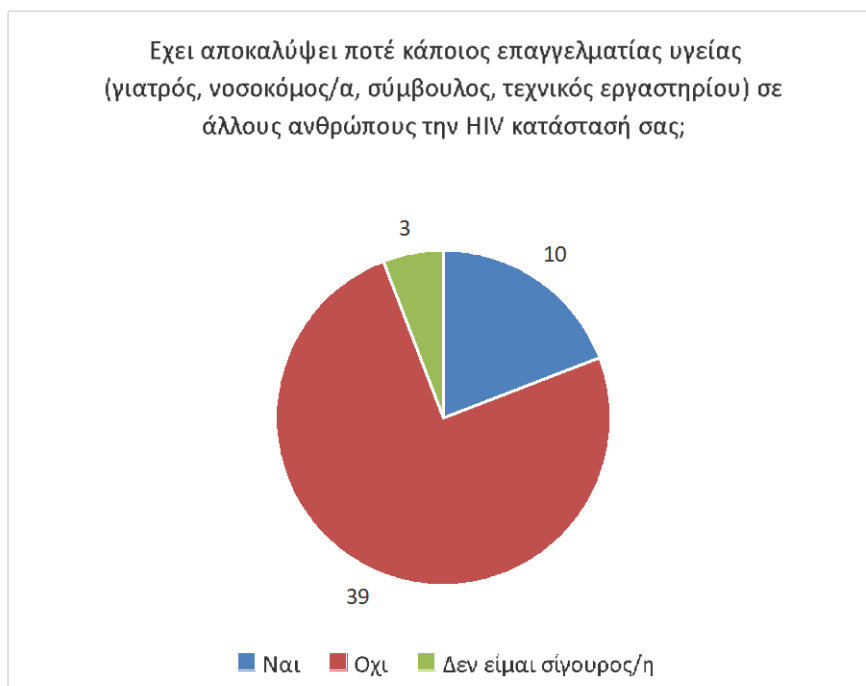
Δείκτης Στίγματος

Διάγραμμα 12α. Έχει αποκαλύψει ποτέ κάποιος επαγγελματίας υγείας (γιατρός, νοσοκόμος/α, σύμβουλος, τεχνικός εργαστηρίου) σε άλλους ανθρώπους την HIV κατάστασή σας; (Κύριο δείγμα)

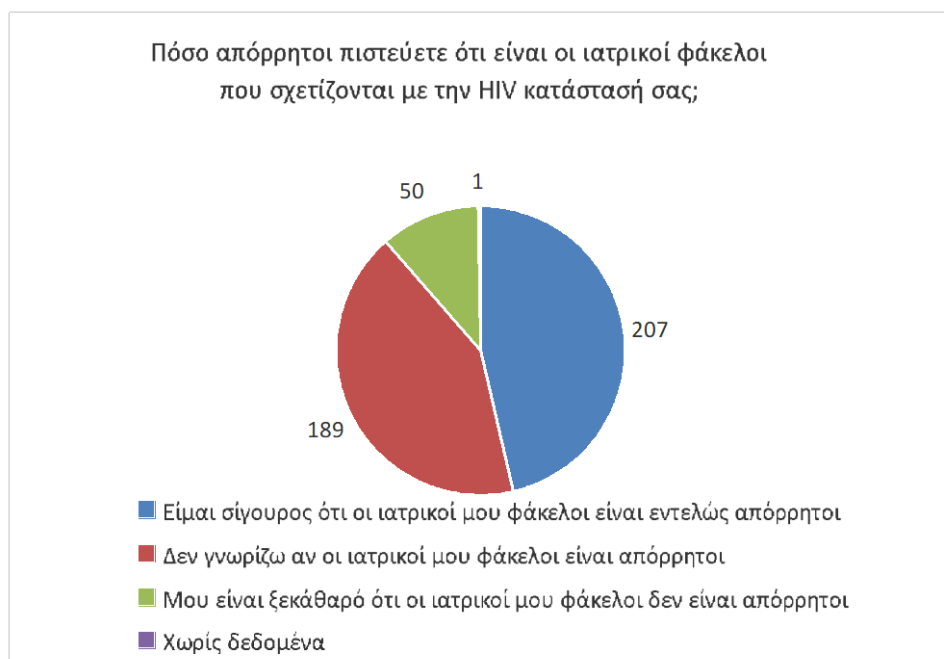
Chart 12β. Έχει αποκαλύψει ποτέ κάποιος επαγγελματίας υγείας (γιατρός, νοσοκόμος/α, σύμβουλος, τεχνικός εργαστηρίου) σε άλλους ανθρώπους την HIV κατάστασή σας; (Εγκλειστοί αποκρινόμενοι)

Λιγότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες (47% A = 207) ήταν πεπεισμένοι ότι οι ιατρικοί τους φάκελοι είναι εντελώς απόρρητοι, 42% (A = 189) ανέφεραν ότι δεν ήξεραν αν οι φάκελοι τους ήταν απόρρητοι και το 11% (A=50) ανέφερε ότι ήταν σαφές σε αυτούς ότι οι ιατρικοί τους φάκελοι δεν διατηρούνται εμπιστευτικά (**Διάγραμμα 13**).

Chart 13. Πόσο απόρρητοι πιστεύετε ότι είναι οι ιατρικοί φάκελοι που σχετίζονται με την HIV κατάστασή σας;

Αντιδράσεις κατά την αποκάλυψη της οροθετικότητας

Όταν ρωτήθηκαν πώς αντέδρασαν άλλα άτομα στην ανακοίνωση της HIV κατάστασης τους, τα αποτελέσματα των ερωτηθέντων ποικίλλουν σημαντικά ανάλογα με το άτομο ή την ομάδα. Ο Πίνακας 25 δείχνει το ποσοστό των ερωτηθέντων που ανέφεραν ότι άτομα από διάφορες ομάδες είχαν αντιδράσεις διάκρισης ή υποστήριξης όταν πληροφορήθηκαν την HIV κατάσταση των ερωτηθέντων. Μεγάλα ποσοστά των ερωτηθέντων επέλεξαν "Δεν ισχύει" για ορισμένες κατηγορίες σχέσεων· αυτό μπορεί να σημαίνει ότι ο ερωτώμενος δεν είχε αποκαλύψει την HIV κατάστασή του σε αυτή την ομάδα ανθρώπων ή μπορεί να σημαίνει ότι δεν είχε κάποιο άτομο στη ζωή του για αυτή την δεδομένη κατηγορία.

Οι δύο ομάδες ανθρώπων που ανέφεραν οι ερωτηθέντες ως εκείνες που ήταν συνήθως υποστηρικτικές ή πολύ υποστηρικτικές ήταν άλλοι άνθρωποι που ζουν με HIV (67% A = 299) και φίλοι/γείτονες (61% A = 272). Τα υπόλοιπα ενήλικα μέλη της οικογένειας και οι κοινωνικοί λειτουργοί/σύμβουλοι ακολούθησαν με 43% (A = 192, A = 191), ενώ οι συνεργάτες και οι εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας ήταν η εξίσου η τέταρτη ομάδα ατόμων με υποστηρικτικές ή πολύ υποστηρικτικές αντιδράσεις (43% A = 153, A = 155).

Οι ομάδες που ήταν οι πλέον και λιγότερο υποστηρικτικές αλληλοκαλύφθηκαν. Οι ομάδες ανθρώπων που επιλέχθηκαν ως αυτές που είχαν αντιδράσεις διάκρισης ή έντονης διάκρισης

Δείκτης Στίγματος

ήταν σύζυγοι/σύντροφοι (16% A = 71), εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας (15% A = 69), ακολουθούμενοι από ενήλικα μέλη της οικογένειας και φίλους/γείτονες, % κάθε (A = 30, A = 32). Το 3% των ερωτηθέντων ανέφεραν αντιδράσεις διάκρισης και έντονης διάκρισης από κοινωνικούς λειτουργούς/συμβούλους καθώς και τους εργοδότες (A = 13, A = 12).

Πίνακας 23α. Πως θα περιγράφατε τις αντιδράσεις των άλλων (γενικά) όταν πληροφορήθηκαν για πρώτη φορά για την HIV κατάστασή σας; (Κύριο δείγμα)

<i>Πως θα περιγράφατε τις αντιδράσεις των άλλων (γενικά) όταν πληροφορήθηκαν για πρώτη φορά για την HIV κατάστασή σας;</i>								
	Αντίδραση έντονης διάκρισης	Αντίδραση διάκρισης	Καμία διαφορά	Υποστηρικτική	Πολύ υποστηρικτική	Δεν ισχύει	Καμία απάντηση	Σύνολο
Σύζυγος/Σύντροφος	4% A=19	12% A=52	17% A=77	12% A=52	23% A=101	32% A=145	0% A=1	447
Ενήλικα μέλη οικογένειας	3% A=12	4% A=18	8% A=37	25% A=110	18% A=82	78% A=187	0% A=1	447
Παιδιά στην οικογένειά μου	0% A=1	0% A=0	2% A=9	1% A=3	2% A=8	95% A=425	0% A=1	447
Φίλοι	2% A=10	5% A=22	17% A=77	35% A=157	26% A=115	15% A=65	0% A=1	447
Άνθρωποι με HIV	0% A=0	0% A=2	21% A=96	21% A=94	46% A=205	11% A=49	0% A=1	447
Συνεργάτες	1% A=4	1% A=4	6% A=25	5% A=22	4% A=19	83% A=372	0% A=1	447
Εργοδότες	2% A=9	1% A=3	2% A=10	2% A=11	3% A=13	89% A=400	0% A=1	447
Πελάτες	0% A=0	0% A=1	1% A=4	0% A=2	0% A=0	98% A=439	0% A=1	447
Άτομα με τα οποία κάνετε μαζί χρήση ενέσιμων ναρκωτικών	0% A=0	1% A=4	5% A=21	1% A=3	1% A=4	93% A=414	0% A=1	447
Θρησκευτικοί ηγέτες	0% A=0	0% A=0	1% A=3	2% A=8	2% A=7	96% A=428	0% A=1	447
Ηγέτες κοινοτήτων	0% A=0	0% A=1	1% A=5	0% A=1	0% A=2	96% A=437	0% A=1	447
Εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας	3% A=15	12% A=54	28% A=123	27% A=121	16% A=70	14% A=63	0% A=1	447
Κοινωνικοί λειτουργοί ή σύμβουλοι	0% A=1	3% A=12	15% A=66	19% A=84	16% A=71	47% A=212	0% A=1	447

Δάσκαλοι	0% A=1	0% A=0	1% A=3	1% A=6	2% A=11	95% A=425	0% A=1	447
Κυβερνητικά στελέχη	0% A=0	0% A=1	1% A=5	0% A=1	0% A=1	98% A=438	0% A=1	447
Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης	0% A=1	0% A=2	1% A=6	0% A=2	1% A=3	97% A=432	0% A=1	447

Πίνακας 23β. Πως θα περιγράφατε τις αντιδράσεις των άλλων (γενικά) όταν πληροφορήθηκαν για πρώτη φορά για την HIV κατάστασή σας; (Εγκλειστοί αποκρινόμενοι)

Πως θα περιγράφατε τις αντιδράσεις των άλλων (γενικά) όταν πληροφορήθηκαν για πρώτη φορά για την HIV κατάστασή σας;

	Αντίδραση έντονης διάκρισης	Αντίδραση διάκρισης	Καμία διαφορά	Υποστηρικτική	Πολύ υποστηρικτική	Δεν ισχύει	Καμία απάντηση	Σύνολο
Σύζυγος/Σύντροφος	2% A=1	4% A=2	13% A=7	8% A=4	19% A=10	43% A=23	2% A=1	53
Ενήλικα μέλη οικογένειας	9% A=5	4% A=2	13% A=7	21% A=11	26% A=14	25% A=13	2% A=1	53
Παιδιά στην οικογένειά μου	4% A=2	2% A=1	9% A=5	6% A=3	6% A=3	72% A=38	2% A=1	53
Φίλοι	9% A=5	6% A=3	11% A=6	21% A=11	9% A=5	42% A=22	2% A=1	53
Άνθρωποι με HIV	0% A=0	2% A=1	23% A=12	38% A=20	28% A=15	26% A=14	2% A=1	53
Συνεργάτες	4% A=2	2% A=1	2% A=1	4% A=2	2% A=1	85% A=45	2% A=1	53
Εργοδότες	4% A=2	2% A=1	2% A=1	2% A=1	2% A=1	87% A=46	2% A=1	53
Πελάτες	0% A=0	0% A=0	2% A=1	0% A=0	2% A=1	96% A=51	2% A=1	53
Άτομα με τα οποία κάνετε μαζί χρήση ενέσιμων ναρκωτικών	0% A=0	6% A=3	40% A=21	19% A=10	6% A=3	26% A=14	4% A=2	53
Θρησκευτικοί ηγέτες	0% A=0	2% A=1	2% A=1	6% A=3	6% A=3	83% A=44	2% A=1	53
Ηγέτες κοινοτήτων	2% A=1	0% A=0	0% A=0	4% A=2	4% A=2	89% A=47	2% A=1	53
Εργαζόμενοι στον τομέα	2% A=1	2% A=1	19% A=10	32% A=17	25% A=13	19% A=10	2% A=1	53

Δείκτης Στίγματος

της υγείας								
Κοινωνικοί λειτουργοί ή σύμβουλοι	0% A=0	0% A=0	15% A=8	26% A=14	47% A=25	9% A=5	2% A=1	53
Δάσκαλοι	2% A=1	2% A=1	2% A=1	6% A=3	4% A=2	83% A=44	2% A=1	53
Σύζυγος/Σύντροφος	2% A=1	4% A=2	13% A=7	8% A=4	19% A=10	43% A=23	2% A=1	53
Ενήλικα μέλη οικογένειας	9% A=5	4% A=2	13% A=7	21% A=11	26% A=14	25% A=13	2% A=1	53

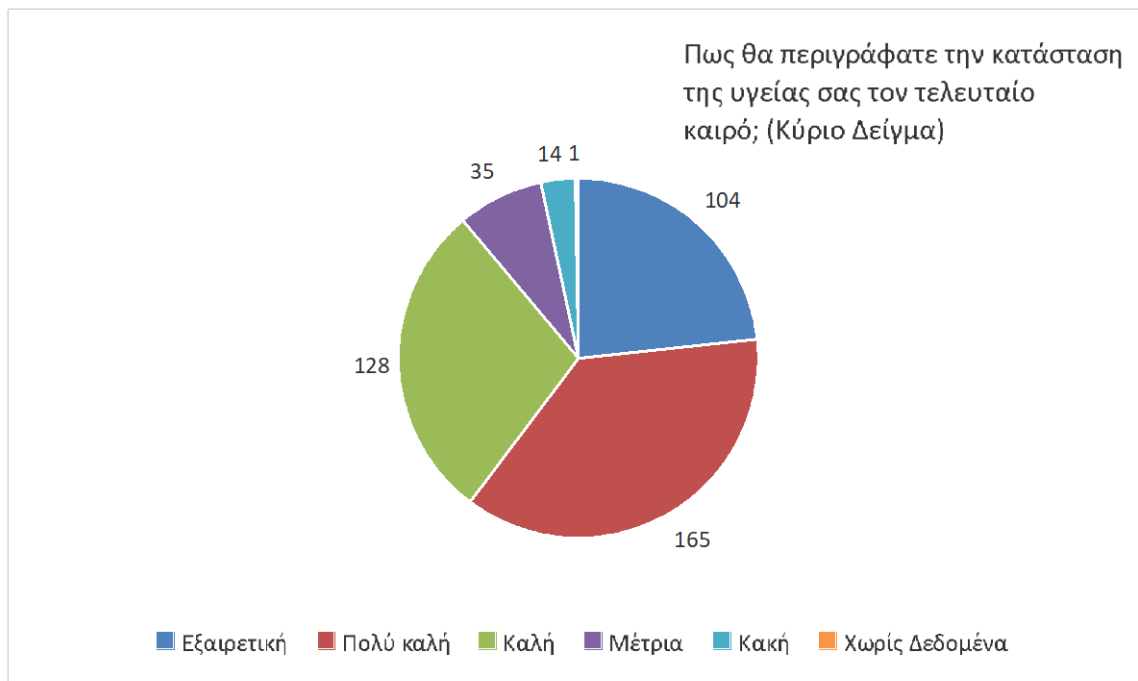
Η αποκάλυψη της HIV κατάστασης είναι ένα περίπλοκο ζήτημα. Όταν είναι δυνατόν, οι άνθρωποι που ζουν με τον ιό HIV μπορεί να επιλέξουν να την αποκαλύψουν μόνο σε άτομα από τα οποία αναμένουν να ανταποκριθούν υποστηρικτικά. Εντούτοις, ορισμένες ομάδες ανθρώπων είναι πιθανό να ανακαλύψουν την κατάστασή τους ως προς τον ιό HIV, ανεξάρτητα από το αν επιθυμεί ή όχι να γνωρίζουν. Φίλοι και γείτονες, ενήλικα μέλη της οικογένειας, εργοδότες και εργαζόμενοι στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή.

5.13 Κατάσταση Υγείας

Εξήντα τοις εκατό (A=269) περιέγραψαν την τρέχουσα κατάσταση της υγείας τους είτε ως εξαιρετική είτε ως πολύ καλή. Το είκοσι εννέα τοις εκατό την χαρακτήρισε ως καλή και το υπόλοιπο 11% (A=49) ήταν στο κατώτερο άκρο της κλίμακας, βαθμολογώντας την υγεία τους ως μέτρια ή κακή (**Διάγραμμα 14α**).

Διάγραμμα 14α. Περιγραφή της τρέχουσας κατάστασης της υγείας

Διάγραμμα 14β. Περιγραφή της τρέχουσας κατάστασης της υγείας (Εγκλειστοι Αποκρινόμενοι)

Δείκτης Στίγματος

Πρόσβαση στη Θεραπεία

Ενενήντα δύο τοις εκατό των ερωτηθέντων (A=413) ανέφεραν ότι ήταν σε αντιρετροϊκή θεραπεία (Πίνακας 24α). Το ποσοστό των ερωτηθέντων που βρίσκονται επί του παρόντος σε αντιρετροϊκή θεραπεία δεν αντανακλά τον αριθμό των ατόμων είναι σε θεραπεία στην Ελλάδα. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του ECDC (ECDC 2017), μόνο το 53% των διαγνωσθέντων με HIV στην Ελλάδα ήταν σε θεραπεία. Το 10% των ερωτηθέντων (A=46) ανέφεραν ότι έλαβαν αγωγή για την πρόληψη ή τη θεραπεία ευκαιριακών λοιμώξεων. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είχε πρόσβαση σε αντιρετροϊκή αγωγή (99% A=442) και φαρμακευτική αγωγή για τη θεραπεία ή την πρόληψη ευκαιριακών λοιμώξεων (90% A = 403).

Πίνακας 24α. Πρόσβαση στη θεραπεία και συζητήσεις με επαγγελματίες υγείας (Κύριο Δείγμα)

	Ναι	Όχι	Δε γνωρίζω	Χωρίς δεδομένα	Σύνολο
Λαμβάνετε αυτό τον καιρό αντιρετροϊκή αγωγή;	92% A=413	7% A=33	-	0% A=1	100% A=447
Έχετε πρόσβαση* σε αντιρετροϊκή αγωγή ακόμη κι αν δεν τη λαμβάνετε αυτό τον καιρό;	99% A=442	0% A=2	0% A=2	0	100% A=447
Λαμβάνετε αυτό τον καιρό κάποια φαρμακευτική αγωγή με σκοπό την πρόληψη ή τη θεραπεία ευκαιριακών λοιμώξεων;	10% A=46	89% A=399	-	0% A=2	100% A=447
Έχετε πρόσβαση* σε φαρμακευτική αγωγή για την πρόληψη ή τη θεραπεία ευκαιριακών λοιμώξεων ακόμη κι αν δεν τη λαμβάνετε αυτό τον καιρό;	90% A=403	3% A=15	6% A=25	1% A=4	100% A=447
Τους τελευταίους 12 μήνες, είχατε κάποια εποικοδομητική συζήτηση με επαγγελματία/ες υγείας πάνω στο θέμα των θεραπευτικών επιλογών που έχετε σχετικά με τον HIV;	43% A=190	57% A=255	-	0% A=2	100% A=447
Τους τελευταίους 12 μήνες, είχατε κάποια εποικοδομητική συζήτηση με επαγγελματία/ες υγείας πάνω σε άλλα θέματα όπως τη σεξουαλική αναπαραγωγική σας υγεία, τη/τις σεξουαλικές σας σχέσεις, τη συναισθηματική σας ευημερία, τη χρήση ναρκωτικών κλπ;	38% A=168	62% A=278	-	0% A=1	100% A=447

*Σε αυτό το πλαίσιο «πρόσβαση» σημαίνει ότι η αντιρετροϊκή αγωγή είναι διαθέσιμη και δωρεάν ή μπορείτε να την πληρώσετε εσείς

Πίνακας 24β. Πρόσβαση στη θεραπεία και συζητήσεις με επαγγελματίες υγείας (Εγκλειστοί αποκρινόμενοι)

	Ναι	Όχι	Δε γνωρίζω	Χωρίς δεδομένα	Σύνολο
Λαμβάνετε αυτό τον καιρό αντιρετροϊκή αγωγή;	74% A=39	25% A=13	0% A=0	2% A=1	100% A=53
Έχετε πρόσβαση* σε αντιρετροϊκή αγωγή ακόμη κι αν δεν τη λαμβάνετε αυτό τον καιρό;	96% A=51	0% A=0	2% A=1	2% A=1	100% A=53
Λαμβάνετε αυτό τον καιρό κάποια φαρμακευτική αγωγή με σκοπό την πρόληψη ή τη θεραπεία ευκαιριακών λοιμώξεων;	28% A=15	68% A=36	0% A=0	4% A=2	100% A=53
Έχετε πρόσβαση* σε φαρμακευτική αγωγή για την πρόληψη ή τη θεραπεία ευκαιριακών λοιμώξεων ακόμη κι αν δεν τη λαμβάνετε αυτό τον καιρό;	89% A=47	6% A=3	2% A=1	4% A=2	100% A=53
Τους τελευταίους 12 μήνες, είχατε κάποια εποικοδομητική συζήτηση με επαγγελματία/ες υγείας πάνω στο θέμα των θεραπευτικών επιλογών που έχετε σχετικά με τον HIV;	60% A=32	38% A=20	0% A=0	2% A=1	100% A=53
Τους τελευταίους 12 μήνες, είχατε κάποια εποικοδομητική συζήτηση με επαγγελματία/ες υγείας πάνω σε άλλα θέματα όπως τη σεξουαλική αναπαραγωγική σας υγεία, τη/τις σεξουαλικές σας σχέσεις, τη συναισθηματική σας ευημερία, τη χρήση ναρκωτικών κλπ;	36% A=19	62% A=33	0% A=0	2% A=1	100% A=53

Εποικοδομητικές συζητήσεις με Παροχής Υπηρεσιών Υγείας

Όταν ερωτήθηκαν εάν είχαν κάποια εποικοδομητική συζήτηση σχετικά με τις θεραπευτικές τους επιλογές τους προηγούμενους μήνες, το 43% των ερωτηθέντων (A=190) δήλωσαν ότι είχαν και το 57% (A=255) ότι δεν είχαν. Ένα ακόμα μικρότερο ποσοστό ερωτηθέντων (38% A=168) ανέφερε ότι είχε εποικοδομητική συζήτηση με έναν επαγγελματία υγείας γύρω από άλλα θέματα, όπως η σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, η σεξουαλική σχέση, η συναισθηματική ευημερία, η χρήση ναρκωτικών κλπ. τους προηγούμενους 12 μήνες (Πίνακας 24α).

Δείκτης Στίγματος

Έναρξη παρακολούθησης

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων είδε έναν επαγγελματία υγείας για να λάβει φροντίδα για τον HIV εντός 3 μηνών από τη διάγνωσή τους (86% A=297). Το σωρευτικό ποσοστό αυξάνεται στο 94% (A=323) εντός 6 μηνών από τη διάγνωση και το 98% (A=337) εντός ενός έτους από τη διάγνωση. Συνολικά, μόνο το 2% (A=7) των ερωτηθέντων ανέφερε ότι ξεκίνησε την περίθαλψη σε διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους μετά τη διάγνωσή τους (**Πίνακας 25α**).

Πίνακας 25α. Χρόνος αναμονής από τη διάγνωση μέχρι την έναρξη παρακολούθησης σε ΜΕΛ (Κύριο Δείγμα)

3	0-3 μήνες	4-6 μήνες	7-12 μήνες	1-2 χρόνια	2-5 χρόνια	Πάνω από 5 χρόνια
Ποσοστό και πλήθος απαντήσεων	86% A=297	8% A=26	4% A=14	1% A=5	0.5% A=1	0.5% A=1
Σωρευτικό ποσοστό	86%	94%	98%	99%	99.5%	100%

Τα σύνολα ίσως υπερβαίνουν το 100% λόγω στρογγυλοποίησης

Πίνακας 25β. Χρόνος αναμονής από τη διάγνωση μέχρι την έναρξη παρακολούθησης σε ΜΕΛ (Εγκλειστοι Αποκρινόμενοι)

	0-3 μήνες	4-6 μήνες	7-12 μήνες	1-2 χρόνια	2-5 χρόνια	Χωρίς δεδομένα
Ποσοστό και πλήθος απαντήσεων	51% A=27	8% A=4	8% A=4	4% A=2	2% A=1	28% A=15
Σωρευτικό ποσοστό	51%	59%	67%	71%	73%	100%

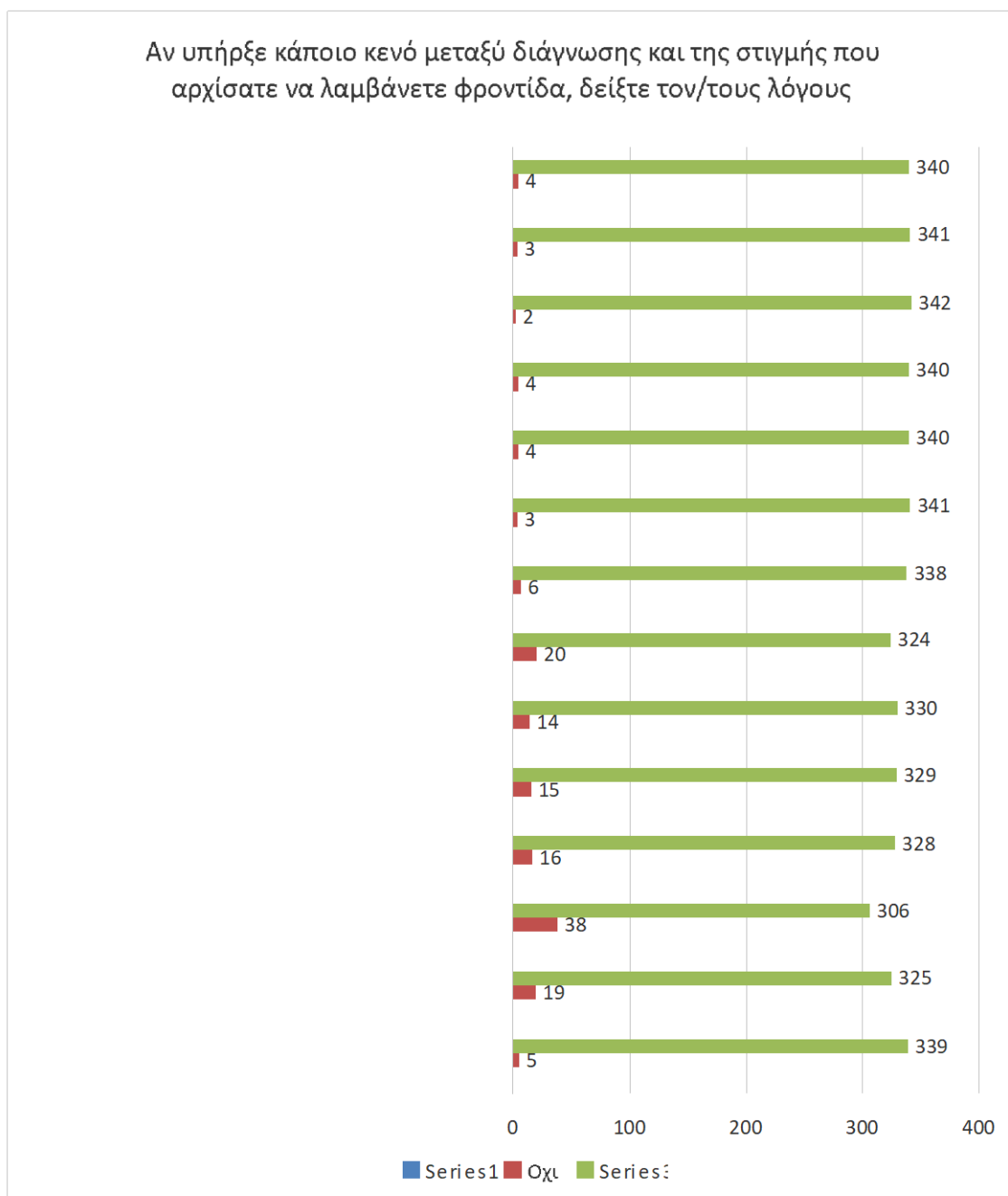
Τα σύνολα ίσως υπερβαίνουν το 100% λόγω στρογγυλοποίησης

Εμπόδια στην πρόσβαση στην περίθαλψη

Οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν για τα εμπόδια που αντιμετώπισαν στην πρόσβαση στην περίθαλψη μετά τη διάγνωση. Η πιο συνηθισμένη απάντηση αφορούσε την ψυχική και συναισθηματική υγεία των ερωτηθέντων, με 38 ερωτηθέντες (11%) να υποδεικνύουν ότι δεν ήταν έτοιμοι να αντιμετωπίσουν τη λοίμωξη από τον HIV και 20 (6%) ερωτηθέντες δήλωσαν ότι φοβούνταν ότι θα έβλεπαν κάποιον ξέρουν στην κλινική (**Διάγραμμα 15**).

Διάγραμμα 15. Λόγοι καθυστέρησης της λήψης φροντίδας μετά τη διάγνωση

5.14 Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία και Δικαιώματα

Οι ερωτηθέντες έλαβαν μια σειρά από ερωτήσεις σχετικά με την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες αναπαραγωγικής υγείας και τη συμπεριφορά των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης σχετικά με τις ανάγκες της αναπαραγωγικής τους υγείας. Μόνο το 10% (Α=44)

Δείκτης Στίγματος

ανέφερε ότι είχε λάβει συμβουλευτική σχετικά με τις αναπαραγωγικές του επιλογές από τη στιγμή της διάγνωσης τους. Το 2% (A=11) ανέφερε ότι τους είχε συμβουλευσει επαγγελματίας υγείας να μην κάνουν παιδί μετά τη διάγνωση του HIV.

Πίνακας 26. Εμπειρίες αναπαραγωγικής υγείας με τους παρόχους υγείας

	Ναι	Όχι	Δεν ισχύει	Δε γνωρίζω	Χωρίς δεδομένα	Σύνολο
Έχετε λάβει ποτέ συμβουλευτική σχετικά με τις αναπαραγωγικές σας επιλογές;	10% A=44	84% A=376	6% A=27	0	0	100% A=447
Σας συμβούλεψε ποτέ κάποιος επαγγελματίας υγείας να μην αποκτήσετε παιδί απ' όταν διαγνωσθήκατε οροθετικός/η;	2% A=11	91% A=406	7% A=30	0	0	100% A=447
Σας εξανάγκασε ποτέ κάποιος επαγγελματίας υγείας να προχωρήσετε σε διαδικασία στείρωσης από όταν διαγνωσθήκατε οροθετικός/η;	0	92% A=413	8% A=34	0	0	100% A=447
Η ικανότητα σας να λαμβάνετε αντιρετροϊκή θεραπεία εξαρτάται από τη χρήση συγκεκριμένων μορφών αντισύλληψης;	1% A=6	6% A=25	89% A=399	4% A=16	0% A=1	100% A=447

06. Συμπεράσματα

Τα 500 άτομα που ζουν με τον HIV στην Ελλάδα και συμμετείχαν σε αυτή τη μελέτη ανέφεραν εμπειρίες στιγματισμού και διακρίσεων που σχετίζονται με την κατάσταση τους ως προς τον HIV σε μια σειρά δραστηριοτήτων ζωής. Οι απαντήσεις καταδεικνύουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα που ζουν με τον HIV στην Ελλάδα όταν επιδιώκουν να συμμετάσχουν στην κοινοτική και κοινωνική ζωή, να παρέχουν οικονομικά για τον εαυτό τους και τις οικογένειές τους και να αποκτήσουν την αναγκαία υγειονομική περίθαλψη για να διατηρήσουν τη σωματική και ψυχική τους υγεία. Ιδιαίτερες προκλήσεις ήταν οι εξής: κοινωνικές διακρίσεις, διακρίσεις στην απασχόληση, διακρίσεις από τους εργαζόμενους στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και εσωτερικευμένο στίγμα που τα άτομα με HIV κατευθύνουν προς τον εαυτό τους. Αυτές οι προκλήσεις είναι μεγαλύτερες στα σωφρονιστικά καταστήματα και απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Η αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων προσφέρει ευκαιρίες για την αύξηση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων που ζουν με τον HIV στην Ελλάδα.

Κοινωνικές Διακρίσεις

Οι εμπειρίες του κοινωνικού αποκλεισμού, του κουτσομπολιού, της λεκτικής και της σωματικής παρενόχλησης ήταν ευρέως διαδεδομένες μεταξύ των ερωτηθέντων, τόσο λόγω του HIV όσο και για άλλους λόγους.

- 254 ερωτηθέντες (57%) ανέφεραν ότι κατά τη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα μηνών είχαν αντιληφθεί ότι μιλούσαν πίσω απ' την πλάτη τους. Το 9% αυτών των ασθενών έδειξε ότι αυτό ήταν αποκλειστικά λόγω της HIV κατάστασης τους και το 23% έδειξε ότι ήταν λόγω της HIV κατάστασης τους καθώς και άλλων λόγων.
- 180 ερωτηθέντες (40%) ανέφεραν ότι είχαν βιώσει σεξουαλική απόρριψη λόγω της HIV κατάστασης τους.
- 149 ερωτηθέντες (34%) ανέφεραν την εμπειρία της προσβολής, παρενόχλησης ή προφορικής απειλής τους τελευταίους 12 μήνες. Το 3% αυτών υποδεικνύει ότι αυτό οφείλεται αποκλειστικά στην HIV κατάστασή τους και το 8% έδειξε ότι οφείλεται στην HIV κατάστασή τους και σε άλλους λόγους.
- 38 ερωτηθέντες (9%) ανέφεραν ότι είχαν υποστεί σωματική παρενόχληση τους τελευταίους 12 μήνες. Το 2% έδειξε ότι αυτό ήταν εξαιτίας του HIV και άλλων παραγόντων.

Οι έγκλειστοι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι:

- 39 ερωτηθέντες (74%) ανέφεραν ότι κατά τη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα μηνών είχαν αντιληφθεί ότι μιλούσαν πίσω απ' την πλάτη τους. Το 18% αυτών των ασθενών έδειξε ότι αυτό ήταν αποκλειστικά λόγω της HIV κατάστασης τους και το 38% έδειξε ότι ήταν λόγω της HIV κατάστασης τους καθώς και άλλων λόγων.
- 27 ερωτηθέντες (51%) ανέφεραν την εμπειρία της προσβολής, παρενόχλησης ή προφορικής απειλής τους τελευταίους 12 μήνες. Το 19% αυτών έδειξε ότι αυτό

Δείκτης Στίγματος

οφείλεται αποκλειστικά στην κατάσταση τους από το HIV και το 33% έδειξε ότι οφείλεται στην κατάσταση τους από τον ιό HIV και σε άλλους λόγους.

- 19 ερωτηθέντες (36%) ανέφεραν ότι είχαν αποκλειστεί από κοινωνικές συγκεντρώσεις τους τελευταίους 12 μήνες. Το 32% αυτών υποδεικνύει ότι αυτό οφείλεται αποκλειστικά στην κατάσταση τους ως προς τον ιό HIV και το 32% έδειξε ότι οφείλεται στην κατάσταση του HIV και σε άλλους λόγους.
- 15 ερωτηθέντες (29%) ανέφεραν ότι είχαν εξαιρεθεί από οικογενειακές δραστηριότητες τους τελευταίους 12 μήνες. Το 20% έδειξε ότι αυτό οφείλεται στο HIV και σε άλλους λόγους.

Επιπλέον, η άγνοια γύρω από τον HIV και τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα γενικά, που ενισχύει τις φοβικές, στιγματιστικές και συμπεριφορές διάκρισης απέναντι στα άτομα που ζουν με HIV, μπορεί επίσης να αντικατοπτρίζεται στην ποσότητα των ερωτηθέντων που ανέφεραν ότι είχαν υποστεί σεξουαλική απόρριψη λόγω της κατάστασης του HIV (40% A = 180).

Εσωτερικευμένο Στίγμα

Το στίγμα δεν προέρχεται μόνο από εξωτερικές πηγές. Οι άνθρωποι που ζουν με τον HIV μπορούν να εσωτερικεύσουν τα αρνητικά κοινωνικά μηνύματα που απευθύνονται σε αυτούς και σε άλλους που ζουν με τον HIV.

Οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι αντιμετώπισαν αρκετές εκδηλώσεις εσωτερικού στιγματισμού τους τελευταίους 12 μήνες.

- 251 ερωτηθέντες (56%) κατηγόρησαν τους εαυτούς τους για την HIV κατάσταση τους.
- 230 ερωτηθέντες (51%) αισθάνθηκαν ένοχοι λόγω της HIV κατάστασής τους.
- 201 ερωτηθέντες (46%) αισθάνθηκαν ντροπή λόγω της HIV κατάστασής τους.
- 196 ερωτηθέντες (44%) ανέφεραν χαμηλή αυτοεκτίμηση λόγω της HIV κατάστασής τους.
- 55 ερωτηθέντες (12%) δήλωσαν ότι είχαν αυτοκτονικές τάσεις λόγω της HIV κατάστασής τους.

Οι έγκλειστοι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι:

- 46 ερωτηθέντες (87%) κατηγόρησαν τους εαυτούς τους για την HIV κατάσταση τους.
- 41 ερωτηθέντες (77%) αισθάνθηκαν ένοχοι λόγω της HIV κατάστασής τους.
- 34 ερωτηθέντες (64%) ανέφεραν χαμηλή αυτοεκτίμηση λόγω της HIV κατάστασής τους.
- 31 ερωτηθέντες (58%) αισθάνθηκαν ντροπή λόγω της HIV κατάστασής τους.
- 16 ερωτηθέντες (30%) δήλωσαν ότι είχαν αυτοκτονικές τάσεις λόγω της HIV κατάστασής τους.

Σε απάντηση στο στίγμα, είτε εξωτερικό είτε εσωτερικό, οι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι απομακρύνθηκαν από κοινωνικές καταστάσεις και την πιθανή υποστήριξη που θα

μπορούσαν να λάβουν.

- 204 ερωτηθέντες (46%) ανέφεραν ότι απομόνωσαν τους εαυτούς τους από οικογένεια ή φίλους.
- 165 ερωτηθέντες (37%) ανέφεραν ότι αποφάσισαν να μην κάνουν σεξ.
- 156 ερωτηθέντες (35%) ανέφεραν ότι επέλεξαν να μην συμμετάσχουν σε κοινωνικές συναντήσεις.

Οι έγκλειστοι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι:

- 33 ερωτηθέντες (62%) ανέφεραν ότι απομόνωσαν τους εαυτούς τους από οικογένεια ή φίλους.
- 31 ερωτηθέντες (58%) ανέφεραν ότι αποφάσισαν να μην κάνουν (περισσότερα) παιδιά λόγω της HIV κατάστασής τους.
- 22 ερωτηθέντες (42%) δήλωσαν ότι αποφάσισαν να μη διεκδικήσουν κάποια θέση εργασίας ή κάποια προαγωγή λόγω της HIV κατάστασής τους.
- 21 ερωτηθέντες (40%) ανέφεραν ότι αποφάσισαν να σταματήσουν να εργάζονται εξαιτίας της HIV κατάστασής τους.

Επιπλέον, οι ερωτηθέντες περιέγραψαν πολύ υψηλά επίπεδα φόβου για το τι μπορεί να τους συμβεί λόγω της HIV κατάστασής τους.

- 316 ερωτηθέντες (71%) δήλωσαν ότι φοβούνται ότι κάποιος δεν θα ήθελε να συννευρεθεί σεξουαλικά μαζί τους.
- 304 ερωτηθέντες (68%) δήλωσαν ότι φοβούνται ότι κάποιος θα μιλήσει γι' αυτούς πίσω απ' την πλάτη τους.
- 169 ερωτηθέντες (38%) δήλωσαν ότι φοβούνταν ότι θα παρενοχληθούν λεκτικά.

Οι έγκλειστοι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι:

- 47 ερωτηθέντες (89%) δήλωσαν ότι φοβούνται ότι κάποιος θα μιλήσει γι' αυτούς πίσω απ' την πλάτη τους.
- 42 ερωτηθέντες (79%) δήλωσαν ότι φοβούνται ότι κάποιος δεν θα ήθελε να συννευρεθεί σεξουαλικά μαζί τους.
- 34 ερωτηθέντες (64%) δήλωσαν ότι φοβούνταν ότι θα παρενοχληθούν λεκτικά.

Τα αποτελέσματα αυτά απαιτούν προσοχή στις ανάγκες ψυχικής και κοινωνικής υποστήριξης των ανθρώπων που ζουν με τον HIV. Το εσωτερικευμένο στίγμα που αντιμετωπίζουν τα άτομα που ζουν με τον HIV πρέπει να αντιμετωπιστεί ως αναπόσπαστο μέρος κάθε προσπάθειας που αποσκοπεί στη μείωση του στιγματισμού και εκείνων που σχεδιάζονται για να καλύψουν τις ανάγκες της υγειονομικής περίθαλψης των ανθρώπων που ζουν με τον HIV. Η πολυπλοκότητα του εσωτερικευμένου στιγματισμού και του τρόπου με τον οποίο τον έχουν βιώσει τα άτομα που ζουν με τον HIV γίνεται συχνά ακόμα πιο περίπλοκη από τον κοινωνικό στιγματισμό που λαμβάνουν, λόγω ένταξης τους σε άλλες ομάδες που βιώνουν καταπίεση και διακρίσεις (π.χ. ομοφυλόφιλοι, τρανς, εργαζόμενοι στο σεξ, χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών, μετανάστες).

Δείκτης Στίγματος

Διακρίσεις στην Απασχόληση

Σχεδόν ένας στους πέντε ερωτηθέντες (17% A=53) δήλωσε στους ερευνητές ότι προτού εξεταστούν για HIV, φοβούνταν ότι θα χάσουν τη δουλειά τους ή θα τους απομακρύνουν από το σχολικό τους πρόγραμμα. Τα αποτελέσματα σχετικά με τη διάκριση στην απασχόληση δείχνουν ότι αυτοί οι φόβοι αντανακλούσαν την πραγματικότητα.

- 53 ερωτηθέντες (12%) δήλωσαν ότι έχασαν τη δουλειά τους ή πηγή εισοδήματος τους τελευταίους 12 μήνες, ενώ το 28% αυτών (A=15) έδειξε ότι αυτή η απώλεια προκλήθηκε ολοκληρωτικά ή εν μέρει εξαιτίας της HIV κατάστασής τους.

Επαγγελματίες Υγείας

Οι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης που ήρθαν σε επαφή ήταν πηγές υποστήριξης σε ορισμένες περιπτώσεις και πηγές διακρίσεων σε άλλες.

- 191 ερωτηθέντες (43%) ανέφεραν ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης αντέδρασαν υποστηρικτικά ή πολύ υποστηρικτικά στην αποκάλυψη της HIV κατάστασης των ερωτηθέντων
- 69 ερωτηθέντες (15%) αντιμετώπισαν αντιδράσεις διάκρισης ή έντονης διάκρισης κατά την αποκάλυψη της HIV κατάστασής τους σε επαγγελματίες υγείας.
- 48 ερωτηθέντες (11%) ανέφεραν ότι τους είχαν αρνηθεί την παροχή υπηρεσιών υγείας, συμπεριλαμβανομένης της οδοντιατρικής περίθαλψης, λόγω της HIV κατάστασης τους τουλάχιστον μία φορά τους τελευταίους 12 μήνες.
- 66 ερωτηθέντες (15%) ανέφεραν ότι ένας επαγγελματίας υγείας είχε αποκαλύψει την HIV κατάσταση τους σε άλλους χωρίς τη συγκατάθεσή τους. Άλλοι 96 ερωτηθέντες (21%) δεν ήταν σίγουροι για το αν αυτό είχε συμβεί ή όχι
- Περίπου 50 ερωτηθέντες (11%) ήταν σίγουροι ότι τα ιατρικά τους αρχεία δεν ήταν εμπιστευτικά και άλλοι 189 (42%) δεν ήταν σίγουροι αν είναι.

Ορισμένοι ερωτηθέντες περιέγραψαν εμπειρίες παροχής συμβουλευτικής, εξέτασης και φροντίδας που παραβιάζουν τα πρότυπα κατάλληλης και ηθικής ιατρικής περίθαλψης.

- 76 ερωτηθέντες (17%) δήλωσαν ότι έχουν δοκιμαστεί ενάντια στη θέλησή τους, χωρίς τη γνώση τους ή υπό την πίεση άλλων.
- 139 ερωτηθέντες (31%) ανέφεραν ότι δεν έλαβαν καθόλου συμβουλευτική όταν ελέγχθηκαν για HIV. Μόνο 136 ερωτηθέντες ανέφεραν ότι έλαβαν συμβουλευτική πριν και μετά τη δοκιμή. Οι υπόλοιποι ερωτηθέντες είχαν λάβει συμβουλευτική πριν ή μετά τη δοκιμή.

Οι εμπειρίες και οι φόβοι των διακρίσεων από τους εργαζόμενους στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης επηρέασαν τη συμπεριφορά των ερωτηθέντων για την αναζήτηση φροντίδας.

- 47 ερωτηθέντες δήλωσαν ότι καθυστέρησαν να αναζητήσουν φροντίδα μετά τη διάγνωσή τους λόγω προηγούμενων κακών εμπειριών με επαγγελματίες υγείας.
- 15 ερωτηθέντες (4%) δήλωσαν ότι καθυστέρησαν να λάβουν περίθαλψη μετά τη διάγνωσή τους επειδή φοβούνταν ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης θα τους αντιμετώπιζαν άσχημα.
- 204 ερωτηθέντες (46%) ανέφεραν ότι δεν είχαν αποκαλύψει την HIV κατάστασή

τους σε επαγγελματίες υγείας.

- 66 ερωτηθέντες (15%) δήλωσαν ότι απέφυγαν να πάνε σε τοπική κλινική όταν χρειάστηκε τους τελευταίους 12 μήνες λόγω της HIV κατάστασής τους.
- 48 ερωτηθέντες (11%) δήλωσαν ότι απέφυγαν να πάνε σε νοσοκομείο όταν χρειάστηκε τους τελευταίους 12 μήνες λόγω της HIV κατάστασής τους.

Οι έγκλειστοι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι:

- 33 ερωτηθέντες (56%) ανέφεραν ότι δεν έλαβαν καθόλου συμβουλευτική όταν εξετάστηκαν για HIV.
- 22 ερωτηθέντες (42%) δήλωσαν ότι έχουν εξεταστεί ενάντια στη θέλησή τους, χωρίς τη γνώση τους ή υπό την πίεση άλλων.
- 10 ερωτηθέντες (19%) ανέφεραν ότι ένας επαγγελματίας υγείας είχε αποκαλύψει την κατάσταση του HIV σε άλλους χωρίς τη συγκατάθεσή τους. Άλλοι 3 ερωτηθέντες (6%) δεν ήταν σίγουροι για το αν αυτό είχε συμβεί ή όχι.
- 16 ερωτηθέντες (30%) δήλωσαν ότι απέφυγαν να πάνε σε τοπική κλινική όταν χρειάστηκε τους τελευταίους 12 μήνες λόγω της HIV κατάστασής τους.
- 10 ερωτηθέντες (19%) δήλωσαν ότι απέφυγαν να πάνε σε νοσοκομείο όταν χρειάστηκε τους τελευταίους 12 μήνες λόγω της HIV κατάστασής τους.

Οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν στις ποιοτικές συνεντεύξεις έδειξαν ότι πολλές από τις εμπειρίες διακρίσεων εμφανίστηκαν σε γενικές εγκαταστάσεις φροντίδας υγείας και όχι σε εκείνες που αφορούσαν ειδικά τη φροντίδα του HIV. Αυτά τα δεδομένα υπογραμμίζουν τη σημασία να εξασφαλιστεί ότι οι γιατροί, οι νοσηλευτές και άλλοι εργαζόμενοι σε όλους τους τομείς της υγειονομικής περίθαλψης γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία της μετάδοσης του HIV, των γενικών προφυλάξεων και της περίθαλψης του HIV σχετικά με τις επιζήμιες επιπτώσεις του στιγματισμού και των διακρίσεων στα άτομα που επιβαρύνονται δυσανάλογα απ' τον HIV.

Λόγοι Διάκρισης

Όταν οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν τη γνώμη τους σχετικά με τους λόγους για τους οποίους υπήρχε στίγμα και διακρίσεις κατά των ανθρώπων που ζουν με τον HIV, οι περισσότεροι έδειξαν ότι ο φόβος και η άγνοια ήταν οι οδηγοί.

- 186 ερωτηθέντες (42%) θεώρησαν ότι το στίγμα και οι διακρίσεις κατά των ανθρώπων που ζουν με HIV προήλθαν από το φόβο των ανθρώπων να μολυνθούν
- 104 ερωτηθέντες (23%) ανέφεραν ότι οι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν πώς μεταδίδεται ο HIV και φοβούνται ότι θα μολυνθούν μέσω περιστασιακής επαφής.

Σε πολλές περιπτώσεις, οι ερωτηθέντες αντιμετώπισαν στίγμα και διακρίσεις για λόγους πέραν του HIV.

- 283 ερωτηθέντες (63%) ανέφεραν ότι είχαν υποστεί στιγματισμό ή διακρίσεις κατά το τελευταίο έτος, όχι μόνο λόγω της HIV κατάστασής τους, αλλά και λόγω της τρέχουσας ή πρώην συμμετοχής τους σε δυσανάλογα βεβαρυμένους απ' τον HIV πληθυσμούς.
- 177 ερωτηθέντες (63% εκείνων που ανέφεραν στιγματισμό ή/και διακρίσεις για άλλους λόγους) ανέφεραν ότι ήταν στόχοι στιγματισμού ή/και των διακρίσεων, είτε εξ' ολοκλήρου είτε εν μέρει, λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού, της

Δείκτης Στίγματος

ταυτότητας ή/και της έκφρασης φύλου τους.

- 21 ερωτηθέντες (7% εκείνων που ανέφεραν στιγματισμό η/και διακρίσεις για άλλους λόγους) ανέφεραν ότι ήταν στόχοι στίγματος ή διάκρισης, εξ' ολοκλήρου ή εν μέρει, επειδή έκαναν χρήση ενδοφλέβιων ναρκωτικών τότε ή στο παρελθόν.

Οι φόβοι της περιστασιακής επαφής και η άγνοια σχετικά με τις πραγματικές οδούς μετάδοσης του HIV, όπως περιγράφονται από τους ερωτηθέντες, υποδηλώνουν την ανάγκη για ευρείες δημόσιες εκπαιδευτικές προσπάθειες εκτός από άλλες προσπάθειες που έχουν σχεδιαστεί ειδικά για την αντιμετώπιση των διακρίσεων. Αυτό υπογραμμίζει τα κενά που μπορεί να οδηγήσει η έλλειψη σφαιρικής σεξουαλικής εκπαίδευσης στα σχολεία. Επιπλέον, τα αποτελέσματα αυτά καταδεικνύουν ότι τα άτομα που ζουν με τον HIV στην Ελλάδα συχνά αντιμετωπίζουν άλλες μορφές στιγματισμού και διακρίσεων που είναι αλληλένδετες με το στίγμα που σχετίζεται με το HIV.

Αμφισβήτηση του στιγματισμού και αυτο-συνηγορία

Οι ερωτώμενοι της μελέτης απέδειξαν σε αυτή την έρευνα ότι τα άτομα που ζουν με τον HIV δεν είναι μόνο παθητικοί δέκτες του στίγματος και των διακρίσεων. Αντ' αυτού, οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι ασκούν διάφορες δραστηριότητες για να αμφισβητήσουν το στίγμα, να υποστηρίξουν το ένα το άλλο και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους.

- 313 ερωτηθέντες (70%) ανέφεραν ότι υποστήριζαν άλλα άτομα που ζούσαν με HIV, συναισθηματικά, φυσικά και με την παραπομπή σε υπηρεσίες, τους τελευταίους 12 μήνες.
- 183 ερωτηθέντες (41%) ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν, αμφισβήτησαν ή εκπαίδευσαν κάποιον που τους στιγματίζε ή έκανε διακρίσεις σε βάρος τους, κατά τους τελευταίους 12 μήνες.
- 97 ερωτηθέντες (22%) ανέφεραν ότι συμμετείχαν ως εθελοντές ή υπάλληλοι σε ένα πρόγραμμα που παρείχε βοήθεια σε άτομα που ζούσαν με HIV τους τελευταίους 12 μήνες.
- 32 ερωτηθέντες (7%) δήλωσαν ότι συμμετείχαν σε προσπάθειες για την ανάπτυξη νομοθεσίας, πολιτικών ή κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τον HIV τους τελευταίους 12 μήνες.

Αυτά τα στοιχεία δείχνουν ότι τα άτομα που ζουν με τον HIV εργάζονται ήδη για την καταπολέμηση του στίγματος και των διακρίσεων που σχετίζονται με αυτό. Οι ερωτηθέντες, οι οποίοι ανέφεραν ότι υποστηρίζουν άλλα άτομα που ζουν με τον HIV, θέτουν υπό αμφισβήτηση τις διακρίσεις, εκπαιδεύουν άλλους, εργάζονται με προγράμματα ή αναπτύσσουν πολιτικές και ασχολούνται με προσπάθειες για μείωση του στιγματισμού. Οι υποστηρικτικές πολιτικές και τα προγράμματα για άτομα που ζουν με τον HIV δεν θα βασίζονται μόνο ή θα συστηματοποιούν αυτά τα ευρήματα, αλλά θα βοηθήσουν επίσης τους ανθρώπους που ζουν με τον HIV να αναπτύξουν τις δικές τους στρατηγικές υπεράσπισης και να ενισχύσουν την ικανότητά τους και την ενδυνάμωσή τους ενάντια στο στίγμα και τις διακρίσεις.

07. Συστάσεις

Από τα ευρήματα αυτής της έρευνας προκύπτει ότι υπάρχει επιτακτική ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα που ζουν με τον HIV στην Ελλάδα, τα οποία ξεκινούν από το στίγμα και τις διακρίσεις που συναντούν.

Από την έρευνα προκύπτει ότι παρά το στίγμα και τις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν πολλοί άνθρωποι που ζουν με τον HIV, υποστηρίζουν ενεργά τους συνομηλίκους τους και αμφισβητούν στιγματιστικές στάσεις και συμπεριφορές. Σε κάθε παρέμβαση, θα πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στην περαιτέρω ανάπτυξη της ικανότητας των ανθρώπων που ζουν με τον HIV να κάνουν αυτό το έργο με συστηματικό και σωστά υποστηριζόμενο τρόπο.

Μεταξύ των δύο δειγμάτων, το εσωτερικό στίγμα εντοπίστηκε σε πολλαπλές μορφές, όπως τα υψηλά ποσοστά φόβου όσον αφορά τους τρόπους με τους οποίους έγινε αντιληπτό και αντιμετωπίστηκε στην κοινότητα (με αναφερόμενα παραδείγματα στιγματισμού και διακριτικής μεταχείρισης) ενώ το 14% των ερωτηθέντων δήλωνε ότι έχει αυτοκτονικές τάσεις. Ως εκ τούτου, πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην ψυχοκοινωνική υποστήριξη από τη Θετική Φωνή, την κοινωνία των πολιτών και τους υπόλοιπους κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς φορείς.

Απαιτούνται προσπάθειες για την προαγωγή της θετικής διαβίωσης και την παροχή ψυχοκοινωνικής και κοινωνικοοικονομικής στήριξης, συμπεριλαμβανομένων ευκαιριών κατάρτισης για τους ανθρώπους που πάσχουν από παθολογικές καταστάσεις για να γίνουν ομότιμοι εκπαιδευτές και να αναπτύξουν ικανότητες και δικτύωση, παροχή συμβουλών, κατάρτιση και δημιουργία εισοδήματος.

Άλλες συγκεκριμένες συστάσεις που απευθύνονται στην Θετική Φωνή, την κοινωνία των πολιτών, το Ελληνικό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων και την Κυβέρνηση περιγράφονται παρακάτω.

Θετική Φωνή – Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας

- Διάδοση των πορισμάτων αυτής της μελέτης στην κυβέρνηση, το ΚΕΕΛΠΝΟ, την κοινωνία των πολιτών, τις υπηρεσίες του ΟΗΕ και τους δωρητές.
- Υποστήριξη των δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων που ζουν με τον HIV, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων που αφορούν τους πληθυσμούς που είναι δυσανάλογα βεβαρυμένοι από τον HIV.
- Ενδυνάμωση των ανθρώπων που ζουν με HIV για να γνωρίζουν και να διεκδικούν τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένης της παροχής πληροφοριών και παραπομπών σε οργανισμούς και υπηρεσίες που μπορούν να τα βοηθήσουν να επιδιώξουν την αποκατάσταση τους σε περίπτωση που παραβιαστούν τα δικαιώματά τους.
- Ενθάρρυνση και ενίσχυση της ικανότητας των ανθρώπων που ζουν με τον HIV να συμμετέχουν ενεργά (είτε ως εθελοντές είτε ως υπάλληλοι) στην ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίων και προγραμμάτων για την καταπολέμηση του στίγματος και των διακρίσεων, παρέχοντας υποστήριξη και βοήθεια σε άτομα που ζουν με HIV ξεχωριστά, μέσω ομάδων στήριξης και άλλων τοπικών οργανισμών.

Δείκτης Στίγματος

Κοινωνία των Πολιτών

- Να υποστηρίξει τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων που ζουν με τον HIV, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων που αφορούν τους πληθυσμούς που είναι δυσανάλογα βεβαρυσμένοι από τον HIV.
- Ανάπτυξη της ικανότητας των ομάδων υποστήριξης και άλλων τοπικών οργανώσεων να παρέχουν επαρκή συμβουλευτική και άλλη υποστήριξη σε ανθρώπους που ζουν με HIV και ανήκουν σε πληθυσμούς κλειδιά.
- Εκπαίδευση πάνω στις ανάγκες των διαφόρων πληθυσμών κλειδιά και ενσωματώστε αυτές τις γνώσεις στις παρεμβάσεις.

Κέντρο Ελέγχου Ειδικών Λοιμώξεων

- Η ενημέρωση των δεδομένων επιτήρησης ώστε να αντικατοπτρίζουν τους πραγματικούς αριθμούς των ανθρώπων που έχουν HIV, λαμβάνουν αγωγή και εκείνους που έχουν καταφέρει να επιτύχουν ιολογική καταστολή.
- Ψηφιοποίηση του μητρώου ασθενών.
- Παροχή αξιόπιστων και ακριβών επιδημιολογικών δεδομένων προκειμένου να δημιουργηθούν στοχοθετημένες παρεμβάσεις πρόληψης.
- Επαναξιολόγηση της στρατηγική για την επίτευξη του στόχου του ΠΟΥ 90-90-90 μετά τις ενημερώσεις των δεδομένων επιτήρησης.

Κράτος

- Ο συντονισμός των ενδιαφερόμενων μερών και ο σχεδιασμός ενός Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου που θα καλύπτει τις ανάγκες των βασικών πληθυσμών.
- Να διασφαλίσει ότι όλοι οι ασθενείς θα ξεκινούν αγωγή αμέσως μετά τη διάγνωση.
- Να εξασφαλιστεί ανεμπόδιση, ελεύθερη και καθολική πρόσβαση στις εξετάσεις για τον HIV
- Να αναλάβει δράση για τη βελτίωση της κατάστασης στις μονάδες ειδικών λοιμώξεων με την πρόσληψη επιπλέον προσωπικού όπου απαιτείται.
- Να κρατήσει ένα κλειστό προϋπολογισμό για την προμήθεια αντιετρεοϊκών φαρμάκων από φαρμακεία νοσοκομείων για να αποφεύγονται οι ελλείψεις.
- Υποστήριξη οργανώσεων που προέρχονται από την κοινότητα και παρέχουν υπηρεσίες πρόληψης σε πληθυσμούς κλειδιά.
- Υποστήριξη ευρείας κοινωνικής και κοινοτικής ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης ως μέρος των προσπαθειών για την εξάλειψη του στιγματισμού και των διακρίσεων εις βάρος των ανθρώπων που ζουν με τον HIV και βασικούς πληθυσμούς, συμπεριλαμβανομένης της προσέγγισης με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα, την αντιμετώπιση των μύθων σχετικά με τον HIV και της παραπληροφόρησης.
- Να δοθεί προτεραιότητα στη μείωση του στιγματισμού και της διάκρισης σε σχέση με τον HIV, ιδίως όταν στοχεύει άτομα που ζουν με HIV και πληθυσμούς κλειδιά στον εθνικό στρατηγικό προγραμματισμό, τη χρηματοδότηση και τα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης για την κλιμάκωση της υλοποίησης των πολλά υποσχόμενων προγραμμάτων.
- Να συμπεριληφθούν δείκτες στίγματος και διάκρισης σχετικά με τον ιό HIV, ως μέρος των εθνικών συστημάτων αντιμετώπισης και αντιμετώπισης του AIDS, για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της προόδου με την πάροδο του χρόνου.

Πηγές

Campbell, C., Nair, Y., Maimane, S. and Nicholson, J. (2007) 'Dying Twice ': A multi-level model of the roots of AIDS stigma in two South African communities. *Journal of Health Psychology*. 12(3)

Deacon, J., Stephney, I. And Prosalendis, S. (2005) *Understanding HIV/AIDS Stigma: A theoretical and methodological analysis*. Human Sciences Research Council: Cape Town

Hellenic Center for Disease Control and Prevention. (2016) *HIV/AIDS Surveillance Report in Greece, 31-12-2016 (Issue 31)*. Athens 2017

Hellenic Center for Disease Control and Prevention. (2015) *Global AIDS Response Progress Report 2015*

European Centre for Disease Prevention and Control. *Thematic report: Continuum of HIV care. Monitoring implementation of the Dublin Declaration on Partnership to Fight HIV/AIDS in Europe and Central Asia: 2017 progress report*. Stockholm: ECDC; 2017

Αποποίηση ευθυνών:

Ο δείκτης στίγματος για τα άτομα που ζουν με HIV έχει σχεδιαστεί ως εργαλείο έρευνας το οποίο οι άνθρωποι που ζουν με τον HIV συλλαμβάνουν δεδομένα σχετικά με τις εμπειρίες τους και τις αντιλήψεις τους σχετικά με το στίγμα και τις διακρίσεις.

Από την άποψη αυτή, τα αποτελέσματα μπορούν να θεωρηθούν ότι περιλαμβάνουν ένα στιγμιότυπο του επιπέδου του στίγματος και των διακρίσεων που σχετίζονται με τον HIV σε ένα συγκεκριμένο τόπο και χρόνο. Με την εφαρμογή του, χρησιμεύει επίσης για την εκπαίδευση και την ενίσχυση των ατόμων που ζουν με τον HIV σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα που σχετίζονται με τον HIV.

Επομένως, τα ερωτήματα των ερευνών επικεντρώνονται στις εμπειρίες και τις αντιλήψεις και δεν αντιπροσωπεύουν πραγματικές έρευνες, με επακόλουθες ερωτήσεις, σε συγκεκριμένους ισχυρισμούς, συμβάντα ή γεγονότα, ούτε απαντήσεις στις ερωτήσεις που υπόκεινται σε ανεξάρτητη επαλήθευση. Δεδομένου ότι οι ερευνητές συμμετέχοντες στην έρευνα έχουν δικαίωμα στην ανωνυμία και στην εμπιστευτικότητα όσον αφορά τις απαντήσεις τους.

Εκτός από τη λειτουργία ενδυνάμωσης, οι κατάλληλοι χρήστες των δεδομένων είναι για την υπεράσπιση και για την ενημέρωση του προγραμματισμού μείωσης σιγματισμού / διάκρισης και των πολιτικών απαντήσεων στην εθνική απάντηση στον HIV.

Τα δεδομένα δεν είναι διαθέσιμα ως πηγή ισχυρισμών για μεμονωμένες περιπτώσεις λανθασμένων πράξεων.

Δημοσιεύθηκε από:
Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδας - Θετική Φωνή
Αγίων Αναργύρων 13,
10554, Αθήνα
Ελλάδα

